

Kraški Obzorja

GLASILO OBČINE SEŽANA | LETNIK XXIV | ŠTEVILKA 3 | JUNIJ 2022 | TISKOVINA | POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 6210 SEŽANA

OBČINA
SEŽANA

IZ VSEBINE:

- 20. Mali kraški maraton
- Dnevi vrtov Krasa
- Poletni kino na Krasu
- 50. Praznik terana in pršuta

PRIHAJA NA ODRE KOSOVELOVEGA DOMA SEŽANA

Četrtek, 16. junij 2022, ob 20.30

EN KVARTIN MUZIKE

Dobrodelno koncert.

Iztok Cergol, Maestro Zergoloff, Kraški ovčarji, Vlado Kreslin & Mali bogovi, Grešni kozli, Zmelkoow, Ikebana: Žan Papič pije teran, Rudi Bučar pa refošk. Zbrana sredstva gredo za otroke programa Botrstvo v Sloveniji.

Petek, 24. junij 2021, ob 11.00

#SeVeJkiSeJeJ

z nastopom plesnih skupin. Pri plezalnem središču v Sežani.

Petek, 1. julij 2022

ANA DESETNICA

Ulična gledališča

Petek, 17. junij 2021, ob 17.30

Ameriški animirani film KOZ-MOBLISK (Lightyear), sinhroniziran

Nedelja, 3. julij 2022, ob 20.00

Jazz Punt Big Bend z godalnim orkestrom GŠ Idrija, vokalistki Tanja Srednik ter Tjaša Fajdiga POKLON MOJMIIRJU SEPETU

Petek, 17. junij 2021, ob 20.00

Ameriški film JURSKI SVET: PREVLADA (Jurassic World Dominion)

Četrtek, 7. julij 2022, ob 21.00

SiTi teater BTC

FANTOVŠČINA

Komedija.

Igrajo: Gašper Bergant, Sašo Stare, Žan Papič.

Sobota, 18. junij 2022, ob 10.00

V KORAK S KOSOVELOM – vódeni literarni sprehod po Sežani

Petek, 8. julij 2022, ob 19.00

EN KRAS EN PRAZNIK

Film ob 50. obletnici Praznika pršuta in terana v Dutovljah.

Torek, 21. junij 2021, ob 20.00

Odprtje razstave ROMEA STUBLJA

z naslovom UGODNI NAKUPI.

Od 17. do 25. julija 2022

POLETNI KINO NA KRASU

Sreda, 22. junij 2022, ob 20.30

KINO KINO

Francoski film PARIZ, 13. OKROŽJE (Les Olympiades)

Četrtek, 14. julij 2022

#SeVeJkiSeJeJ

Koncert v amfiteatru: LES BABETTES

Četrtek, 23. junij 2022, ob 20.30

KINO KINO

Velikobritanski film ELVIS (Elvis)

Program in informacije: www.kosovelovdom.si. Spremljajte tudi naša FB profila KINO Sežana in Kosovelov dom Sežana.

Več na: www.kosovelovdom.si

Izdaja:
Občina Sežana

Odgovorna urednica:
mag. Magdalena Svetina Terčon

Namestnica odgovorne urednice:
Ivica Podgoršek

Uredniški odbor:
**Jana Hreščak, Anet Jagodič, Olga Knez,
Miha Ravbar Vidmar, Sara Škapin**

Lektorica:
mag. Magdalena Svetina Terčon
(razen oglasnih sporočil)

Grafično oblikovanje:
DTP studio, Čeh Damijan s.p.

Tisk:
Grafika Gracer d. o. o.

Število izvodov:
5350, Sežana, junij 2022

Glasilo je vpisano v Razvid medijev,
ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS,
pod zaporedno številko 388.

ISSN 2536-3832

Informacije v zvezi z izdajo občinskega glasila
dobite na tel. št.: 05/ 73 10 148,
e-mail: glasilo@sezana.si,
Petra Arko Kovačič.

Slika na naslovnici:
Arhiv Zavoda ŠTIP

Glasilo si lahko ogledate v el. obliki na:
www.sezana.si - Kraški obzornik

Včasih se zgodi, da se misli, ki se nam pletejo po glavi, bojimo povedati na glas. Mogoče nismo prepričani vanje ali v njihovo interpretacijo ali pa se enostavno bojimo, da bi se s svojo neposrednostjo komu zamerili. Mogoče je naša odločitev odvisna od nekega trenutnega stanja, od energije, ki nas obdaja.

Zadnje čase je ta energija res varljiva. Ali nas spremembe navdihujejo ali utrujajo? Kakor koga. Nekateri so polni ustvarjalnih moči, drugi malo manj. Nekaterim so vroči pomladni dnevi vir energije, druge utrujajo. Vsi pa smo najbolj zadovoljni, če smo v svojem okolju opaženi.

Če smo se v teh pomladnih dneh sprehajali po Krasu, smo imeli kaj videti in doživeti. Lahko smo občudovali cvetje v vrtovih, po dolgem času obiskali številne prireditve ali pa celo tekli čez drn in strn po pisani kraški gmajni. Lahko smo se podajali v preteklost ali pa iskali izzive v sedanjosti za našo skupno prihodnost. Nad vsem tem pa je bila mladost. Osnovnošolci in srednješolci so končno lahko ustvarjali in uživali v dejavnostih, ki niso bile več na daljavo.

Dotik. Da, kaj vse lahko naredi dotik!

Pustimo, da se nas v prihodnjih dneh in tednih dotakne čim več lepega, toplega, nežnega. Naj se nas dotakne! Naj se vas dotakne poletje! Naj se vas dotaknejo počitnice!

Vsem državljanom in državljanom pa vse najboljše ob dnevu državnosti!

mag. Magdalena Svetina Terčon

Prosimo vas, da nam vse prispevke in fotografije pošiljate na glasilo@sezana.si. Rok za oddajo člankov za naslednjo številko je 29. 7. 2022. Članki naj obsegajo največ 3000 znakov s presledki, vsebovati pa morajo naslov članka ter navedbo avtorja besedila in fotografij. Fotografije morajo biti ustrezne ločljivosti (300 dpi, vendar ne večje od 3 MB).

23. seja Občinskega sveta Občine Sežana

19. maj 2022

Sprejeti sklepi in drugi akti

1. Ocena o izvajanju Občinskega programa varnosti Občine Sežana v letu 2021 – seznantitev.
2. Sklep o izdaji soglasja k spremembi Idejne zasnove Čistilne naprave Sežana.
3. Sklep v zvezi s potrditvijo Letnega poročila družbe INKUBATOR, d. o. o., ekonomske, organizacijske in tehnološke storitve, Sežana za leto 2021.
4. Sklep o potrditvi Izjave o seznantitvi z višino finančnega jamstva in odgovornostjo zagotavljanja izvirnih nalog Občine.
5. Sklep o potrditvi Elaborata o oblikovanju cen storitev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki v občinah Sežana, Hrpelje - Kozina, Komen, Divača, št. IT/421-22, marec 2022.

6. Sklep o izdaji soglasja k številu in vrsti oddelkov ter sistemizaciji delovnih mest v javnem vzgojno-izobraževalnem zavodu Vrtec Sežana v šolskem letu 2022/23.
7. Sklep o izdaji soglasja k Statutu javnega zdravstvenega zavoda Zdravstveni dom Sežana.
8. Sklep o določitvi višine dela plače za redno delovno uspešnost direktorice javnega zavoda Kosovelov dom Sežana – kulturni center Krasa za leto 2021.
9. Sklepi o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki:
 - Sklep o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki javnega zavoda Zavod za gasilno in reševalno službo Sežana;
 - Sklep o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Glasbeno šola Sežana;

- Sklep o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Srečka Kosovela Sežana.
- 10. Zaključni račun proračuna Občine Sežana za leto 2021.
- 11. Obvezna razlaga 13. člena Odloka o Občinskem podrobnem prostorskem načrtu (OPPN) za območje novejšega mestnega jedra v Sežani – 1. faza (Uradni list RS, št. 54/18).
- 12. Volitve in imenovanja:
 - Sklep o izdaji soglasja k imenovanju direktorja javnega zavoda Kosovelova knjižnica Sežana za mandatno obdobje 2022 –2027.

Gradivo k točkam dnevnega reda, ki jih je Občinski svet Občine Sežana obravnaval na 23. seji, dne 19. 5. 2022, je dostopno na spletni strani www.sezana.si.

Javni razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem

13. maja 2022 je bil v Uradnem listu RS in na spletni strani Občine Sežana objavljen Javni razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem.

Prosilci, ki se želijo prijaviti na razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem, morajo oddati vlogo na posebnem predpisanem obrazcu.

Obrazec vloge, s katerim se prijavijo na razpis, prosilci dvignejo v sprejemni

pisarni Občine Sežana (soba št. 1), Partizanska cesta 4, Sežana, vsak delovni dan od 8. do 15. ure, ob sredah od 8. do 16. ure, ob petkih od 8. do 14. ure.

Obrazec vloge je na voljo tudi na spletni strani <https://sezana.e-obcina.si/> pod zavihkom Novice, objave in obvestila, Javni razpisi, naročila in objave.

Vse informacije lahko dobite osebno na Občini Sežana, Partizanska cesta 4, Sežana,

na, soba št. 63, II. nadstropje, med uradnimi urami (ponedeljek: 7.30–11.00, sredo: 7.30–11.00 in 12.00–16.00 petek: 7.30–11.00) ter na elektronskem naslovu: obcina@sezana.si s pripisom »Javni razpis – neprofitna stanovanja« ali po telefonu: 05 73 10 100.

Rok za oddajo vloge je do vključno 8. julija 2022.

Občinska uprava

Župan se je srečal s poslanko v državnem zboru Andrejo Živic

Med 90 poslanci devetega sklica državnega zbora, ki so jim bili na ustanovni seji 13. maja 2022 potrjeni mandati, je tudi sežanska občanka Andreja Živic, poslanka Gibanja Svoboda. Župan občine Sežana David Škabar se je s poslanko srečal že nekaj dni po volitvah in ji predstavil nekatere večje občinske projekte in druge izzive občine.

Andreja Živic prihaja iz Skopega in je diplomirana ekonomistka. Tri desetletja dela v gospodarstvu kot specialistka za davke in dajatve v velikem mednarodnem podjetju, na začetku poslovne poti pa je imela izkušnje predvsem z malimi in srednje velikimi podjetji. Pravi, da so jo različne gospodarske politike in zakonodajne spremembe skozi leta

naučile podjetniškega razmišljanja, ne-nehnega razvoja in tistega, kar je najpomembnejše – sodelovanja in povezovanja na vseh ravneh.

Tudi sama je zelo zgodaj na lastni koži občutila šibkosti v socialnem, zdravstvenem in šolskem sistemu. Je borka za najranljivejše in prizadeva si za transparentnost ter konstruktiven dialog. Pred desetletji je prav z dobrim sodelovanjem z lokalno skupnostjo prispevala k ustanovitvi prvega razvojnega oddelka

za predšolske otroke s posebnimi potrebami v Sežani. Bila je prva mama v regiji, ki je dosegla začetke deinstitucionalizacije otrok s posebnimi potrebami, za kar se bo tudi v bodoče zavzemala tako v regiji kot na državni ravni.

Zase pravi, da vrednote, ki jih ima, goji v sebi in jih tudi živi – to so poštenost, spoštovanje, vključevanje, konstruktivno sodelovanje. Te vrednote je našla tudi pri Gibanju Svoboda in pri dr. Robertu Golobu.

Pri svojem delu se bo zavzemala za regionalni razvoj Krasa in Brkinov, za zagotavljanje čiste vode na Krasu in v vsej državi. Sežana postaja mesto študentov, zato želi prisluhniti tudi njim in pomagati graditi socialno, pravično, solidarno, svobodno in odprto družbo.

Besedilo in slika: Občinska uprava

Srečanje župana s predstavniki župnij z območja občine Sežana

Tradicionalno srečanje župana in predstavnikov župnij z območja občine Sežana, ki so ga v zadnjih dveh le-

tih preprečili protikoronski ukrepi, se je ponovno zgodilo. Župan David Škabar je sklical srečanje, ki so se ga udeležili

župniki Aleksander Skapin (Župnija Sežana), Slavko Obed (Župnija Lokev) in Gašper Lipušček (Župnija Dutovlje).

Udeleženci so si izmenjali izkušnje o delovanju v času epidemije koronskega virusa in opažanja, kako so ukrepi za preprečevanje okužb vplivali na ljudi. Pogovorili so se o akcijah, ki potekajo z namenom nudenja pomoči za Ukrajino, predvsem z vidika delovanja Karitas in pomoči skavtov. Spregovorili so tudi o upravljanju cerkvenih objektov, sodelovanju z Občino Sežana in možnostih povezovanja na področju razvoja verskega turizma.

Srečanje so zaključili z ogledom pastoralnega doma v Sežani in izmenjavo dobrih želja.

Besedilo in sliki: Občinska uprava

Gradnja krožišča na kamionski cesti napreduje

Gradnja krožišča na kamionski cesti na Fernetičih v Sežani se uspešno nadaljuje. Krožišče bo omogočilo dostop do nastajajočega logističnega centra in

poslovne cone ter bo razbremenilo Partizansko cesto.

Krožišče na kamionski cesti na Fernetičih na območju ceste A3, odsek 0372,

gradi Ministrstvo za infrastrukturo oziroma Direkcija RS za infrastrukturo v sodelovanju z Občino Sežana, ki je tudi dala pobudo za njegovo ureditev. Krožišče bo omogočilo neposredno povezavo zemeljskega Terminala Sežana z avtocestnim priključkom Sežana – zahod. Tovornjaki torej ne bodo vozili po Partizanski cesti, ki je že obremenjena z lokalnim in čezmejnimi prometom. Novo krožišče bo vseeno imelo tudi navezavo na Partizansko cesto, in sicer med hotelom Safir in Petrolom, ki pa jo bodo lahko uporabljala le osebna vozila.

Poleg krožišča bo izvedena tudi vsa komunalna infrastruktura, ki bo služila napajanju poslovnih objektov v nastajajoči logistični coni v lasti podjetja Log A Center, d. o. o., ter v poslovni coni v lasti Občine Sežana. Občina Sežana pridobiva gradbeno dovoljenje za ureditev komunalne infrastrukture na tej coni, saj

se je prijavila na razpis pri Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo za pridobitev nepovratnih sredstev.

Kako napreduje gradnja, si je ogledal tudi župan David Škabar v družbi izvajalca del, to je podjetje GP Krk, d. d., v sodelovanju s podjetjem Godina, d. o. o. Dela bodo zaključili predvidoma v drugi polovici leta, nakar bo sledil še komisijski pregled objekta.

Vrednost celotne investicije je ovrednotena na 1.160.500,00 evrov, pri čemer znaša delež Občine Sežana 122.350,00 evrov.

Besedilo in sliki: Občinska uprava

Obisk župana Trsta v Sežani

Na povabilo sežanskega župana Davida Škabarja je 16. maja 2022 Občino Sežana obiskal Roberto Dipiazza, župan občine Trst.

Namen delovnega srečanja so bili pogovori o možnostih še tesnejšega sodelovanja med Sežano in Trstom, predvsem na področju institucionalnega povezovanja v smeri oblikovanja skupnih rešitev za skupne izzive tudi v luči nove evropske finančne perspektive.

Župan David Škabar je Dipiazza med drugim predstavil tudi vsebine pravkar odobrenega projekta Inkubator turizma, v okviru katerega na bivšem mejnem prehodu Lipica nastajajo novi prostori za čezmejne vsebine matičnega Krasa. Ob zaključku obiska sta si župana prostore, kjer je predviden sedež čezmejnega geoparka na Krasu, tudi ogledala.

Besedilo in slika: Občinska uprava

Odobren projekt Inkubator turizma

Občina Sežana je bila uspešna na pozivu LAS Krasa in Brkinov. Za projekt Inkubator turizma, ki ga bo vzpostavila v stavbi nekdanjega mejnega prehoda Lipica in je ocenjen na 132.352,63 evra, bo pridobila sredstva v višini 91.727,04 evra. Sredstva so namenjena ureditvi poslovnih prostorov, novi zaposlitvi in izvedbi podjetniških izobraževanj.

Namen projekta je zagotoviti ustrezno poslovno in podporno okolje z infrastrukturo in širšim naborom storitev, ki bodo omogočili spodbujanje podjetniške miselnosti, dvig poklicnih kompetenc in razvoj inovativne turistične ponudbe na območju LAS.

Zaradi izjemne pomembnosti turiz-

ma za naše območje bo vzpostavljen turistični inkubator, ki bo prinesel nadgradnjo storitev na področju turistične dejavnosti, ki jih nudi Inkubator Sežana. Oba inkubatorja bosta povezana v iskanju nove inovativne turistične ponudbe.

V stavbi bivšega mejnega prehoda Lipica, ki jo je Občina Sežana dala v brezplačni najem država, bodo v tej fazi urejeni prostori za turistični inkubator, v objektu pa je predvidena še ureditev sprejemno-informacijskega centra Krasa in Brkinov, trgovine z lokalnimi/domačimi izdelki, razstavnega prostora in okrepčevalnice ter prostora za izposajo električnih koles.

Inkubator turizma je predviden kot multifunkcijski prostor, kjer se bodo odvijale, prepletale, predvsem pa dopolnjevale številne dejavnosti oziroma aktivnosti s področja turizma. Na ta način bomo prispevali k povezovanju vseh turističnih ponudnikov matičnega Krasa, okrepitvi sodelovanja s Kobilarno Lipica ter tesnejšemu povezovanju z lokalnimi skupnostmi na italijanskem delu Krasa.

Poleg tega je v načrtu, da objekt postane vstopna točka v Slovenijo z navezavo na Živi muzej Krasa, Kobilarno Lipica, Škocjanske jame in širšo okolico. Takšen center bo pomenil nadgradnjo rezultatov že izvedenih evropskih projektov (Pilotni projekt Kras, Kraški

okraj, Kras–Carso ...) ter zagotovil njihovo trajnost. Prav tako nameravam v objekt umestiti tudi vsebine čezmejnega standardnega projekta GeoKarst (v okviru Programa sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija), v sklopu katerega bo vzpostavljen čezmejni geopark na območju matičnega Krasa.

V turističnem inkubatorju bo v okviru projekta kot koordinator zaposlena ena oseba, na območju Krasa in Brkinov pa bo izvedenih tudi več delavnic in izobraževanj s področja kreativnosti, podjetništva in trajnosti v turizmu. Vsebinsko projekta naslavlja različne skupine: zasebni sektor (subjekti v ustanavljanju, že ustanovljeni subjekti), javni sektor, društva in različna interesna združenja, lokalno prebivalstvo, obiskovalce in turiste, zainteresirane mlade in izobraževalne institucije.

Projekt bo zaključen predvidoma do 31. marca 2023.

Projekt je Občina Sežana pripravila v sodelovanju z ORA Krasa in Brkinov, Občinami Divača, Hrpelje - Kozina in Komen, Inkubatorjem Sežana ter Šolskim centrom Srečka Kosovela Sežana.

Partnerji so bili uspešni s prijavo na četrti javni poziv LAS Krasa in Brkinov za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja na območju občin Divača, Hrpelje - Kozina, Komen in Sežana v programskem ob-

dobju 2014–2020, ki bodo financirane preko Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Besedilo in slika: Občinska uprava

DOS2022 s postojanko tudi v Sežani

V okviru druge etape največjega vseslovenskega humanitarnega kolesarskega dogodka Dobrodelno okoli Slovenije so se kolesarji v četrtek, 28. aprila 2022, ustavili tudi v Sežani.

Občina Sežana je v sodelovanju s Kra-

ško dekanijsko Karitas na Trgu osvoboditve za kolesarje pripravila krajši sprehaj. Župan David Škabar se je vsem udeležencem zahvalil za njihov trud in pohvalil dobrodelno noto akcije, ki bo zbrana pokroviteljska sredstva nameni-

la za nakup koles za otroke iz socialno ogroženih družin.

Dobrodelno akcijo lahko podprete s poslanim SMSom ZAKolo5 na 1919.

Občinska uprava

Plesalo se je tudi v Sežani

Po dveh letih premora so v petek, 20. maja 2022, tudi sežanski maturanti odplesali ulično četvorko. Po vzpodbudnih nagovorih ravnatelja Dušana Štolfe in župana Davida Škabarja so plesni koraki dijakov na Straussovo melodijo navdušili tudi zbrano množico pred sežansko tržnico. S prisrčnim programom, prešerne volje in nasmejanih lic so se tako sežanski četrtošolci tudi uradno poslovili od šolanja v Srednji šoli Srečka Kosovela Sežana.

Ob zadnjem srednješolskem dnevu čestitamo maturantom in jim želimo, da bi zbrali moči za pisanje mature, saj jih po njej čakajo dolge počitnice.

Besedilo in slika: Občinska uprava

Sežana je že sedmič prostovoljstvu prijazna občina

Občina Sežana je že sedmič postala prostovoljstvu prijazna občina. Prostovoljce iz vse Slovenije je Slovenska filantropija gostila v Kamniku, kjer je razglasila prejemnike nazivov. V okviru Nacionalnega tedna prostovoljstva (23.–29. maj 2022) so bila podeljena številna priznanja najodličnejšim na področju prostovoljstva.

Certifikat, ki ga je v imenu Občine Sežana sprejel župan David Škabar, je zasluga številnih prostovoljskih aktivnosti na različnih področjih delovanja mnogih društev, organizacij in tudi posameznikov. Prav prostovoljstvo je tisto, ki izboljšuje kakovost življenja v lokalni skupnosti, pomaga ogroženim in tistim, ki potrebujejo najrazličnejšo pomoč in so velikokrat potisnjeni ob rob. Nenazadnje prostovoljstvo krepi tudi odgovornost do okolja in soljudi.

Prejeti certifikat je potrditev, da je celotna lokalna skupnost skupaj z vsemi občani in občankami aktivna na različnih področjih delovanja. Prostovoljske organizacije, društva in posamezniki v naši lokalni skupnosti vsako leto izvedejo številne programe izključno na pro-

Certifikat Prostovoljstvu prijazna občina je sprejel župan David Škabar.

stovoljski bazi, za kar se jim kot Občina Sežana iskreno zahvaljujemo.

Spoštovani prostovoljci in prostovoljke! Zahvaljujemo se vam in ponosni smo, da v lokalni skupnosti živi veliko dobrih ljudi,

ki v okolje vnašate skrb, trud in, nenazadnje, svoj prosti čas ter tako pomagate graditi naše skupno dobro.

Besedilo in slika: Občinska uprava

Iz gozda po polkovnikovo uniformo

Interpretator kulturne dediščine Srečko Rože v teh pomladanskih dneh ob restavriranju dobljenih eksponatov, med katerimi so tudi svetinjice, rožni venci, križi z relikvijami, čelade, orožje in uniforme, pa ob kopanju vrta, urejanju okolice oz. vaškega jedra Tabor v Lokvi, najde čas tudi za pripravo drv za zimo. 7. aprila 2022, ravno med delom v gozdu, ga je poklical sin upokojenega italijan-

skega generala Arneta Barona ter mu dejal, da ga oče, upokojeni generalpolkovnik gorskih enot alincev Arnelo Barona čaka s soprogo ter prijatelji iz Italije pred Vojaškim muzejem Tabor, da bi mu poklonil svojo uniformo. Kar se da hitro je Srečko Rože spustil motorno žago in se kar v delovni obleki z avtomobilom odpeljal pred svoj muzej.

Upokojeni general Arnelo Barona (rojen 1959 v kraju Castelfranco Veneto), ki se je upokojil 1998, mu je podaril jakno z vsemi čini, oznakami, nadomestnimi trakovi, odlikovanji, oznakami italijanske vojske alincev, ter hlače, srajco, kravato, kravatno iglo, nogavice in pas.

Ob tem je dejal: »Nisem še videl takšnega entuziasta, kot je Rože, ki v

italijanskem jeziku razlaga skoraj tri ure in zelo dobro pozna vse muzejske eksponate, ki jih lahko uvrstimo v različna obdobja nastanka oz. izdelave. Pri tem opisuje eksponat za eksponatom. Presenetilo me je, da ve za vse pehotno strelivo, oznake, balistične lastnosti, izdelovalce, kaliber idr. Pri tem se zelo vživi tako v 15. stoletje in z neverjetno naglico preskoči v 20. stoletje. Prav tako mu jezik ni ovira za sporazumevanje in

komunikacijo. V podstrešju muzeja, kjer je med drugim dvorni prapor dvora Franca Jožefa, težak 120 kilogramov, izdelan v srebru in zlatu ter okrašen z dragimi kamni, natančno pove, kaj se nahaja v pritličju ali v nadstropjih, kaj ima na določenih razstavah po Sloveniji in v tujini, kaj pa v skladišču. Nisem še srečal človeka, ki bi ne le s tolikšnim znanjem in zagnanostjo, ampak tudi s srcem in entuziazmom zbiral, prepoznaval, re-

staviral in predstavljal tako vojaške kot tudi etnološke in arheološke eksponate, pa naj gre za balistiko različnih topov, minometov ali raket iz različnih obdobj in različnega porekla. Zaupal sem mu uniformo v hrambo, ker vem, da bo le tako pravilno restavrirana in očiščena pa tudi predstavljena in s tem ohranjena za bodoče rodove.»

Besedilo in slika: Olga Knez

Razstava procesijskih in hišnih razpel

V kapeli Matere Božje v Lokvi je po sveti maši na cvetno nedeljo domači župnik Slavko Obed blagoslovil razstavo starih procesijskih in hišnih razpel, ki sta jo pripravila Irena in Srečko Rože iz Vojaškega muzeja Tabor Lokev. Znani interpretator kulturne dediščine in sežanski častni občan Srečko Rože je ob pomoči žene Irene razstavil dragocene eksponate zgodovinske vrednosti, ki segajo v obdobje od 12. stoletja dalje.

Na razstavi je šest procesijskih razpel in še več hišnih razpel, ki bila izdelana in so se uporabljala v različnih obdobjih. Na razstavi je kopija najstarejšega limoškega razpela iz lokavske župnije, procesijsko razpelo, na katerem je Kristus Kralj upodobljen z odprtimi očmi in krono na glavi, ki je iz konca 12. oz. začetka 13. stoletja. Po pripovedovanju domačinke ga je po dolgem iskanju našel duhovnik Virgilij Šček na lesenem nagrobnem križu na vaškem pokopališču. Zanimivo je tudi procesijsko razpelo iz prve polovice 15. stoletja, ki je v celoti izdelano iz srebrne pločevine, korpus Kristusa pa je iz vlitega srebra. Na ogled so še drugi procesijski križi iz 19. stol in velikonočni oz. vstajenski prapor iz 18. stoletja. Na razstavi je še 20 hišnih razpel iz 18., 19. in 20. stoletja, ki so izdelana iz različnih ma-

terialov, največkrat iz lesa. Ob njih je še viseči stenski hišni oltar. Včasih so bila nepogrešljivi del hišne opreme. Bila so del glavnega bivalnega prostora. Običajno so jih nameščali v kot nad mizo (bogkov kot). Stoječe križe pa so postavljali tudi v spalnice in druge hišne prostore. Na stene hiš so bila obešena bolj poredko, največ na Primorskem. Tudi ta razpela imajo pod nogami Križanega pritrjeno Mater Božjo in mrtvaško lobanjo s prekrižanima kostema, ki spominja na kraj Golgota, kjer je bil križan

Jezus, in simbolizira zmago večnega življenja.

Zanimiv je tudi lesen procesijski križ iz lokavske župnije ter reglja Ražgululja, ki sta jo izdelala domačina Viktor Placer in Rudi Frankovič leta 1997. Z njo sta na zvoniku cerkve regljala (ropotala) na veliki petek namesto zvonjenja. Po dolgem zatišju je letos na veliki petek ponovno režgetala.

Besedilo in slika: Olga Knez

Spominski park Lužišče dobiva lepšo podobo

Srečko Rože iz Vojaškega muzeja Tabor Lokev ni poznan le kot največji zbiratelj vojaških eksponatov v Evropi, ki se je že leta 1989 vpisal v Guinnessovo knjigo rekordov, ko je v najkrajšem času, šestih mesecih, zbiral 3.700 vojaških eksponatov, vezanih na nacionalno pripadnost, ampak je vnet in odličen restavrador tako cerkvenih kot tudi posvetnih predmetov in objektov.

V nizu obnove borčevskih spomenikov na Krasu in v Brkinih smo ga v dneh pred praznikom dela zasledili pri obnovi spomenikov v spominskem parku Lužišče nasproti sodišča v Sežani.

Med vsemi spomeniki izstopa spomenik, ki je posvečen splošnemu odporu leta 1943, na katerem je med drugim z zlato barvo napis Bratje le k soncu svoj bodi. Prav tako je obnovil in restavriral

doprni kip narodnega heroja Alberta Grudna - Bliska (1923–1982), spomenik v Sežani rojenega pesnika in mirovnika Danila Dolcija ter sklop spomenikov, ki je sestavljen iz več kamnitih skulptur iz kraškega kamna z vklesanimi imeni sedmih padlih borcev, umrlih v internaciji, in talcev, ki so dali svoja življenja za svobodo v letih 1941–1943.

Za njegovo, natančno, potrpežljivo in

vztrajno delo so mu na prizorišče prišli čestitat sežanski častni občan in avtor knjige Sežana, sonce nad prestolnico Krasa Pavel Skrinjar, sin narodnega heroja Albert Gruden, sedanji in prejšnji sežanski župan David Škabar in Davorin Terčon, predsednik sežanske borčevske organizacije Bojan Pahor idr.

Sežanski spominski park pa je zadnja leta tudi prizorišče učne ure domovinske vzgoje, ki jo za učence višjih razredov osnovne šole in srednješolce

prirejajo člani Območne organizacije veteranov vojne za Slovenijo Krasa in Brkinov ob dnevu državnosti oz. ob zaključku šolskega leta. Rožeta v dogovoru s predsednikom veteranskega združenja, majorjem Dejanom Stančičem, čaka še obnova spomenika v spomin na vojno za samostojno Slovenijo (26.

6.–26. 10. 1991), ki ga je postavilo območno veteransko združenje krajanom, enotam 45. območnega štaba teritorialne obrambe in miličnikom, ki so 2. julija 1991 osvobodili mejni prehod Fernetiči.

Besedilo in slike: Olga Knez

Prvi obisk srbske borčevske delegacije iz Srbije v Sloveniji po razpadu Jugoslavije

Zveza združenj borcev (ZZB) za vrednote NOB Slovenije je na povabilo predsednika Marjana Križmana med 12. in 14. majem 2022 gostila delegacijo Zveze borcev NOB Srbije (SUBNOR Srbije), ki jo je vodil njen predsednik, upokojeni general major Vidosav Kovačević. V četrtek, 12. maja 2022, je delegacija SUBNOR Srbije v spremstvu vodstva slovenskega združenja borcev s predsednikom Marjanom Križmanom, Marjanom Šiftarjem, predsednikom ko-

misije za mednarodno sodelovanje pri ZZB za vrednote NOB Slovenije in drugimi člani obiskala Sežano, na povabilo Bojana Pahorja, predsednika Območnega združenja borcev za vrednote NOB Sežana in podpredsednika ZZB za vrednote NOB Slovenije. V Sežani so se srečali z lokalnim vodstvom borčevske organizacije in sežanskim županom Da-

vidom Škabarjem. V Lokvi jih je sprejel Srečko Rože, lastnik Vojaškega muzeja Tabor Lokev in častni občan Občine Sežana. Delegacija SUBNOR Srbije si je z velikim navdušenjem ogledala vojaški muzej, saj ni pričakovala tako bogate vsebine razstavljenih muzejskih predmetov iz časa prve in druge svetovne vojne ter razstave o slovenski teritorialni

obrambi. Pred ogledom Vojaškega muzeja Tabor Lokev so si v Sežani ogledali še vinsko klet Vinakras Sežana, obisk pa zaključili na večerji v gostilni Gombač v Lokvi. Naslednji dan, 13. maja 2022, sta delegaciji obeh borčevskih organizacij z vojaškimi častmi položili skupni venec h grobnici narodnih herojev v Ljubljani in bili na sprejemu pri ljubljanskem županu Zoranu Jankoviću. Obisk srbske borčevske delegacije je bil načrtovan kot sodelovanje in poglobljanje vezi med organizacijama. Gre za prvi obisk vodstva SUBNOR Srbije po razpadu Jugoslavije. V večernih urah so se jim na delovnem srečanju v Ravnah na Koroškem

pridružili še predsedniki borčevskih organizacij iz nekdanjih republik SFRJ. Njihov namen je bil tkati vezi in krepiti sodelovanje v skupnih evropskih projektih za ohranjanje vrednot narodnoosvobodilnega boja. Ob obisku Vojaškega muzeja Tabor Lokev je predsednik ZZB za vrednote NOB Marjan Križman poudaril, da se po dolгих letih po razpadu bivše skupne države Jugoslavije veteranske borčevske organizacije ponovno združujejo in tkejo vezi, kot so nekdaj združevale partizane in vso povojno izgradnjo Jugoslavije, na katerih temelji tudi naša Republika Slovenija.

Delegacija SUBNOR Srbije in ostale ve-

teranske borčevske delegacije iz držav bivše skupne države Jugoslavije so svoj obisk zaključile v soboto, 14. maja 2022, na osrednji spominski slovesnosti ob 77. obletnici zadnjih bojev druge svetovne vojne v spominskem parku na Poljani pri Prevaljah, kjer stoji spomenik svobode in miru. Na slovesnosti so položile skupen venec k spomeniku. S tem dejanjem so na simbolni ravni potrdile skupen boj borcev iz vse nekdanje države Jugoslavije v zaključnih bojih druge svetovne vojne na Koroškem in njihovo žrtvovanje za svobodo.

Besedilo in slika: Irena Rože

Prostovoljno gasilstvo ne pozna koronskega virusa

Člani Prostovoljnega gasilskega društva Štjak, ki šteje 68 članov in ki jih vodi predsednik Marko Orel, so bili aktivni tudi v preteklem letu, ki so ga oblikovali ukrepi koronskega virusa. Na rednem letnem občnem zboru društva so 23. aprila 2022 v družbi številnih članov ter vabljenih gostov pregledali opravljeno delo v preteklem letu ter sprejeli program dela za tekoče leto, ob zaključku pa najzaslužnejšim podelili priznanja.

Tako so v lanskem letu dokončali dela v kletnih prostorih ter uredili sejno sobo v gasilskem domu, ki bo letos dobil končno podobo. Predsednik Marko Orel je pohvalil mladinsko sekcijo, ki združuje kar 30 mladih nadobudnih članov. Na Vrheh je PGD Štjak edino društvo, ki v tako velikem številu združuje prav mlade. Po besedah predsednika mladinske komisije Patrika Seražina so v lanskem letu sodelovali na državnem tekmovanju Matevža Haceta v Celju, izvedli so tudi dvodnevno taborjenje, pa kostoničkov piknik in v prazničnem času izdelovali božično-novoletne čestitke. Štjaški gasilci so sodelovali tudi na sežanskem občinskem prazniku, v mesecu požarne varnosti pa na gorskem maratonu Vipavska dolina. Svojemu članu so pripravili slavolok ob poroki. Ob novoletnih praznikih pa so se priključili okraševanju koles z lučkami v akciji Življenje na Krasu in v Brkinih se vrtili dalje. Z gasilskimi koledarji so razveselili številna gospodinjstva, donacije pa namenili delovanju gasilske mladine.

Seveda pa so bili najbolj aktivni operativni gasilci, ki so največ intervencij opravili v naravnem okolju pri gašenju gozdnih požarov, saj je Kras zelo sušen in primanjkuje vode. Manj je sicer stavbnih

požarov, a so sodelovali tudi pri gašenju namernega požiga v Ponikvah. Po besedah poveljnika štjaškega PGD Boštjana Sorte so zadovoljni s tremi gasilskimi vozili, ki so v tehnično brezhibnem stanju, in z delovno opremo. Gasilci se ne prestando izpolnjujejo in tako so opravili več operativnih vaj za gašenje požarov, tečaje za gasilce pripravnik ipd. Skupaj pa so opravili 1.444 ur prostovoljnega dela, od tega 273 ur pri intervencijah. Pod vodstvom Špele Lipanje Sorta je aktivna tudi sekcija članic, ki šteje okrog 20 gasilk. V lanskem letu sta dve članici vstopili v operativno enoto in tako postali prvi operativni članici PGD Štjak.

Tudi program za prihodnje leto je oblikovan v cilju opravljanja nalog zaščite in reševanja. V dosedanjih letih uspešno sodelujejo s Kraško gasilsko zvezo, ki vključuje osem PGD s Krasa in Brkinov, ter Zavodom za gasilno in reševalno službo Sežana. Še naprej bodo skrbeli za visoko usposobljenost članstva in

tehnično brezhibnost vozil. Poleg ekskurzije članov in tekmovanja mladine bodo uredili še sejno sobo ter izdelali spletno stran društva.

Predsednik PGD Štjak Marko Orel in poveljnik KGZ Peter Jerina sta najzaslužnejšim podelila priznanja za čin gasilec pripravnik in višji gasilec, priznanja in značko za 10, 20 in 40 let dela v gasilski organizaciji ter priznanja 1. in 2. stopnje. Najvišje priznanje za 40 let operativnega dela je prejel Dušan Sanabor, ki je že v otroštvu vstopil v gasilske vrste ter bil predsednik v času izgradnje gasilskega doma na Štjaku, ki je leta 1986 dočkal otvoritev.

»Vesel sem, da imamo v naših vrstah veliko mladih, ki jim skušamo privzgojiti čut za solidarnost in pomoč sočloveku,« je poudaril Sanabor.

Predstavnica sežanske občine Helena Race je predstavila občinski proračun, ki namenja več kot milijon evrov za delovanje sežanske ZGRS. Za vsa štiri PGD

v sežanski občini bodo letos namenili 72 tisoč evrov za redno dejavnost. Srednjeročni program nabave gasilske opreme, ki je bil sprejet leta 2019, predvideva za naslednjih 10 let nabavo gasilskih vozil in opreme za društva. Tako bo letos šlo 70 tisoč evrov se-

žanskemu PGD za gasilsko vozilo, za vzdrževanje gasilskega doma Lokev 10 tisoč, naslednje leto pa 10 tisoč evrov za vzdrževanje gasilskega doma na Štjaku. Pomen prostovoljnega dela štjaških gasilcev, so se 28. maja udeležili gasilskega tekmovanja v Povirju,

pa sta poudarili tudi predsednica KS Vrabče Irma Lekše in predsednica KS Vrabče Natalija Jež Lipanje. Že sedaj pa se bodo štjaški gasilci začeli pripravljati na svojo 50-letnico, ki bo čez dve leti.

Besedilo in slika: Olga Knez

Pomladno srečanje bilečancev na Krasu

Društvo Bilečanci Slovenija je svoje vsakoletno tradicionalno pomladno srečanje po štirih letih spet priredilo na Krasu v soboto, 14. maja 2022. Potekalo je pod naslovom Kras – Vračanje v gnojnico sanj.

Po zboru pred vaškim domom v Štorjah, ob 15.30, so se udeleženci – tokrat jih je bilo nekoliko manj kot običajno, devetnajst – odpeljali proti prvemu prizorišču, v vinsko klet Orel v Avberju. Sprejela sta jih gospodarja, Alenka in Matjaž, ob odličnih hišnih mesninah pa so med sproščenim klepetom uživali na pokušini kar petih vrhunskih Orlovih vin, večina izmed njih je nagrajena na različnih ocenjevanjih, s katerimi jim je prijazno postregla Alenka. Pred odhodom so si ogledali še v živo skalo izdolbeno v vinsko klet.

Odpeljali so se v Štorje, kjer jih je pred vaškim domom pozdravil župan občine Sežana David Škabar in jim zaželel prijetno in nepozabno doživetje na Krasu.

Sledil je ogled Galerije kamna, v kateri so razstavljeni vzorci najrazličnejših vrst kamna in drugih kamnin iz cele

Udeleženci Pomladnega srečanja bilečancev pred vinsko kletjo Orel v Avberju.

Slovenije, izvirni izdelki iz kamna, fotografije o zgodovini kamnolomarstva na Krasu in kamnarsko orodje. Zbirko je v nekaj desetletjih ustvaril vaščan Gabrijel Jeram, tudi on spreten oblikovalec kamna, ki je goste skozi zbirko na kratko popeljal kar sam.

Srečanje se je nadaljevalo v vaškem

domu – brezplačno ga je odstopila Krajevna skupnost Štorje, brez česar dogodek ne bi bil mogoč – s predstavitvijo pesniške zbirke Davida Terčona, sicer člana društva, z naslovom Vračanje v gnojnico sanj, izdane ob 60-letnici rojstva. Pogovor z njim je vodil Jožko Člekovič, prav tako član društva. David je skozi njegova vprašanja osvetlil svoje javno delovanje, predstavil svoj osebni odnos do nekaterih zadreg sodobnega časa, izdal tudi kakšno bolj intimno skrivnost svojega doživetja sveta, seveda pa se je duhovito in izpovedno pogovor v glavnem sukal okrog pesmi iz zbirke, zapetih z uporabo nadrealizma, konstruktivizma in estetike grdega, ki jih je ob koncu literarnega večera David kar nekaj tudi prebral.

Po razgibanem literarnem dogodku je, preden so se udeleženci s prihodom mraka razšli, sledilo še druženje, tradicionalni bilečanski klepet, tokrat ob štorškem pasulju in kraški kapljici.

Besedilo: Izak Štok

Sliki: Bor Terčon

Na predstavitvi knjige Vračanje v gnojnico sanj se je z ustvarjalcem Davidom Terčonom (desno) pogovarjal Jožko Člekovič (levo).

Kraški obzorja

Zlatoporočenca Pavla in Drago Šuligoj

Spoštovanja vredna je skupna življenjska pot, ki sta jo složno in vzorno prehodila Pavla in Drago Šuligoj iz Dola pri Vogljah. V krogu najbližjih sta zlati življenjski jubilej – 50 let poroke praznovala v znani domači družinski gostilni Ravbar, ki je začela obratovati že leta 1888. Iskrene čestitke jima je izrekel tudi domači župan David Škabar, ki jima je v imenu Občine Sežana čestital in jima poklonil zlatoporočno darilo, ki je ob steklenici vina in cvetlicah vsebovalo še knjigo sežanskega avtorja Janka Kastelica z naslovom Sežana – ljudje in kraj skozi čas.

Drago se je rodil 1947 v Lokovcu in se nato preselil na Kras, kjer je svoje otroštvo preživel v Pliskovici. Po šolanju za zidarja se je zaposlil v gradbenem podjetju Kraški zidar. V Zgornji Bistrici pa se je 1951 rodila Pavla, ki je najprej živela v Koprivi na Krasu in nato v Sežani. Izšolala se je za frizerko in svoj poklic je opravljala vestno in z veliko ljubeznijo.

Večno ljubezen sta si obljubila 8. aprila 1972 cerkvi v Dutovljah ter na matičnem uradu v Sežani. S pridnim delom in odrekanjem sta si zgradila novo hišo v Dolu pri Vogljah, kjer sta si ustvarila topel in varen dom. Imata sinova Erika in Alena ter hčerko Heleno. Nadvse se veselita treh vnukinj, Žane, Anet in Nikite, ter vnuka lana.

Drago uživa v družbi starodobnikov in je dolgoletni član Primorskega kluba ljubiteljev starih motornih vozil Balilla. S soprogo Pavlo, prav tako članico Balille, se velikokrat popeljeta na vožnjo s fiatom 500 iz leta 1964 ali pa z vespo.

Ob zlatem jubileju ju je član Balille Boris Cotič popeljal s fiatom 1100 (letnik 1951) na kratek izlet po Krasu. Pavla, ki je polna energije in veselja, pa z veliko ljubeznijo do rož ureja svoj dom in vrt, ki je prava paša za oči. Rada prepeva in je v domačem pevskem zboru pela celih 15 let, od začetka do konca delovanja pevske skupine, ki se je razšla zaradi visoke starosti pevcev.

Nuna skupna ljubezen pa je tudi balinanje. Oba sta člana domačega Balinarskega kluba Repentabor, ki ga že več kot četrt stoletja vodi Drago.

Tokrat so domači balinarji kot tudi njihovi simpatizerji zlatoporočencema pripravili pravo kraško kolono oz. slavalok iz brinja.

Za dober in dolgoleten zakon, pravi-

ta, je potrebno dolgo časa živeti, in to s spoštovanjem drug do drugega, z veliko mero ljubezni in strpnosti, marsikaj potrpeti, nešteto popuščati in sprejemati odločitve z veliko mero samoodpovedi ter nuditi nesebično pomoč in skupno oporo v težkih trenutkih življenjskih preizkušenj. S svojo poštenostjo in dobroto sta bila vedno dober zgled svojim otrokom, ki sta jim nudila topel in ljubeč dom, v katerega se radi vračajo. Ljubezen prenašata na svoje vnuke. Razveselila sta se tudi bona za panoramski izlet z letalom, ki so jima ga podarili otroci. Slavje so zaključili ob kozarčku muškattne penine in ob sladki torti.

Besedilo in slika: Olga Knez

Diamantna Kraševca Vika in Pepi Bernetič

28. aprila 2022 je minilo natanko šest desetletij, odkar sta si v prostorih Občinskega ljudskega odbora Sežana, kjer so sedaj prostori župana Občine Sežana, obljubila večno zvestobo Vika in Pepi Bernetič iz Sežane. Pred desetimi leti sta si v istih prostorih izmenjala poročna prstana ob zlati poroki, letos pa sta spet stopila na sežansko županstvo, kjer ju je v krogu svojcev sprejel sežanski župan David Škabar in jima čestital ob diamantni poroki. Poudaril je, da je trden zakon odvisen od dveh stvari: da pravi človek najde pravega človeka in če mu je sreča mila, je lahko njuna skupna pot lepa, srečna in polna nepozabnih trenutkov. Ljubezen, razumevanje in življenjska moč so slavljenca pripeljali do častitljivi-

vih skupnih 60 let zakonske zveze. To je še poseben dar, saj ni vsakomur dano, da v spokojnosti dočaka diamantno poroko. Nadvse sta se razveselila knjige sežanskega avtorja Janka Kastelica z naslovom Sežana - ljudje in kraj skozi čas, ki jima jo je poklonil župan Škabar. Spomine na poroko pred 60 leti, ko sta si izmenjala poročna prstana, pa so zbrani obujali Pri Francinovich v Avberju, kjer so imeli tudi že poročno in zlatoporočno slavlje.

Za kraj skupnega bivanja sta si Vika in Pepi izbrala Kras, saj je Vika imela kraške korenine. Starša sta bila namreč iz Tomačevice. Zaradi takratnih razmer pa sta leta 1935 odšla v takratno Jugoslavijo, kjer se je 20. februarja 1937 v Zagrebu rodila Vika. Nato se je družina preselila na Bled. Vika se je šolala na tekstilni šoli v Kranju.

Pepi je bil rojen 21. februarja 1939 v zavedni kraški vasi Salež kot prvorojenec med tremi otroki, očetu Jožetu, ki je okusil vse težave koncentracijskega taborišča Dachau in se živ vrnil domov. Zaradi premeščanja očeta, ki je bil po poklicu mesar, se je družina večkrat selila (bili so tudi v Kranju, kjer je Pepi obiskoval industrijsko šolo) in se končno ustalili v Sežani, kjer sta si mladoporočena topel dom po obveznem služanju vojaškega roka ženina ustvarila po poroki.

Vika, ki je delala v podjetju Iskra v Sežani, je bila nadvse športno aktivna, predvsem na področju strelstva, za neprecenljivo delo v gasilskih vrstah pa je prejela najvišje priznanje Gasilske zveze Slovenije, priznanje Matevža Haceta. Ne gre zanemariti njenega predanega dela tajnice sežanske krajevne skup-

nosti. Pepi, ki ni bil samo občinski šofer in mehanik (upokojil se je leta 1997), je svoje aktivnosti v prostem času posvetil športnemu dirkanju in je bil desetletja slovenski prvak in tudi vicešampion v kategoriji hitrostnega moticiklizma. Je častni član Ljubiteljev starodobnih motociklov CMOCK Ljubljana in Tomos kluba Sežana ter od leta 1962 je tudi član sežanskega jamarskega društva. Voj bencinskih hlapov dopolnjuje z vonjem morja in kraške mornarice, pri kateri je bil med ustanovitelji. Tudi na tokratnemu slavlju na kmečkem turizmu Pri Francinovich v Avberju, kjer so nazdravili s penino, je bil prisoten Dušan Ambrožič, ki ju je pred 60-letni na poroki vozil s fiatom Balillo.

Besedilo in slika: Olga Knez

Uspešna okrogla miza v Dutovljah o kakovostni prenovi kraških vasi

Kulturno razvojno društvo Venček iz Dutovelj je 23. maja 2022 v OŠ Dutovlje v okviru Tedna ljubiteljske kulture organiziralo okroglo mizo z naslovom Za kakovostno prenovu kraških vasi. Priznani strokovnjaki s področja urejanja javnega prostora in prenove stavbne dediščine obravnavali pomen ohranjanja in razvoja arhitekture Krasa.

Po mnenju arhitektke in konservatorke Nataše Kolenc iz Društva primorskih arhitektov se je pri razvoju kraja treba najprej vprašati, kakšne so potrebe krajanov. Če Kras povezujemo z vinarstvom, kmetijstvom in turizmom, vanj ne sodijo podobe urbanega okolja.

Prof. Maruša Zorec s Fakultete za arhitekturo je poudarila, da bi infrastrukturni projekti za historična naselja, tudi za Dutovlje, rabili bolj pozorno roko, ki bi znala hkrati poskrbeti za javni prostor in za vso dediščino. Tudi ona je pozvala k sodelovanju lokalne skupnosti in potrebnih strokovnjakov.

Doc. Aleksander Ostan iz Zbornice za arhitekturo in prostor in Fakultete za arhitekturo je podal nekaj odličnih primerov in izkušenj iz časa, ko so občine ustanavljale projektne svete, sestavljene interdisciplinarno iz predstavnikov občine, arhitektov, ekologov, urbanistov, ekonomistov ... in takšen pristop predlagal tudi za občine na Krasu.

V razpravi je arh. Danilo Antoni spregovoril o delu Maksa Fabianija, ki je v porušeni kraški vasi ustvarjal ne

le rekonstrukcijo, ampak tudi njihovo prihodnost ob ohranjanju identitete. Poudaril je, da bi morali več pozornosti nameniti kamnu. Prenova dutovskega placa pa je v strokovnih očeh arh. Stojana Lipolta sicer poskus ambiciozne rešitve, a je umanjkal subtilen pristop. Dutovlje so pred prenovu skrbno umeščale elemente in simboliko pomembnih arhitektov: Plečnika, Fabianija, Ravnikarja in Mihevca. Nedavna prenova pa je bila izvedena na način, kot bi Bachovo glasbo nadomestili s pop glasbo v maniri dopadljivosti.

Poleg nekaterih občinskih svetnikov in predstavnikov Krajevne skupnosti

Dutovlje sta se dogodka udeležila tudi župana občin Sežana in Komen. Več kot 80 prisotnih je trden pokazatelj, da je arhitekturna dediščina pomemben del našega življenja in dela. Razpravo z občinstvom je vodila arh. Milena Marega, priznana mediatorica investicijskih projektov. Svoja razmišljanja in predloge so delili mnogi prisotni. Tu jih izpostavljamo le nekaj, celotna razprava pa je beležena na: www.dutovlje.si/za-kakovostno-prenovo.

Marjan Mateta je izpostavil nepravilnost prihodnje obdavitve za objekte, ki so prazni in potrebni le vzdrževanja. Vladimir Jurc je apeliral na ohranjanje tudi

malih segmentov stavbne dediščine, saj dajejo karakter domačnosti, ki jo ljudje potrebujemo za druženje in za svoje dobro počutje. Predsednik Krajevne skupnosti Pliskovica Milivoj Štemberger je opozoril na potrebo po finančni pomoči pri prenovah, ki so danes predrage. Tako bi v kraju bolj verjetno ostajali tudi mladi.

Dr. Robert Peskar iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je pozval, da je pri prenovah najprej treba raziskati kakovost in vrednosti prostora. Lahko tudi s takšnimi okroglimi mizami. Šele

potem se lahko pristopi k projektiranju in izvedbi. Tudi v primeru popravkov bi tak pristop omogočil najboljši rezultat.

Vojka Žgavec Clemenz se je organizatorjem okrogle mize zahvalila za pogum in pripravljenost, da v razprave povabijo tudi vaščane Tomaja in druge deležnike. Po njeni oceni v Dutovljah nekateri niso bili slišani. Z načinom, ko se nekdo oglasi in ni slišan, pa ne delamo prav. Menila je, da smo na okroglo mizo vsi prišli zato, ker želimo nekaj dobrega, zato je prav, da se poslušamo, razumemo, upoštevamo in vabimo k deljenju znanja in idej.

V občini Sežana je evidentiranih 67 naselbinskih dediščin. To kaže na bogato kulturno dediščino. Potrebno jo je odgovorno varovati za prihodnje rodove. Obstajajo preizkušeni načini in dobre prakse, kako k temu pristopati, zato je okrogla miza dosegla svoj namen. Dialog z odprto in dobronamerno komunikacijo odpira prostor za kakovostno prenovu.

Besedilo in slika: Društvo Venček

Okrogla obletnica rojstva graditelja in letalca iz Sežane

Sežančan Heljo Godnič se je s svojim delom znašel v pravkar izdani knjigi o slovenskih letalcih.

Pri založbi Sierra5 je namreč izšla tretja knjiga iz zbirke Zgodbe slovenskih letalcev. V želji po ohranjanju spomina na slovensko letalsko preteklost sta avtorja Borut Podgoršek in Marko Malec opisala življenjske zgodbe slovenskih letalcev. V tej knjigi z naslovom Na krilih poguma je v družbi nekaterih slovenskih letalcev tudi zgodba Sežančana Helja Godniča, inovatorja, konstruktorja in ljubiteljskega letalca, ki je sam zgradil dva avtožira – žirokopterja in z njima tudi poletel.

Rojen v Preserjah pri Komnu je rad gledal v nebo in spremljal takrat redka

letala, ki so preletavala Kras, in tako kot veliko mladih fantov, želel med letalce tudi on. Številna družina ni bila bogata, zato ni bilo pogojev za šolanje. Tudi slovenska narodnost na takrat okupiranem Krasu je bila ovira.

Konec vojne je dočakal kot partizan v Kosovelovi brigadi.

Po vojni je bil voznik na vojaški misiji v Trstu, nato voznik rešilnega avtomobila v sežanskem zdravstvenem domu, do upokojitve pa bolničar spremljevalec. Po upokojitvi je bil hišnik v vrtcu in varnostnik v Krasmetalju.

Vseskozi je v njem tlela želja po letenju.

Bil je spreten, dober mehanik in mnogo stvari je popravil ali izdelal sam. Leta 1975 pa se je na podlagi skic in literature iz Amerike, brez načrtov, lotil izdelave žirokopterja. Žirokopter je naprava, ki poleti tako kot letalo in ne navpično kot helikopter. Motor za hrbtom letalca potiska napravo naprej, zgornja vetrnica pa se zaradi zračnega toka začne prosto vrteti in se tudi med letom stalno prosto vrti. Ogrodje prvega žirokopterja je

bilo iz železnih cevi, uporabil je avtomobilski motor VW 1.300 ccm z leseno potisno vetrnico in zgornjo vetrnico, ki je bila sprva tudi lesena. Vse je bilo izdelano doma. Z njim je naredil veliko poizkusov na sežanskem in divaškem Gabrku ter v Vipavski dolini. Z njim ni bil zadovoljen, tudi razbil ga je ob trdem pristanku. Preveč stvari bi bilo potrebno spremeniti, zato je raje izdelal novega. Tokrat iz aluminija.

Tudi na drugem je spreminjal in izboljševal stvari, preden je na ajdovskem letališču lepo poletel. Tam je letel še velikokrat in s svojo letalno napravo pritegnil mnogo radovednežev.

Prvi žirokopter hrani Tehnični muzej Slovenije v svojem razstavnem depoju v Straži na Dolenjskem, kjer mogoče čaka na prvi slovenski letalski muzej.

4. julija letos bi Heljo praznoval svoj stoti rojstni dan. Njegova okrogla obletnica je po naključju sovpadla z izdajo zgoraj omenjene knjige.

Besedilo: Martin Godnič
Slike: arhiv družine Godnič

Kresne rastline

V kresnem času je narava v vrhuncu cvetenja in se bohota v vsej svoji veličini in lepoti. Tudi največ zdravilnih rastlin cveti v tem času. Človek je že zgodaj v svojem času spoznal skrivnostne moči, ki jih hranijo te rastline. Dognal je njihove zdravilne lastnosti in pripisovati jim je začel magične moči. »Bog je dal rastlinam zdravilno moč in če jih poznaš, ti lahko mnogo koristijo, pa tudi strupene lahko uporabljaš sebi v prid, če znaš z njimi prav ravnati.« To je splošno mnenje ne samo našega naroda, ampak skoraj vseh narodov. Posebno moč pa imajo rastline o kresu ali pa med gospojnicama.

Najbolj znana zdravilna rastlina, ki je tesno povezana s kresnim časom, je šentjanževka, *Hypericum perforatum*. Šentjanževka je tradicionalno rastlinsko zdravilo za rane, opekline in kožna vnetja. Uporaba pripravkov iz šentjanževke pri poškodbah in obolenjih kože danes pridobiva pomen tudi na podlagi rezultatov raziskav, čeprav je v zadnjem času v ospredju testiranje protivirusnega in predvsem protidepresivnega delovanja šentjanževke.

Na krasu jo beremo na dan svetega Ivana, lahko jo posušimo in kuhamo v čaju ali namočimo v olivnem olju in jo tako uporabljamo kot olje za masažo. Šentjanževka je 'dobra za vse', predvsem pa za težave s kostmi in mišicami, kitami, boleznimi kože ter za nego in kozmetiko. Šentjanževko največkrat kombiniramo z navadnim rmanom in bezgom.

Zanimiva kresna rastlina je ostra homuljica *Sedum acre*, ki ji na Krasu pravijo nádrsk ali br'd'vičnik. Posebnost te rastline je, da ji pripisujejo moč odpravljanja bradavic – od tod tudi ime br'd'vičnik.

Ženske na Krasu so na predvečer svetega Ivana spletle venčke iz poljskega cvetja, ki so jih obesile na žebelj nad portonom. Za vence so nabrale zlatorumeno cvetje, ki v tistem času cveti. Ponekod so delali vence samo iz ostre homuljice (*Sedum acre*). Drugi so vence pletli iz različnih rastlin: primožek, (*Buphthalmum salicifolium*), šentjanževka (*Hypericum perforatum*), navadni rman (*Achillea Millefolium*), ivanjščice (*Chrysanthemum leucanthemum*).

Živorumeni venci, ki nazorno simbolizirajo Sonce, varujejo hišo pred hudo uro in strelami ter zlimi duhovi in cupranci, zato so postavljeni nad vhodna vrata ali porton pred vhodom na dvorišče. Venec se pusti na tem mestu do drugega leta, ko se zamenja s svežim. Le v primeru neurja ali toče, se venček sname in zažge v štedilniku, tako da se zavaruje hišo pred škodo.

Poleg vencev se na sveti Ivan zaveže šopke ivanjih rož na rešetke oken v spodnjih prostorih hiše, ki tudi varujejo pred udarom zlih duhov v hišo. Vedno so se do svetega Ivana hranili tudi žegnani šopki, ki so jih mladi nosili na procesiji Svetega Rešnjega Telesa. Te pa so ob hudi uri vrgli na borječ, tako kot tudi stol, da ne bi toča stolkla ali strela udarila v hišo.

Da bi obvarovali polja, pa so nesli pred zahodom še jesenovo vejo na njive, v vinograde in na gnojnik. Veje so zataknil na viljo svetega Ivana še pred sončnim zahodom, kajti v nasprotnem primeru niso imele nobene moči. Postavili so jih na konec njive, na skrajni kol v vi-

nogradu in na konec gnojnika. Tako so obvarovali pridelek in zagotovili dobro letino.

Zanimivo je, da se na Krasu ne zasledi pričevanj o posebni moči praproti kot drugod na Slovenskem. Le tu in tam zasledimo, da kakšna gospodinja da v ivanji šopek tudi list praproti, vendar brez posebne razlage.

Ohranilo se je vedeževanje z ivanjščicami, ki ga danes poznamo v anglosaški obliki ljubi – ne ljubi. Poznana sta dva reka:

- vj'ra – up'nje – l'blj'zn (vera – upanje – ljubezen)
- p'ku – vice n'bj'sa (pekel – vice – nebesa)

Iz izročila poznamo tudi recept, kako se znebiti nadležnih bradavic: »Škau-na je star štor od hrasta, kjer se nabe-re voda. Tm si na opereš roke in pasajo bradavice. Drgači pa grj'sh na svj'tga Ivana pred sunc'm n' travo in trikrat p'saš z rokami po rosi in prmejduš, d' grejo.«

Izročilo svetega Ivana dobiva nove oblike, lahko bi rekli, da v nekaterih oblikah celo postmoderne. Ali v svojem jedru še vedno tli pogansko izročilo in obredi zaščite, pa je potrebno povprašati tiste, ki to šego še vedno obujajo. V Društvu Vrhovlje 700 plus pripravljamo predavanje na to temo in prvo ocenjevanje venčkov svetega Ivana. Pridružite se nam v petek, 24. junija 2022, ob 19. uri, v Vaškem domu v Dolu pri Vogljah in prinesite s seboj svoj venček.

Besedilo in sliki: Miha Ravbar Vidmar

Biseri Bojana Podgorška

(24. 8. 1941, Janževski Vrh pri Radljah ob Dravi–14. april 2022, Izola)

Bojan Podgoršek je postal Kraševlec in Štorci, pa če je hotel ali ne. Vplival je na vse nas, bolj kot si mislimo. Štorci (in tudi drugi) smo zadnje mesece občudovali njegovo ustvarjalno moč in življenjsko energijo kot tudi uspešno usvajanje modernih tehnologij, saj smo vsak dan čakali, da bo objavil pesem ali dve na profilu Facebook, nato pa nam je čudovit venček podaril v Biserih v smeteh, pesniški zbirki ki je izšla leta 2021. Štorci je njegova poezija povezala tudi ob Tednu ljubiteljske kulture, ko smo njegove pesmi za film prebirali na štorski gmajni. Ve-

seli smo bili tudi srečanj z njim na večernih sprehodih z ženo Ivico in psičko Žužo. V mojih mislih se še vedno spreha z njima.

Pa Bojan ni bil Kraševlec od vedno. Rodil se je 24. avgusta 1941 na Janževskem Vrh pri Radljah ob Dravi. Prva leta je preživel na Ponikvi pri starih starših, nato pa pri teti Miciki v Mariboru. Po vojni, ki mu je vzela očeta, se je z materjo preselil k njenim staršem v Tržišče na Dolenjskem. Z mamo in očimom je nato preživel nekaj let v Bosni, nato spet v Tržišču, pa v Kanalu ob Soči, Bohinjski Bistrici, nazadnje v Tolminu, kjer je končal učiteljske. In šele nato je prišel na Kras. Njegovo prvo delovno mesto je bilo na Štjaku, zatem na Tabru in nato v Sežani. Po nekaj let delovnih izkušenj je postal študent, najprej slavistike, nato pa je zavil še na AGRFT, kjer je dokončal študij režije. Potem je šolske klopi zamenjal za delovno mesto animatorja za kulturne dejavnosti na Zvezi kulturnih organizacij (ZKO) Sežana. V kulturi je delal do upokojitve, razen dveh let, ko je poučeval v Srednji šoli Srečka Kosovele.

Njegova največja ljubezen je bila beseda v različnih oblikah. Za osnovnošolske in srednješolske dramske skupine je napisal in režiral kar nekaj iger, med njimi so Škornji za posebno rabo, Hura za veljake male kloake, Kapljice, ne hvala, Tata, ti si smotan, Dajnomir in Miliboža, Luna zgakuna. Vzgojiteljice iz vrtca so pod njegovo režijo uprizorile predstavi Cipek in Capek ter Debela repa.

Poleg dela z mladimi je gledališko dejavnost spodbujal tudi med odraslimi. Tako so nastale enodejanke Pozabljivec, Podoknica veteranov, Romanca na pe-

ronu, Vaške opravljivke, Zlata ribica, Pacientove pravice, Agent Lungavive, Kamilica za martinovo, Kvartopirci, Martin Povožen, Trije bratje in druge.

Velik uspeh je dosegel s skupino Kraški komendijanti, ki je nastala leta 1994. Skupina je s Podgorškovimi avtorskimi deli navduševala občinstvo v lokalnem okolju kot tudi širše. Leta 2009 je skupina razveseljevala občinstvo s predstavo Bežji zludej, baba gre, ki jo je Bojan Podgoršek ustvaril in režiral po motivih zbirke Ljudskih pripovedk, ki sta jih zbrali Jelka Hadalin in Danila Kocjan. Sprva 20-minutna enodejanka je prerasla v dve uri trajajočo gledališko predstavo, polno komičnih situacij in dialogov. S to predstavo je skupina leta 2009 gostovala v Avstraliji in na Nizozemskem in tako predstavljala Slovenijo in Kras širše po svetu. V Hengelu in Ultrehtu so jo igrali nizozemskemu občinstvu, ki je v svojem jeziku prisluhnilo le prevodom krajših

sekvenc, a je bilo kljub temu navdušeno nad igro.

Podgoršek je sestavil in režiral več celovečernih predstav, med njimi so Ukradena sreča (prva) Bežji zludej, baba gre (2009) in Kot rečeš, Hugo (2016).

Kot režiser se je podpisal tudi pod

številne prireditve v Štorjah in v občini, za katere je napisal tudi vezna besedila, eno od njegovih avtorskih predstav pa so pod taktirko drugega režiserja uprizorili na Žireh.

Je tudi avtor songov za predstavo Magnetni deček ter besedila za otroke z naslovom Nagajivi vitez, ki je izšlo leta

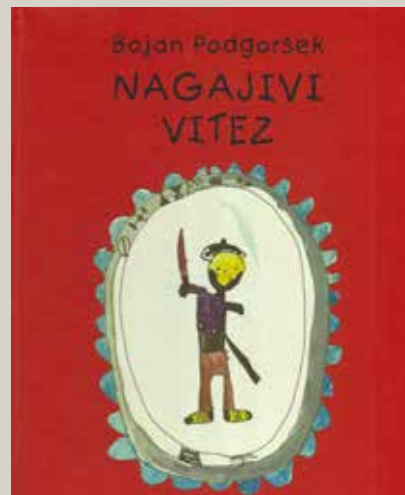
2001 kot slikanica v založništvu Vrtca Sežana.

Pri svojem delu je vedno spodbujal in poučeval veččin nastopanja nadobudne igralce vseh starosti.

Za svoje delo je leta 2021 prejel nagrado Občine Sežana.

In zdaj je odšel. A samo na videz. Ostaja z nami. Biser v očeh, biser v srcu.

Magdalena Svetina Terčon,
za KŠD Šator Štorje

*Ko duša se enkrat odseli v neznano,
takrat onemijo vse naše besede,
pa v srca zareže pekočo nam rano
in solze polzijo čez ličnice blede.*

*Življenje je včasih tako neizprosno.
Pobira svoj davek, ni mar mu za leta,
in vzame zdaj staro pa spet mlado rosno,
usoda je vsem v negotovost ujeta.*

*In kot da je stekano iz prosojne tkanine,
utrne svoj sij tja med zvezde srebrne,
ko najbolj žari, takrat v hipu premine,
zbledi v temni noči in več se ne vrne.*

Dragi in cenjeni moj učitelj in režiser Bojan!

V trenutku zadnjega slovesa bi lahko o tebi govorila ure in ure, saj se pozna že pol stoletja, od mojih mladih let, ko sem uživala pri svojih zanimivih

in zabavnih urah slovenščine, nato pa v skupnem ustvarjanju v gledališču.

Še pred kratkim sva se slišala, povedal si, da si v redu in da bomo spet začeli igrati.

Sicer jaz ne bom zmogel več toliko skakati po odru, a boste vi, sam vas bom vodil s stola. Kako sem se razveselila tvojih besed po teh dveh dolgih letih mrka.

A ne bi tudi o meni napisal basen? sem te prosila.

Ja, pa ne morem, si mi dejal, saj ti mi nisi še nikoli nič ušpičila.

In glej ga zlomka, ravno ko sem skovala načrt, kaj ti bom ušpičila ob ponovnem snidenju, da bom tudi jaz deležna basni kot Murko in Vranko, udari kot strela z jasnega sporočilo: Našega Bojana ni več ...

Ostala sem brez vseh besed, zaveda-

joč se, da se s tvojim odhodom zaključuje prelepo in dolgo obdobje Kraških komedijantov.

Ob slovesu se nam globoko v spominu in mislih odvijajo številni prizori in slike, v katerih podoživljamo čase, ki smo jih preživeli skupaj. V ospredje silijo slike številnih radostnih trenutkov z gledaliških vaj in nešteti tvojih predstav po domovini, izven meja po Evropi, Avstraliji, Kanadi in Ameriki. Slike, ki te bodo v našem spominu ohranjale kot odličnega učitelja, režiserja, scenarista, dramaturga, avtorja besedil, igralca, glasbenika, pesnika... in še bi lahko naštevale. Skratka, bil si biser v enem človeku. Tvoje široko znanje, volja in ustvarjalnost je bila neustavljiva.

Gledalce smo v več kot tridesetih letih pod tvojim vodstvom nasmejali v številnih daljših predstavah: Primor-

ske zdrahe, Bežji zlodej, baba gre, Tako smo se možili, Kot rečeš, Hugo, ter v neštetih enodejankah za različne priložnosti. Čeprav je bilo včasih zelo naporno, ko smo morali odigrati tudi po dve celovečerni predstavi na dan, je trud odtehtal dolg in buren aplavz zadovoljnih gledalcev. Naših rojakov po svetu nisi razveseljeval le s predstavami, temveč tudi z interpretacijami pesmi naših velikih pesnikov, saj si na vseh potovanjih vedno s seboj imel njihove pesniške zbirke.

Krasile so te še druge vrline. Nešteto odličnih prireditev v kraju in regiji, vedno in povsod si pomagal in nastopal, pa čeprav si bil že v zasluženem pokoju. Bil si skromen človek, kljub

tvoji odličnosti nisi prenesel velikega pompa. Spodbujali smo te k izdaji pesniških zbirk, a ti si vedno dejal, da je za to še čas. Drugi bi na tvojem mestu zagotovo pod streho imeli že najmanj pet pesniških zbirk in pet knjig dramskih besedil. Ko smo te želeli predlagati za plaketo JSKD, si rekel, ni govora.

Najbolj smo spoštovali in cenili veličino tvoje duše v odnosu do sočloveka.

Ko se izteče življenje tako plemenitega in srčnega človeka, se je vredno zamisliti tudi nad samim seboj. Sem lahko tudi jaz v svojih delih vsaj malo podoben njemu?

Potoči solzo in si reci: Zmorem in odleglo ti bo.

Čeprav nas slovo vedno navdaja z bolečino, smo izredno hvaležni, da smo te imeli kot prijatelja v naši sredi, da smo lahko s teboj delali in s teboj doživeli mnogo prelepih trenutkov, ki jih

bomo kot plemenite bisere ohranili v srcu. Ob tebi je bilo vedno prijetno, zabavno, ustvarjalno, zato je čas, ko se ti mi vsi v veliki hvaležnosti in spoštovanju globoko poklanjamo. Najraje bi ti v tem trenutku v čast tvojim velikim stvaritvam zaploskali, a se ne spodobi. V naših srcih nisi umrl, v naših srcih živiš in boš vedno živel. Od nas si odšel, preden smo ti lahko rekli hvala in ti povedali, da te imamo radi. Sedaj veš, poslušaj naša opravičila in zahvale in veš, da ni bilo vse zaman.

Kdo ve, mogoče se pa srečamo tam zgoraj, sedaj ste tam že trije naši: Darjo, Ludvik in ti, ob snidenju se bomo najprej nasmejali in nato igrali. Bojan, a imaš igro že napisano?

Tvojim najdražjim izrekamo iskreno sožalje in v tolažbo se poslavljam z zadnjo kitico tvoje pesmi, ki sem jo uvodoma začela:

*A če izgubljenega s srcem se išče,
čeprav so ukradli nam časa ga mlini,
ko ruša bo skrila pepela prgišče,
živel bo, dokler bodo živi spomini.*

Hvala ti za vse, adijo in počivaj v miru.

Lidija Uršič v imenu
Kraških komedijantov

Dragi Bojan.

Sediva na klopici, ob mizi, pod drevesom, na borjači. In rečeva nekaj izbranih ...

No, ta prizor zdaj črtava. Tako je. Pa saj sva se vedno razumela brez besed.

Ampak, zavoljo drugih moram vendar ...

Zdaj. Govoril naj bi za vse nas. A bom le zase. Srečala sva se-kot je to v navadi-povsem naključno.

Nekaj mesecev pozneje je srečanje dobilo smisel. Bili smo v dvorani in od nekdaj je prišel tvoj glas. Objel nas je in popeljal. To je bil trenutek Spoznanja.

Trenutek, ko je vse dobilo smisel. Ko sem razumel.

Tvoja lepa duša se je dotaknila moje.

/IGRANJE KLAVIRJA/

»Od tam prihaja tista melodija, od tam čujem klavir. Mehka je tista melodija, kakor da prihaja izpod mehke dlani deklice. Mogoče je zasanjana ta deklica in se izživlja v tonih. Mogoče je polna življenja in mu daje odziva v melodiji. Mogoče je otožna, kajti tudi njena melodija je polna otožne melanholije, tudi njena molodija je kakor žalostna molitev samotnega srca. Ne vem, zakaj sem pomislil na dom, zakaj na očeta in mater in sestro. Saj je tako žalostna ta melodija.

O, tudi tam je okno odprto in tudi tam je ena duša. In tudi ta duša je polna samote in žalosti. In tudi ta duša je polna sanj. Tihi akordi trkajo na sivo nebo, vžigajo se, ugašajo, blestijo se, zatemnevajo.

Nikoli mogoče ne bom vedel, kdo je igral, ali vedel bom, da sta se v tem igranju razumeli dve duši. Mislil si bom, da je bila tista roka lepa in dobra in ranjena, da je igrala deklica, zasanjana in žalostna; mogoče je pa igral mladenič, samotni kakor jaz.

In zato ljubim to tiho igranje.»

Bojan, ostajam hvaležen.

Veš, vsakič ko stopim v tišini na naš oder, vsakič, prav vsakič te slišim.

Za trenutek si se na vekomaj dotaknil moje duše. Naj zdaj tvoja počiva v miru.

Rafael Vončina

Oblika in slika

Oblika in slika 2022 je letna pregledna razstava študentov Višje strokovne šole Šolskega centra Srečka Kosovega Sežana, s katero se že vrsto let predstavljajo na tradicionalni razstavi v Kosovelovem domu v Sežani. Tokrat razstavlja približno 50 študentov obeh letnikov in obeh programov: programa fotografije in programa oblikovanja materialov – modul kamen.

»Na VSŠ Sežana se nam zdi razstava smiselni zaključek predavanj in laboratorijskih vaj, prej kot gredo študenti na prakso, saj lahko pokažejo svoj napredek v študijskem letu, hkrati pa osvojijo novo izkušnjo pri pripravi in izvedbi razstave,« je ob odprtju razstave v kulturni prestolnici Krasa poudarila nova direktorica sežanske višje strokovne šole Jelena Uršič.

Razstavljeni dela kažejo raznolike dejavnosti na sežanski šoli tako na podro-

čju fotografije (ateljejska, avtorska, reportažna, kreativna fotografija, video in vizualne komunikacije) kot oblikovanja (kamniti kosi, avtorski izdelki, brušenje kamnov za nakit, priprava načrtov, tehničnih risb ...).

Tako obiskovalci, še posebej pa mladi razstavljalci, so nadvse veseli, da so lahko letno razstavo po epidemiološkem času ponovno predstavili v živo. Med razstavljalci je tudi Blaž Stantič Kobal, ki je prejel drugo nagrado na mednarodnem festivalu Rovinj Photodays v kategoriji Akt/Telo.

Razstava je bila na ogled en mesec, od 12. aprila 2022.

Besedilo: Olga Knez

Slika: Marša Miklavc

O zablodah feminizma v Kosovelovi knjižnici Sežana

V četrtek, 21. aprila 2022, je Kosovelova knjižnica gostila Vesno Vuk Godina. Gostjo in obiskovalce je pozdravila v. d. direktorice Ksenija Vrčkovnik.

V spročenem pogovoru z Magdaleno Svetina Terčon je doktorica socioloških znanosti in predavateljica socialne in kulturne antropologije na Filozofski fakulteti v Mariboru predstavila svoje delo Zablode feminizma, ki je izšla pri založbi Beletrina.

V uvodnem delu je gostja spregovorila o svojih primorskih koreninah in o vlogi žensk na Primorskem, predvsem na Krasu, v preteklosti. V nadaljevanju

pa smo prisluhnili njenim (kritičnim) pogledom na položaj žensk v sodobni družbi, razumevanje biološkega in socialno-kulturnega spola, predvsem pa na feminizem in njegovo povezavo z neoliberalizmom. Z obiskovalci smo razmišljali tudi o morebitni osvoboditvi vpliva neoliberalizma na življenje nasploh.

Po literarnem večeru smo lahko kupili njeni zadnji knjigi Zablode postsocializma (2015) in Zablode feminizma (2021).

Besedilo: Magdalena Svetina Terčon

Slika: Meri Hreščak

Fluktuacije Alfreda de Locatellija v Kosovelovem domu Sežana

V torek, 17. maja 2022, so ob 20. uri v Veliki galeriji Ivana Varla v Kosovelovem domu Sežana odprli razstavo slik Alfreda de Locatellija z naslovom Fluktuacije. Odprtje je vodil koordinator programa

David Terčon, slikarja in razstavo je predstavila umetnostna zgodovinarica Anamarija Stibilj Šajn, pred maloštevilnimi obiskovalci pa se je razgovoril tudi ustvarjalec in povedal veliko zanimivo-

sti o svojem ustvarjanju in pogledu na umetnost nasploh.

Alfred de Locatelli se je rodil leta 1960 v Postojni. Leta 1987 je diplomiral na Umetniški akademiji v Benetkah in kas-

neje obiskoval tečaj oblikovanja. Vzoredno je na šoli Obrtniških mojstrov čevljarstva v Straju diplomiral iz oblikovanja obuval. Od leta 1996 predava na Akademiji Brera v Milanu. S svojimi deli je sodeloval na številnih samostojnih in skupinskih razstavah v Italiji in tujini. Živi in dela v Milanu.

Anamarija Stibilj Šajn je o njegovem slikarstvu zapisala: »Alfred de Locatelli seizmografsko občutljivo hodi po naravi in jo doživlja v globljih in višjih razsežnostih. V pokrajino vnaša bistvo, ki je hkrati pravi koncentrat likovnega življenja. Forme rastlinskih listov pa niso edina zakladnica likovnega utripa, saj ga premore tudi celotno, večplastno grajeno slikovno ozadje, na katerem so pomembne transparence pa tudi zgoščanja barvne snovnosti. Živa likovna razmerja se porajajo iz ritmično razgibanih in karakterno raznolikih nanosov. Slike, ki temeljijo na odprtem prostoru in vanj vkomponiranih rastlinskih listih, podkrepi in dopolni izbrana barvna shema, ki sega od narave do slikarjevih občutij. V minimalističnem barvnem

Po odprtju razstave Fluktuacije (z leve): David Terčon, Anamarija Stibilj Šajn in Alfred de Locatelli.

naboru se svetle vrednosti srečujejo s temnimi, k oplemenitenju pa prispeva jo žlahtne tonske gradacije. V Alfredovih delih se slikarske prvine srečujejo z grafičnimi, čutnost se prepleta z duhovnostjo, resničnost z lastno imaginacijo. Slikovno površino spreminja v slikarski herbarij, v katerem naravna matrica opravi svojo funkcijo, pusti odtis in ploskev

spremeni v čutni inkarnat. Čeprav so si listi sorodni, je vsak individuuum. In tako lahko preko rastlin najdemo sinergično povezavo z ljudmi.«

Razstava bo na ogled do nedelje, 3. julija 2022.

Besedilo: Izak Štok

Slika: Jaša Vodičar

Uspešno zaključen natečaj #mojenarcise s pridihom kulture

Kulturno razvojno društvo Venček iz Dutovelj je uspešno zaključilo fotonatečaj #mojenarcise, ki se je odvijal v aprilu. Na natečaj se je uvrstilo skoraj 60 različnih motivov narcis. Obsežen nabor fotografij je dokazal njihovo izjemno barvitost, raznolikost in bogat vizualni učinek skupinskih zasaditev, ki so značilne za te pomladne cvetlice.

Pri izboru najboljšega motiva je tričlanska žirija imela težko nalogo, saj so bili fotografski utrinki z vrtov in iz narave izredno lepi. Vse na natečaj prejete fotografije so na ogled na spletni strani: dutovlje.si/foto-natecaj-mojenarcise-2022. Žirija je izbrala najlepši motiv

Zmagovalna fotografija na foto natečaju #mojenarcise avtorice Zmage Antončič.

in avtorico Zmago Antončič iz Sežane nagradila s praktično nagrado.

Rezultati projekta kažejo na to, da so vrtovi na Krasu zelo priljubljeni in da postajamo prepoznana botanična destinacija. Poleg vrtnih zasaditev pa predstavljajo avtohtone narcise pomembno estetsko prvino krajine in bogato naravno dediščino. Namen natečaja je, med drugim, ohranjanje, promocija in zaščita samonikle narcise, narečno bedenice, ki ima bogata rastišča na kraških gmajnah. Njeno znanstveno ime je *Narcissus poeticus* ali pesniški narcis, kar sovпада s kulturnim poslanstvom društva. To nas je spodbudilo k širšemu raziskovanju kulturne dediščine na Krasu v povezavi z narciso. Namreč, letos obeležujemo 60 let, ko je naš rojak dr. Milko Matičetov iz Koprive uspel umestiti domače ime narcise – bedenica – v slovenski pravopisni slovar. Priznani etnolog in etnograf je zbral presenetljivo število, kar 120, različnih imen narcis po vsej Sloveniji. Božidar Premrl je pred nekaj leti zbral te in svoje zapise v knjigo: *Bedenice. Kraški šopek Milka Matičetovega iz Koprive s podnaslovom Še pest cvetic*.

Natečajna fotografija: Bedenice (*Narcissus poeticus*) avtorice Ksenje Fabjan.

Na knjižnih policah pa smo naleteli tudi na pesniško zbirko *Narcis* pesnika Iga Grudna iz Nabrežine in vsebine tematsko povezali. Pripravili smo posebno zgodbo o življenju in delu pesnika Iga Grudna z naslovom *Narcis širokega srca* in jo objavili na spletni strani: dutovlje.si/narcis-sirokega-srca/.

Društvo Venček na ta način spodbuja povezovanje slovenske kulturne in naravne dediščine v enem.

Besedilo in sliki: Društvo Venček

Kraški obrtniški

Predstavitev knjige Matevža Hreščaka Štorje - Štorje o Štorcih in Štorjah

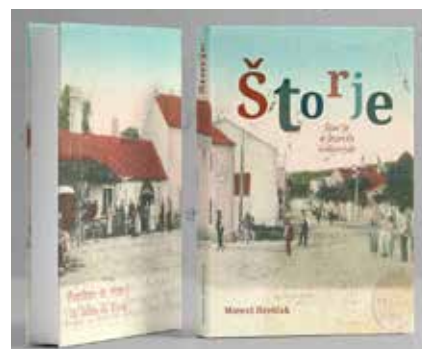
V Zadržnem domu v Štorjah je v soboto, 21. maja 2022, potekala kulturna prireditve, ki so jo pripravili Matevž Hreščak, Krajevna skupnost Štorje, Kulturno in športno društvo Šator Štorje ter dr. Ljubica Jelušič. Osrednji namen prireditve je bila predstavitev knjige o upravni, politični, kulturni, ekonomski in uporniški zgodovini Štorij, za katero je avtor Hreščak zbiral gradivo vsaj 15 let. V pogovoru z Ljubico Jelušič je povedal, da ga je k zbiranju domoznanskega gradiva spodbudila naloga v osnovni šoli, ko se je s sovaščanom pogovarjal o zgodovini Štorij in spoznal med vaščani že nekoliko pozabljeno zgodbo o sestreljenem ameriškem letalu na Stajah pri Kazljah leta 1945. Hreščak je zbral vse znane podrobnosti o tem dogodku in jih objavil pred leti v Kraškem obzorniku, zgodba pa ga je tako navdušila, da je nadaljeval z zbiranjem gradiva, dokumentov, slik, predmetov in pričevanj o Štorjah in okolici. Z leti se je gradiva nabralo za zajetno knjigo, ki predstavlja pomemben prispevek k domoznanski literaturi o dogajanju v občini Sežana skozi zgodovino. Mladi avtor se je pridružil piscem, ki so že napisali podobne monografije, npr. o Sežani (Pavel Skrinjar, Janko Kastelic), Orleku (Iris Birska), Povirju (Virgilij Tavčar) ter osmih vaseh na Vrheh (Bojan Vovk in drugi). Tiskanje takšne knjige v samozaložbi je velik finančni zalogaj, pri čemer so Hreščaku pomagali na Občini Sežana iz županirovih sredstev, Pustni odbor Štorje, Agrarna skupnost Štorje, KŠD Šator, številni domači podjetniki in obrtniki, posebej podjetje Rino, d. o. o., pa tudi posamezni vaščani. Vsi so se zavedali izjemnega truda in večletnih prizadevanj mladega zgodovinskega in etnološkega zane-

senjaka, ki je obiskal mnogo arhivov in opravil ure in ure pogovorov z domačini o zgodovinskih dejstvih pa tudi ljudskih pesmih in zgodbah o ljudeh, dejavnostih, boju in preživetju skozi zgodovino. Posebej obsežen je tisti del knjige, kjer Hreščak opisuje razvejano uporniško dejavnost vaščanov in vaščank med drugo svetovno vojno.

Hreščak sodi med najbolj prizadevne kraške jamarje, ki ga zlasti boli onesnaženost jam z raznimi odpadki, zato ga poznamo tudi kot pobudnika čiščenja t. i. Jerišve jame v Kazljah leta 2021, zanj osebno, je povedal v pogovoru, pa je najlepši Petnjak, skrivnostna udorna jama na hribu Sopada, kjer jamski prepih vabi jamarje k izkopavanjem in iskanju prehodov do morebitne vode. Hrib Sopada skriva v svojih nedrih še eno posebnost, in sicer premog, ki so ga nekoč tam tudi izkopavali.

Med pomembne metode zbiranja gradiva so sodili pogovori s starejšimi vaščani in vaščankami, pri čemer je Hreščak posebej želel izpostaviti Regino Slavec, po domače Šemencevo, s katero je pregledal marsikatero fotografijo in z njeno pomočjo spoznaval nekdanje vaščane. Prav njej je želel podariti prvo knjigo, ko je leta 2021 prišla iz tiska, žal pa se je Regina tik pred to častjo za vedno poslovila.

Pogovor o knjigi je pred polno dvorano Zadržnega doma spremljalo bogato kulturno dogajanje, ki je bilo namenjeno poudarkom iz knjige. S tremi skladbami so se predstavili člani društva Lovskih rogostov iz Brkinske kraške zveze lovskih družin. Domačini iz Štorij in okoliških vasi so bili desetletja dolgo navdušeni lovci in še danes veljajo za skrbno in aktivno lovsko družino. Tina

Naslovnica knjige Štorje - Štorje o Štorcih in Štorjah (Slika: Matevž Hreščak)

Štok, ki se uveljavlja kot domača humoristka, je predstavila pastirske zbadljivke, pesmice, ki so si jih sporočali pastirji iz vasi Štorje, Kazlje, Griže, Podbreže, Povir na paši. Opozorila je tudi na značilnost štorskega dialekta, ki poudarjeno zateguje glas -a. V knjigi je objavljena pesem, ki se je uveljavila kot neke vrste štorska himna in ki se je prenašala iz roda v rod. Tokrat pa so jo zapeli pevci in pevke skupine Štorski kusi. Gre za glasbeno-pevsko skupino, ki se je pred leti že uveljavila na domačih prireditvah v občini Sežana, žal pa prenehala z delovanjem, in prav za predstavitev Hreščakove knjige so se člani ponovno zbrali, zapeli in zaigrali. Čestitke avtorju za obsežno delo in zanimivo predstavitev so izrazile tri pomembne osebnosti kraško-brkinske kulturne dejavnosti. Ivica Podgoršek, predsednica krajevne skupnosti Štorje, ki je Hreščaka vsekozi spodbujala k pisanju, Vladislava Navotnik, vodja območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti v Sežani, ki je predstavitev knjige umestila v dogajanje ob Tednu ljubiteljske kulture in poskrbela za spletno predstavitev in promocijo knjige, ter občinska svetnica iz Divače in predsednica Turistično kulturno športnega društva Urbanščica iz Famelj Mirjam Frankovič Franetič. Dramska skupina TKŠD Urbanščica je za zaključek prireditve odigrala humorno predstavo o vsakdanjem življenju, ki zahteva od ljudi hujšanje za zdravje.

Za konec smo si vsi zbrani zaželeli, da bi knjiga Štorje - Štorje o Štorcih in Štorjah našla pot ne le v družini, ki so v knjigi opisane, temveč tudi k vsem tistim, ki so se v Štorje in okolico priselili od drugod, zato da bi spoznali slavno zgodovino kraja, v katerega so prišli, in se z njim tudi poistovetili.

Besedilo: dr. Ljubica Jelušič

Predstavitev knjige Matevža Hreščaka (Slika: Tjaša Vezovnik).

David Terčon v Braniku

V četrtek, 26. maja 2022, se je na Literarnem četrtku v Goriški knjižnici Franceta Bevka – Krajevni knjižnici Branik odvila predstavitev pesniške zbirke Davida Terčona *Vračanje v gnojnico sanj*. Literarnega ustvarjalca je v goste povabil bralni krožek iz Branika, ki ga vodi pisateljica Alja Furlan. Obiskovalcev ni bilo veliko, a večer je bil prijeten, domač in sproščen morda prav zaradi tega. Z ustvarjalcem se je pogovarjala knjižničarka Lara Konjedic. Ni se osredotočila zgolj na zadnjo ustvarjalčevo zbirko, temveč je s svojimi vprašanji iz njega izvalila zanimivosti o vseh njegovih dosedanjih petih knjigah, pa tudi o marsičem, kar je sicer spremljalo njegovo dosedanje literarno pot. Udeleženci so tako npr. izvedeli, da so dvobarvne kombinacije platnic njegovih knjig povsem naključne, da ne piše veliko, kar dokazuje tudi po desetletje presledka med izidi knjig, da je polovica pesmi iz zadnje zbirke nastala tik pred tiskom, v času prvega zaprtja javnega življenja zaradi novega koronskega virusa, in da ga zelo skrbi umiranje slovenščine. Sko-

V Krajevni knjižnici Branik je večer z literatom Davidom Terčonom (stoji prvi desno) povezovala knjižničarka Lara Konjedic (stoji prva levo).

zi pogovor je med drugim označil način svojega ustvarjanja, naslonjen na nadrealizem in konstruktivizem, za katerega meni, da se skozi desetletja ni veliko spremenil. Seveda je Terčon nekaj pesmi prebral, tudi zadnjo v knjigi *Vračanje v gnojnico sanj*, Zora nove dobe, ki jo je označil za morda najljubšo iz nje in hkrati nosilno, saj je v njej zapel o vsem,

o čemer sicer poje skozi vseh preostalih devetinpetdeset pesmi. Večer, ki ga je pospremlilo predvajanje fotografij, ki ga je pripravil ustvarjalec sam, je izzvenel v želji, da bi kmalu uspel izdati naslednjo knjigo, tokrat zbirko kratke proze.

Besedilo in slika: Izak Štok

V zavetju besede 2021

V soboto, 28. maja 2022, je v Mestnem muzeju Krško potekalo sklepno srečanje odraslih literatov V zavetju besede 2021, ki ga je gostila Območna izpostava JSKD Krško. Prireditve bi sicer morala biti že novembra lani, zaradi razloga, ki ga vsi poznamo, odpovedi zaradi kovida 19, pa se je odvila s polletno zamudo.

V prvem delu, z začetkom ob 15. uri, je udeležence na začetku pozdravil Žiga Kump, koordinator in organizator kul-

turnih programov v Kulturnem domu Krško, zatem pa so svoja besedila brali ljubiteljski literarni ustvarjalci, ki so sodelovali na natečaju in se odločili za nastop v živo, poleg njih pa tudi štirje pisci, ki so za svoje knjige dobili priznanje za najboljša samozaložniška dela v letu 2020 – med njimi tudi David Terčon, ki je priznanje za najboljšo samozaložniško pesniško zbirko prejel za knjigo *Vračanje v gnojnico sanj*. Nastopil je kot

prvi in prebral pet pesmi iz svoje zbirke.

Pred drugim delom prireditve so si udeleženci ogledali tri razstave Mestnega muzeja Krško, stalni o Janezu Vajkardu Valvasorju in kiparju Vladimirju Štovičku ter občasno z naslovom Fran Bonač in tovarna celuloze na Vidmu pri Krškem.

V drugem delu je državna selektorica, pisateljica Stanka Hrastelj, najprej orisala svoj izbor petih finalistk srečanja, ki so nato prebrale svoja besedila. Izbrane so bile Ana Kalin, Mateja Toplak, Polonca Ješelnik, Vesna Šare in Bernarda Mrak Kosel. V programu, ki ga je povezovala Klara Eva Kukovičič, sta nastopila še kitarist Miha Koretič in kantavtor Robert Petan. Priznanja in simbolična darila vsem nastopajočim sta podelili Barbara Rigler, producentka za literarno dejavnost pri JSKD, in Tinka Vukič, vodja OI JSKD Krško.

Prireditve je bila hkrati napoved in uvod v letošnji natečaj V zavetju besede 2022, namenjen odraslim ustvarjalcem nad 30. letom starosti, ki pišejo v slovenskem jeziku – sklepno srečanje bo 6. novembra 2022 v Kobaridu.

Besedilo: Izak Štok
Slika: FB – OI JSKD Krško

V Mestnem muzeju Krško je iz svoje pesniške zbirke *Vračanje v gnojnico sanj*, ki je dobila priznanje za najboljšo samozaložniško knjigo leta 2020, bral David Terčon (desno).

Začni s sladico dr. Mateja Miklavca

Matej Miklavc je dr. strojništva, ki je spremenil karierno pot in sedaj dela kot transformacijski coach za večjo učinkovitost vodij. V Kosovelovi knjižnici Sežana je predstavil svoj prvenec z naslovom *Začni s sladico*. Ob tem poudarja, da »ne gre za kuharsko knjigo receptov, ampak za knjigo, ki širi razumevanje osebnega in duhovnega razvoja. Zlasti nove perspektive o ideji, pričakovanju, da pride najboljše na koncu.«

V knjigi gre za predstavitev drugačnih misli, uvidov, ki spodbujajo drugačno perspektivo gledanja na različne tematike v povezavi z osebnim razvojem.

Pri ciljih, kot pravi dr. Miklavc, čakamo zadovoljstvo, ki je pogojeno z rezultati, v odnosih zadovoljstvo odvisno od dejanj druge osebe, in pri sebi zadovoljstvo, odvisno od naših sposobnosti, dosežkov, uspehov. Ker te obljube redko oziroma kratkotrajno zadovoljijo naša pričakovanja brezpogojnega zadovoljstva, avtor predlaga, da začnemo drugače, z brezpogojnim zadovoljstvom, brez pričakovanj, z navzočnostjo. Zato predlaga, da pogledamo globlje in opazimo

bel list, na katerem so zapisane te besede. Prav tako predlaga, da se zavemo navzočnosti, biti, ki je vedno prisotna in neodvisna od zunanjih ali notranjih okoliščin ter je naš najbolj pomemben in intimen spremljevalec v življenju. Prepoznanje te navzočnosti, biti, napolni in zadovolji potrebo po najdenju svojega pravega bistva. To pozitivno vpliva na način našega dela, odnosov in zadovoljstva, ter omogoča, da so naši naslednji koraki delovanja bolj jasni, ustvarjalni in mirni, ne glede na okoliščine.

Program je povezovala vsestranska mag. Magdalena Svetina Terčon, ki je opravila jezikovni pregled knjige *Začni s sladico*. Navzočim je prebrala nekaj ključnih misli iz knjige ter povabila začetne bralce knjige, da so delili svoja priporočila in namige, kako knjigo brati drugače, na primer; v paru ali za rešitev lastnih stisk in miselnih ovir.

Z dogodkom so odprli tudi razstavo slik, ki krasijo notranjost knjige in bo na ogled do 30. junija čitalnici Kosovelove knjižnice Sežana. Sicer pa velja omeniti tudi zunanost knjige, ki je svojevrsten

hommage Krasu in opomnik. Oblikovalki platnice, Mojca Kleibencetl in Petra Koren iz podjetja Helikopter design: »Tekstura platnice spominja na obdelan kraški kamen. S tem smo se z avtorjem želeli pokloniti Krasu, od koder prihaja. Velika oranžna vejica pa nas opominja na pomembnost pavze v naših življenjih.« Ti detajli z drzno oranžno barvo prispevajo k učinkoviti upodobitvi provokativne vsebine knjige.

Dr. Miklavc je Kosovelovi knjižnici Sežana podaril dva izvoda knjige, tako da si lahko že zagotovite poletno branje. Kdor želi, lahko knjigo kupi preko spletne strani avtorja na www.Matej-Miklavc.com/knjiga ali v papirnici Patri v Sežani.

Avtor lahko knjigo predstavi tudi v organizacijah in podjetjih s kratkim vsebinskim programom na temo drugečnega pogleda na Stres in Poslušanje.

Besedilo: Matej Miklavc

Sliki: Žan Perhavec

Teden ljubiteljske kulture 2022

Teden ljubiteljske kulture (TLK) je javna predstavitev ustvarjalnosti v sodobni družbi, ki skrbi za večjo dostopnost in mobilnost kulturnih dobrin.

Vseslovenski Teden ljubiteljske kulture zaznamujejo kulturni dogodki, ki se odvijajo po vsej Sloveniji in v zamejstvu v sodelovanju z Zvezo kulturnih društev Slovenije in območnih izpostav JSKD skupaj s številnimi kulturnimi društvi in njihovimi zvezami, kulturnimi zavodi,

lokalnimi skupnostmi, šolami, vrtci, knjižnicami, muzeji, posamezniki.

Namen projekta je priznanje ljubiteljskim kulturnim ustvarjalcem, ki svojo energijo in čas ljubiteljsko (torej brez plačila za svoje delo) namenjajo kulturi. Projekt prek pestrega kulturnega dogajanja povezuje vse prebivalce Slovenije in zamejstva in izpostavlja kulturni ter družbeni pomen ljubiteljske kulture v naši državi.

Ljubiteljska kultura v Sloveniji je množična, raznolika in izjemno kakovostna. Svojo bogato tradicijo črpa iz sredine 19. stoletja (tabori in čitalnice), ko je bila organizirana ljubiteljska kultura nosilka celotne slovenske kulture. Danes predstavlja dobro organizirano in s strani JSKD strokovno podprto vsestransko gibanje ustvarjalnih potencialov, ki vključuje nekaj več kot 107.000 ljudi v 5.000 kulturnih društvih in skupinah – v te šte-

vilke niso všteti otroci in mladi.

Bogata produkcija ljubiteljske kulture na področju vokalne in instrumentalne glasbe, gledališča, lutk, folklorne, likovne in literarne dejavnosti, plesa in filma, se vsako leto pokaže v 25.000 odrskih predstavitev, prireditvah in razstavah.

Zaradi raznovrstnosti oblik, vsebin in različnih ravni zahtevnosti je kulturno ljubiteljstvo področje, ki omogoča so-

delovanje vsem družbenim skupinam in posameznikom, ne glede na starost, geografsko, etnično ali kate rokoli drugo pripadnost. Prav neinstitucionalni in nepoklicni status odpira povsem razbremenjeni prostor ustvarjanja in eksperimentiranja, v katerem se najdejo tako ljudski pevci kot sodobni plesalci in vrhunski sestavi.

Vsako leto je tema TLK drugačna, letos

je to film in filmska ustvarjalnost. Ambasador Tedna ljubiteljske kulture 2022 je Gojimir Lešnjak – Gojc, ki ni le uspešen gledališki igralec in režiser, temveč tudi pomembna slovenska filmska osebnost, saj je zaigral v številnih zelo uspešnih slovenskih filmih.

Vladislava Navotnik, JSKD Ol Sežana

Cirkus Copatky ponovno v mestu!

Po dveletni pavzi, zaradi situacije, povezane s koronskim virusom, se je plesna skupina Mehki čevlji, ki deluje v okviru Kulturnega društva Jože Pahor iz Sežane vrnila na plesni pod in oder Kosovelovega doma Sežana. V nedeljo, 15. maja 2022, smo si tako lahko ob 18. uri ogledali premiero plesne predstave s prvinami cirkusa z naslovom Cirkus Copatky ponovno v mestu. Gre za koprodukcijo KD Jožeta Pahorja Sežana – plesne skupine Mehki čevlji in Kosovelovega doma Sežana, kar je sicer njuna stalna praksa. V ponedeljek, 16. maja 2022, dopoldan so si jo ogledali tudi učenci Osnovne šole Dutovlje.

Plesna skupina Mehki čevlji je torej znova obudila svojo cirkuško obarvano predstavo in se pri tem naslonila na predstavo iz leta 2013. Takrat so namreč pripravili predstavo z naslovom Cirkus Copatky, ki je bila velika uspešnica na Krasu. S to predstavo je skupina gostovala po kulturnih domovih širom Slovenije in na festivalu uličnih gledališč Ana Desetnica v Ljubljani, Celju, Mariboru in Novem mestu. Tudi v tokratni predstavi so pokazali vse svoje spretnosti klovni, akrobati in živali. Seveda se jim je pripetila tudi kakšna nerodnost. Za zabavni del predstave so poskrbeli dijaki, ki so vanjo umestili tudi igralske skeče, seveda bod budnim očesom mentorice – Petre Štolfa.

Poleg učencev iz osnovnih šol iz Sežane in Dutovelj v njej nastopijo tudi dijaki in dijakinja (Jaša Vodičar, Sara Lazarevski, Ajda Opara, Lara Maria Pezzicoli,

Katarina Žvab in Monica Paradiso).

V predstavi pa nastopajo tudi uveljavljene članice – Sabina Sovdat, Amadeja Zupan in Julija Pavletič.

Pri pripravi rekvizitov in scenografije so sodelovali dijaki programa aranžerski tehnik Šolskega centra Srečka Kosovela Sežana pod mentorstvom profesorice Renate Nikolić.

Režijo je letos v celoti prevzela nova mentorica Petra Štolfa, ki se je po sedmih letih vrnila v domači kraj, študij pa je opravila na Škotskem. Pri koreografiji sta sodelovali Ajda Fabjan in Mojca Sovdat, dolgoletni članici plesne skupine. Poleg njih pa sta svoj koreografski prispevek dodali tudi plesalki Lara Maria Pezzicoli in Julija Pavletič. Glasbo za predstavo je poiskala mentorica in režiserka, gre pa za mešanico različnih zvrsti, od klasične, filmske glasbe do zvokov kletzmerja in balkanskih ritmov.

Kostumi so v večini reciklirani iz prejšnjih predstav, pri izboru pa sta sodelovali Renata Nikolić in Milojka Širca. Premiera predstave se je zaključila s poslovnim nagovorom dolgoletne mentorice in ustanoviteljice plesne skupine Mehki čevlji Milojke Širca, ki je štafeto mentorstva predala (že 2020) mlajši kolegici Petri. Ker priložnosti za slovo od takrat ni bilo zaradi vsem znanih razlogov, je bila premiera pravšnja priložnost za to. Seveda Milojka ostaja v bližini nove mentorice na vseh ponovitvah, ki bodo (upamo) sledile v jeseni.

Še prej pa si lahko ogledate priredbo predstave na pouličnem festivalu Ana Desetnica, ki bo v Sežani 1. julija letos.

Besedilo: Nina Ukmar

Slika: Jana Gombač

Plesna skupina Mehki čevlji na tekmovalnih odrih

Sezona za plesno skupino Mehki čevlji, ki deluje pod okriljem Kulturnega društva Jože Pahor Sežana, je bila zelo uspešna.

Februarja 2022 smo se udeležili tekmovanja mladih ustvarjalcev Opus 1

– plesna miniatūra v Ljubljani, kjer je bil plesni kontakt glavna tema za oblikovanje plesne koreografije. Tekmovanje je na državni ravni. Na omenjenem tekmovanju si je naša mlada plesalka Ailin Ramirez priplešala zlato odličje. V

kategoriji mladih plesalcev 10–11 let je bil to njen avtorski solo ples z naslovom Silla vesolja, pod mentorstvom Petre Štolfa. Naslov plesne točke je besedna igra, saj plesalkine družinske korenine so tudi kubanske in beseda 'silla' v nji-

hovem jeziku pomeni, stolček, s katerim je zaplesala.

V aprilu pa se je skupina udeležila območnega srečanja plesnih skupin v Izoli z dvema koreografijama – Valovito in Nasprotna poti. Poleg plesne skupine Mehki čevlji se je tekmovanja udeležila tudi skupina za izrazni ples iz OŠ Dutovlje s plesno točko 5, 6, 7 in ... Vse tri skupine so bile izbrane na regijsko srečanje, ki je bilo 10. junija 2022 v Tolminu. Pod vse koreografije se kot mentorica podpisuje Petra Štolfa.

Besedilo: Milojka Širca
Slika: Anka Simončič

Štorovke spet aktivne

Končno je napočil čas dovoljenih druženj, zato smo Štorovke spet v akciji. Manj gibanja pomeni za našo starost okorelost, zato je sedaj čas, da nadoknadimo zamujeno.

Vadimo pridno, enkrat tedensko, pred nastopi pa seveda pogosteje. V pomladnem času imamo več nastopov. 29. maja 2022 smo plesale na 2. državnem prvenstvu in dobile pokal za drugo mesto. Žirija nam je namenila tudi poseben aplavz, kar nam veliko pomeni. Jasno je, da se naši gibi ne morejo primerjati z mladimi, vendar pa s plesom

ohranjamo vitalnost in tudi dobro počutje. Koreografija plesa zahteva od nas tudi miselne sposobnosti in tako ohranjamo aktivne naše možgane, Ortopedi in fiziatri priporočajo ples za vse starostne skupine. Pridružite se nam in se prepričajte.

Seveda nas čaka kar nekaj nastopov v juniju, in sicer v Vipavskem križu ob prazniku češenj, na Krku na meddržavnem

tekmovanju, v Ajdovščini na končni produkciji, na Nanosu na srečanju plesnih skupin, v Pivki in verjetno še kje, saj je poletje čas prireditev. Vsako leto nastopimo tudi v Cankarjevem domu. Seveda pa vsega tega ne bi zmogle brez naše neumorne plesne učiteljice Alice Stojko Salju, za kar smo ji zelo hvaležne.

Besedilo: Ivica Podgoršek
Sliki: Mira Hreščak

Predstavitve pesniškega prvenca Mateja Grudna - Keka na Kosovelovi domačiji v Tomaju

Pesniška zbirka z naslovom Rja in kri avtorja Mateja Grudna – Keka je bila prvič predstavljena 21. junija 2021 v Nabrežini. Potem so predstavitve dela, ki je izšlo pri založbi Margarana iz Branika, morale čaka-

ti na ugodnejše epidemiološke razmere.

Ob zaključku dneva odprtih vrat na Kosovelovi domačiji v Tomaju, smo obletnico smrti Srečka Kosovela obeležili s glasbeno pesniškim izrazom gosta Mateja

Grudna – Keka v soboto, 28. maja 2022.

Matej Gruden – Keko je sicer glasbenik iz Nabrežine. Več let deluje v zasedbi Grešni kozli, ki jo poleg Keka sestavljajo še glasbeniki Iztok Cergol, Marco Matti-

etti in Fabio Bandera. Večinoma pojejo v kraškem dialektu.

Na videz skromno zbirko pesmi, ki odraža avtorjevo osebno dozorevanje in čutenje kraško-sredozemskega prostora, smo globoko občutili skozi verze in glasbo avtorja, ki ga je v pogovoru usmerjala pesnica Alja Furlan. Medtem glasbeno-recitacijskimi vložki smo bili obiskovalci deležni predstavitev zbirke petindvajsetih pesmi, razdeljenih v tri sklope: Pog-

led čez morje, Paralelni tir in Jezdec idealov.

Tako smo se sprehodili skozi »zgodbo, ki je trajala dolgo let«. Verzi in skladbe so nas popeljali v svet občutij, misli in zaznav, v mislih so nas ponesli po nabrežinski gmajni in morju. Čisto na koncu pa nas je močno ganila uglasbena domovinska pesem Iga Grudna, ki je avtorjev sorodnik.

Besedilo in slika:
Magdalena Svetina Terčon

Raziskovalna naloga Znanje je moč – Voda

Kaj je voda? Od kod pride voda? Kakšno vodo poznamo? Kaj lahko zmešamo z vodo? Zakaj jo uporabljamo? Kako poskrbimo, da je ne zmanjka? Zakaj je voda pomembna? Kje poiščemo informacije? S temi in drugimi vprašanji smo otroke iz skupine Kužki spodbujali

k razmišljanju in raziskovanju. Odgovore otrok smo zapisali na plakate in jih obesili na oglasno desko. Knjige in ilustracije o vodi smo si ogledovali in se pogovarjali, poslušali smo različne pravljice in pesmi o vodi, iskali smo slike v revijah in izdelali plakat. Vodo smo iskali v naši igralnici, v kopalnici, v kuhinji vrtca, v kleti vrtca, na igrišču, na sprehodih. Ogledali smo si poučne risanke in videoposnetke, izvedli smo različne eksperimente, npr. kaj plava in kaj potone, mešanje vode z različnimi tekočimi in

trdnimi snovmi. Napovedali so rezultat in pridobili izkušnje, kaj je v danem položaju res in kaj ni. Svoje ugotovitve so označili v stolpcnem in drevesnem diagramu. Igrali smo se z vodo v različnih pojavnih oblikah, slikali, risali, opazovali smo vreme, ugibali smo uganke o vodi, se razgibali z različnimi gibalnimi igrami in plesi. Ob koncu raziskovanja smo otrokom postavili ista vprašanja in dobili bogate, zanimive odgovore in predloge.

Otrokom sva nudili dovolj časa in priljubljenosti, da so z lastnim preizkušanjem začutili lastnosti vode. Ponudili sva jim možnosti, da so spraševali o tem, kar so videli, in se učili odgovore iskati tako, da so opazovali, raziskovali, eksperimentirali, opisovali in razlagali.

Besedilo in sliki: Katja Požar in Ana Fajdiga

Uspešen prvi nastop šolske glasbene skupine OŠ Dutovlje

Šolska glasbena skupina se je odzvala na povabilo Rotary kluba iz Ajdovščine in z glasbeno točko popestrila rotarijski letni dogodek.

Tradicionalna 20. Salamijada, na kateri so ocenjevali in izbirali najboljšo salamo,

se je odvila 21. aprila 2022 v čudovitem ambientu dvorca Zemono pri Vipavi. Naši glasbeniki so se predstavili v uradnem delu programa s tremi skladbami.

S slovesno zvenečimi melodijami šolske glasbene skupine je Rotary klub

Ajdovščina zbral dobrodelne prispevke za OŠ Dutovlje za pitnik. Navzoči svetovno povezani poslovneži in strokovnjaki različnih poklicev so našim mladim glasbenikom z veseljem prisluhnili in zaploskali.

Po razglasitvi zmagovalca je sledila večerja in druženje do poznih večernih ur.

Za naš šolski 'bend', ki je nastal v letošnjem šolskem letu, je bil to prvi javni nastop, zato jim čestitamo za pogum in želimo še veliko dobre glasbe v prihodnje.

Učence sta na Zemonu spremljala mentor Ljubomir Vasić in ravnateljica Miranda Novak.

Besedilo in slika: Ljubo Vasić

Čarobno podzemlje Krasa – Dan šole na OŠ Dutovlje

V ponedeljek, 9. maja 2022, je na naši šoli, OŠ Dutovlje, potekal kulturni dan, katerega glavna tema je bilo jamarstvo. Dogodek se je začel z uvodnim predavanjem Jordana Guština o jamah, ki smo se ga udeležili vsi na šoli prisotni učenci od 1. do 9. razreda, ravnateljica, učitelji ter seveda področni strokovnjaki, brez katerih kulturnega dne sploh ne bi bilo. Tega dne so nas obiskali: jamar Andrej Peca, ki je bil tudi idejni vodja dneva šole, Tjaša Vezovnik, Špela Prunk, Federica Papi, Marijaliza Fajdiga, Ludvik Husu, Tomaž Zorman, Marjan Olenik, Franc Malečkar, reševalna ekipa iz Zdravstvenega doma Sežana ter člani društva reševalnih psov iz Postojne.

Po končanem predavanju smo se učenci zbrali po skupinah in se odpravili k že vnaprej določenim delavnicam. Vseh delavnic je bilo devet, vsaka je trajala 25 minut. Teme so se navezovala na Kras in že prej omenjeno jamarstvo, a so nas presenetili tudi s prvo pomočjo in reševalnimi psi, s katerimi pa so se spoznali le učenci razredne stopnje. Načrtovani sta bili tudi namestitve in spust po žični drčji, a žal je zaradi odsotnosti organizatorja delavnice aktivnost odpadla.

Jamarska oprema

Izkušeni jamarji so nam predstavili jamarsko opremo, ki jo potrebujejo pri spustu v jamo. Pokazali so nam veliko jamarske opreme in nekaj praktičnih primerov, ki jih lahko uporabimo ne samo pri spustu v jamo, ampak tudi v vsakdanjem življenju. Presenetil nas je podatek, da obstaja 6.000 različnih načinov vezanja vozlov.

Voda na Krasu

Na delavnici je bilo predstavljeno pretekanje kraških voda, območje, na katerem so prisotni kraški pojavi, sestava kraških tal in, nenazadnje, še onesnaževanje ekosistema, v katerem živimo. Poleg tega smo učenci uživali tudi v ogledu prikaza raztapljanja apnenca ter se radovedno čudili povedanim zanimivostim. Ste vedeli, da vsak od nas porabi tudi več kot 100 litrov vode na dan?

Arheologija krasa

Kras se morda nekaterim od nas res zdi pust in prazen, a skriva v sebi z najdbami bogato preteklost. Na delavnici nam je bilo predstavljeno delo arheologov in povedano, da so na kraških tleh našli že kar nekaj materialne zapuščine, ki je danes shranjena v mnogih muzejih

po vsej Sloveniji. K sreči nas niso pustili na cedilu, saj so kljub temu s seboj imeli kopije dejanskih najdb, da smo si jih lahko ogledali in jih občudovali.

Netopirji in druge jamske živali

Na delavnici o netopirjih in jamskih živalih smo spoznali različne vrste netopirjev in njihov način življenja v jamah. Na prihod delavnice smo šli skozi 'jamski vhod', kjer nas je pričakal svet netopirjev in prikaz njihovih jamskih bivališč. Spoznali smo, s čim se prehranjujejo netopirji, kako dolgo živijo in kdaj so najbolj dejavni.

Reševalni psi

Na delavnice so nas prišli obiskat tudi trije reševalni psi in njihovi vodniki, ki so nam pokazali, kako pomagajo pri iskanju

nju pogrešanih ljudi v jamah. Za vestno opravljanje svojega dela se udeležujejo rednih treningov, kjer se srečujejo z različnimi situacijami. Kužki so bili zelo prijazni in umirjeni, tako da smo jih lahko tudi pobožali.

Prva pomoč

Svoje znanje smo si izpopolnili tudi o tem, kako ponudimo ponesrečencu prvo pomoč, če se poškoduje ali ne kaže znakov življenja. Poskusili smo tudi delovanje in uporabo defibrilatorja AED, ki marsikdaj pomaga rešiti življenja. Zavedati se moramo, da je tako znanje zelo koristno, saj v določenih situacijah še kako pride prav.

Kviz o jamarstvu

Učenci smo s skupnimi močmi najprej poskušali sestaviti dve sestavljanke, nato pa smo se razdelili v dve skupini ter sebe in svojo bistroumnost pomerili v kvizu, povezanim z jamarstvom in jamskim okoljem in začetki jamarskega turizma. Predavateljica nam je predstavila tudi poklic jamarskega vodnika.

Predavanje o odkrivanju novih jam, njihovo merjenje in označevanje

Vse, kar pod površjem krasa odkrijejo jamarji, je potrebno tudi natančno in strokovno zabeležiti. Predavateljica nam je razložila, kako so jamarji nekoč merili in vrisovali jame in kako jih s pomočjo sodobne tehnologije v kataster vrisujejo danes. Zau-

pala nam je, da tudi sama odkriva jame in nam povedala, kako jih poimenuje.

Kras in kras

Edina delavnica, ki ni potekala na terenu, je bila delavnica o Krasu in krasu, a nam je sedenje v hladni učilnici tokrat kar prijalo. Predavatelj nam je ob zanimivi projekciji in na iskriv način prikazal različne vrste jam. Opozoril nas je tudi na neprimerno ravnanje z jamami, ki pogosto služijo za odlagališča smeti. Seznanil nas je s posledicami takšnega ravnanja in ekološkimi nesrečami, ki so se zgodile v Sloveniji.

Na koncu kulturnega dne smo se učenci in mentorji delavnic družili ob toplem in okusnem šolskem kosilu.

Nam, učencem, so se delavnice zdele zanimive in ogleda vredne. Naučili smo se veliko novega o našem domu, Krasu, zanj značilnih površinskih oblikah na drugih območjih, kar imenujemo kras in načinu pretakanja tako podzemnih kot površinskih voda po njem. Vsem udeležencem in organizatorjem se zahvaljujemo za poučno in zabavno doživetje, polno novih spoznanj in odkritij ter za ves trud, ki je bil vanj vložen.

Besedilo: Žan Mark Pavlin, 9. a OŠ

Dutovlje

Slike: arhiv OŠ Dutovlje

Podelitev bralnih priznanj na Osnovni šoli Dutovlje

Zanimivo, pestro, aktivno, navdihujoče – tako bi lahko opisali letošnjo podelitev bralnih priznanj za učence, ki so opravili bralno značko. Naš gost je bil ilustrator Ivan Mitrevski. Kamničan, ki svoje like ustvarja s preprosto, a zanj značilno linijo, se je v srca mladih zapisal kot ilustrator stripov, slikanic, učbenikov ... likovni vodja Mega kviza in še bi se našlo. Izdal je tudi nekaj avtorskih slikanic.

Naše učence razredne stopnje iz Dutovelj in Tomaja je z risanjem živali popeljal v svet nastanka ilustracij. Risbe je učenec podaril in izobesili so si jih po razredih.

Starejše bralce je najprej seznanil s tem, kako je prišel do poklica ilustratorja, s pomočjo slikovnega materiala jim je pokazal, kako poudarja pomembne reči na ilustracijah. Razvila se je debata, ki se je zaključila s podelitvijo priznanj. Še posebej smo se razveselili zlatih značkarjev – bralcev, ki so vztrajno brali vseh devet let.

Ob neki priložnosti je Ivan Mitrevski rekel, da »stripi so, in' in prav je tako«, mi pa smo za zaključek z njegovim dovoljenjem poved nekoliko preuredili: »Bralna značka je, in' in prav je tako.«

Besedilo in slike: Loredana Štemberger

Otroški parlament na Osnovni šoli Dutovlje

V okviru otroškega parlamenta smo se kar tri leta ukvarjali s temo Moja poklicna prihodnost. V tem šolskem letu smo otroški parlament izvedli na treh ravneh: na šoli, na medobčinski ravni ter na nacionalni ravni. Na šoli so predstavniki učencev od 4. do 9. razreda ravnateljici predstavili pohvale in predloge, ki jih opažajo kot razred. Opozorili so na mnoga področja življenja v šoli, ki bi jih želeli še izboljšati (obnova igrišč, več krožkov, prehrana, melodija zvonca, dežurstva, klopi, športna orodja ...), mnogo področij pa so tudi pohvalili. Predvsem so učenci veseli novih garderobnih omari, ki so si jih želeli že mnogo let.

Letos smo na OŠ Dutovlje organizirali tudi medobčinski otroški parlament, in sicer na daljavo. Tako smo se 23. marca 2022 preko aplikacije ZOOM srečali predstavniki OŠ dr. Bogomirja Magajne iz Divače, OŠ Dragomirja Benčiča - Brkina iz Hrpelja, predstavniki OŠ Antona Šibelja - Stjenka Komen, OŠ Srečka Kosovela iz Sežane ter OŠ Dutovlje. V uvodu so nam osmošolci predstavili poklic računovodkinje in knjižničarke s pomočjo kamišibaja, udeležence pa je nagovorila tudi ravnateljica OŠ Dutovlje Miranda Novak. Učenci so preko delavnic in razprave delili svoja mnenja na temo poklicev v preteklosti in prihodnosti, ženskih in moških poklicev, o svojih izkušnjah ob izbiri šole in poklica ter ovirah ob izbiri poklica. Pridružila se nam je tudi bivša učenka OŠ Dutovlje Tjaša Brajdih in nam predstavila svojo zanimivo

in raznoliko poklicno pot ter učencem sporočila, da je več poklicnih poti pravih in da lahko v življenju poiščejo mnogo poklicnih priložnosti.

11. aprila 2022 pa sta se dva učenca OŠ Dutovlje udeležila 32. nacionalnega otroškega parlamenta v Državnem zboru Republike Slovenije v Ljubljani kot predstavnika regije Kras-Brkini. V vlogi delegatke se je preizkusila Emanuela Luin, v vlogi novinarja pa Matija Tavčar. Parlamentarci iz cele Slovenije so v poslanskih klopih debatirali o naslednjih podtemah: Moj poklic: skrbi, pričakovanja, znanja in veščine; Poti do

mojega poklica; Poklici sedanjosti in poklici prihodnosti; Slovenija, Evropa, svet – pozitivno, negativno, zanimivo; Vpliv covid-19 na izbiro poklica. Mladim parlamentarcem so prisluhnili tudi predsednik države Borut Pahor, predsednik državnega zbora Igor Zorčič ter predsednica ZPM Ljubljana Darja Groznik ter jim namenili nekaj spodbudnih besed.

Otroci so na koncu izglasovali temo otroškega parlamenta za naslednje leto, in sicer Duševno zdravje otrok in mladih.

Besedilo in slika: Katja Zupančič

Dobiti uši ni sramotno

Učenci zgodovinskega krožka OŠ Dutovlje smo v letošnjem šolskem letu raziskovali nalezljive bolezni na Krasu v 19. in 20. stoletju. Pomemben zgodovinski vir so bila pričevanja naših nonotov in non, šolske kronike, spomeniki (pili) v naši okolici, cepilne knjižice in župnijske mrliške knjige. Pri našem delu pa nam je s številnimi predmeti iz svoje bogate zbirke pomagal tudi lastnik Vojaškega muzeja Lokev Srečko Rože.

Ugotovili smo, da je v drugi polovici 19. stoletja v naših krajih pustošila epidemija kolere. Ker so bili ljudje verni, medicina pa še ni bila razvita in niso poznali vzroka in načina prenašanja okužbe, se je epidemija širila tudi z

bolniškim maziljenjem. Med povzročitelji smrti na začetku 20. stoletja so bili pogosti tudi pohranjenost, šibkost pri rojstvu, tuberkuloza, kuga, griža, pljučnica ter razni zajedavci. V ta namen so po številnih vaseh postavljeni spomeniki in kapelice. Tovrstne pile najdemo v Križu in Skopem, v Dutovljah pa stoji celo kapelica sv. Roka, zavetnika proti kužnim boleznim.

Mnoge bolezni so bile izkoreninjene s cepljenjem, ki se je začelo že pred 1. svetovno vojno; vojaki so imeli pri sebi osebno podatkovno ploščico s podatki o cepljenju, v večjem obsegu pa je organizirano cepljenje potekalo po 2. svetovni vojni. K zmanjšanju širjenja nalezljivih bolezni so prispevali tudi

ozaveščanje ljudi z nasveti o higieni in preprečevanju okužb v šolah in v okviru akcij NNNP (Nič nas ne sme prese-netiti).

Vse do današnjih dni pa se predvsem med otroki dokaj pogosto pojavljajo male nadloge – uši. V preteklosti so pri zatiranju uši uporabljali tudi strupene insekticide – DDT ali pantakan, PIPS, FLI, pa tudi petrolej. Prav zato smo našo raziskovalno nalogo poimenovali Dobiti uši ni sramotno, saj je namreč bolj pomembno, da se s težavami pravilno spoprimemo: o njih obvestimo bližnje in druge, s katerimi smo bili v stiku, ter tako s skupnimi močmi preprečimo širjenje.

Patrik Vrabec, 7. r. OŠ Dutovlje

**Enostavno
do zdravega
nasmeha.**

**Zobje
Zobje+**

Vaš partner za zdravje.

triglavzdravje

triglavzdravje.si

Nonotov zid: od slikanice do ustvarjalnega natečaja

V soboto, 4. junija 2022, smo na vrtu Nanetove domačije v Regijskem parku Škocjanske jame praznovali ustvarjalnost otrok in učencev od Kostanjevice na Krasu do Pirana. Šlo je za sklepno slovesnost ustvarjalnega natečaja Nonotov zid, ki je potekal med 1. februarjem in 15. aprilom 2022 kot logično sosledje izdaje istoimenske slikanice avtorice Tine Volarič namenjene ozaveščanju najmlajših o suhozidni gradnji leto pred

tem. Na natečaju Partnerstva kraške suhozidne gradnje je sodelovalo 181 otrok iz desetih osnovnih šol in podružnic ter ene vrtčevske enote z 207. deli.

Nonotov zid je ilustrirana izvirna pripoved o varuhu suhega zidu Tine Volarič, magistrici kulturne antropologije ter uveljavljene ilustratorke in pesnice iz Mosta na Soči. Leta 2013 je bila s strani Javnega zavoda Park Škocjanske jame,

Slovenija (v nadaljevanju JZ PŠJ) izbrana, da si zamisli lik varuha suhega zidu za delavnice vrtčevskih otrok v okviru projekta Živa krajina Krasa. Zamislila si ga je kot njihovega prijaznega in veselnega prijatelja, ki jim suhe zidove približa kot vrednoto ter jim jih pomaga varovati in ohranяти. Delovna skupina za informiranje in ozaveščanje javnosti Partnerstva kraške suhozidne gradnje je leta 2019 s sodelujočimi kraškimi učiteljicami in vzgojiteljicami sklenila, da se suhozidna večšina vrtčevskim otrokom in učencem nižje stopnje osnovne šole približa še z varuhovo slikanico. Njeno pripoved in ilustracije, ki nas z glavno junakinjo Nino popeljejo skozi poučno spoznavanje živega in neživega sveta kraške kulturne krajine ter z njo povezanega kraškega duhovnega izročila, si je avtorica zamislila ob strokovni podpori članic Partnerstva, tj. mitologinje dr. Katje Hrobat Virloget, akademske slikarke Karin Lavin, biologinje Vanje Debevec in etnologinje Darje Kranjc. Projekt je ves čas finančno podpiral JZ PŠJ iz svojega proračuna, k izidu slikanice leta 2021 pa so pripomogla še dodatna projektna

sredstva Slovenske nacionalne komisije za UNESCO in Ministrstva za kulturo.

Slikanica je bila v začetku 2022 ožji skupini Partnerstva povod za povabilo kraških in istrskih osnovnih šol in vrtcev s slovenskim učnim jezikom na obeh straneh meje, da z otroki in učenci nižje stopnje sodelujejo pri ustvarjalnem natečaju Nonotov zid. Odzvale so se Osnovna šola dr. Bogomirja Magajne iz Divače s svojo podružnično šolo Vreme, ki je bila obenem ob avtorici, Parku Škocjanske jame in Zavodu Anima Mundi soorganizator natečaja, Podružnična osnovna šola Kostanjevica na Krasu, Osnovna šola Antona Šibelja - Stjenka iz Komna, Osnovna šola Dutovlje, Osnovna šola Srečka Kosovela Sežana s svojo podružnično šolo Lokev, Osnovna šola Dragomirja Benčiča - Brkina iz Hrpelj, Osnovna šola Cirila Kosmača iz Pirana s svojo podružnično šolo iz Portoroža ter senožeška enota Vrtca Sežana.

Natečaj so pomembno podprle knjižničarke Neža Bandel in Marja Filipčič Mulič ter sedaj že bivša ravnateljica Kosovelove knjižnice Sežana mag. Magdalena Svetina Terčon, ki so v času prepovedi združevanja v sodelovanju z avtorico pripravile virtualno predstavitev slikanice. Tako so učenci lahko že

februarja na spletu prisluhnili branju pravljice in pogovoru z avtorico. V marcu in aprilu pa so lahko prišli tudi na ogled originalnih ilustracij v knjižnično čitalnico.

Namen natečaja je bil, da otroci in učenci s pomočjo ali sami preberejo in prelistajo ilustrirano knjižico, razmislijo o prisotnosti in pomenu suhega zidu v kraški krajini in ljudskem duhovnem izročilu, funkciji suhih zidov, pomenu njihovega aktivnega varovanja in ohranjanja, se o vsem tem pogovorijo z mentoricami ter poustvarjajo na temo. Odziv nas je vse prijetno presenetil. Na natečaj je prispelo kar 177 likovnih del, 29 literarnih in ena dramatizacija.

Na sklepni slovesnosti, ki je obsegala razstavo vseh prispelih risb ter literarnih prispevkov, je udeležence uvodoma pozdravil predsednik Partnerstva Danilo Antoni, ki je izrazil zadovoljstvo nad velikim odzivom in čestital avtorici za odličen izdelek. Tina Volarič je vsem ustvarjalcem čestitala za imenitna dela ter jim na srce položila veselje do ustvarjanja tudi v bodoče. Učenci 5. razreda Osnovne šole Divača so gledalce navdušili s svojo uprizoritvijo pripovedi. Prisluhnili pa smo tudi nadaljevanju zgodbe kot si jo je zamislila četrtošolka Mia Rožac iz

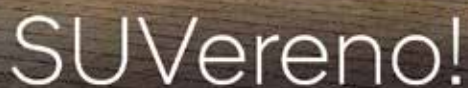

iste šole. Vsi sodelujoči so prejeli priznanje, priložnostno razglednico in izvod knjige. Strokovna komisija pa je izbrala še devet nagajencev, ki so prejeli brezplačno vstopnico za Škocjanske jame. In sicer, strokovna komisija za likovna dela v sestavi Tina Volarič in Karin Lavin je med ožjim izborom del izžrebala tri nagajence. V skupini vrtčevskih otrok je nagrado prejel varovanec vzgojiteljice Maje Anderlič Može Maximilian Vukadinov iz senožeške enote Vrtca v Sežani, v skupini prvega triletja jo je prejel učenec Nataše Čotar in Tatjane Nikolić Lukas Fakin Draž iz tretjega razreda Osnovne šole Antona Šibelja - Stjenka Komen, nagrado v skupini drugega triletja pa je dobil učenec Danile Grželj Tobija Štemberger iz petega razreda Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne Divača. Nagrade za literarna dela so prejeli učenka mentorice Andreje Perhavec Čok Inja Frank iz Podružnične osnovne šole Vreme, učenec mentorice Nataše Čotar Tobija Pavlica iz Osnovne šole Antona Šibelja - Stjenka Komen ter učenka mentorice Danile Grželj Mia Rožac iz Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne Divača. Strokovno komisijo sta sestavljali Tina Volarič in Magdalena Svetina Terčon. Nagrado za dramatizacijo so prejele učenke Danile Grželj iz Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne Divača, petošolke Laticija Ravbar Rolih, Zarja Gec in Eva Mingot, edine sodelujoče v tej kategoriji.

Iskrena hvala vsem, ki ste kakor koli prispevali k izvedbi tega obsežnega projekta.

Besedilo: Darja Kranjc
Slike: Andreja Perhavec Čok,
Tina Volarič, Darja Kranjc

Hyundai je na poti, da do leta 2045 postane podnebno nevtravno podjetje. Električna mobilnost je šele začetek.

Povprečna poraba goriva: 0,0 - 6,557 l/100 km, **emisije CO₂:** 0,0 - 149 g/km.

Emisije internih gorivnih motorjev so povezane s porabo gorivnih sistemov in postopki izločanja izpušnih plinov. Pritrditveni listi k tehničnim specifikacijam koncentracij pripravnega goriva, delovne PM, in PM₁₀ ter dušikovih oksidov. Šteje na simbolu. Akcija velja do razpisnega roka. Več informacij najdete na okcitra.gov.si in na voljo pri poslovalnih mestih prodajalcev avto. Pogoji garancije in podrobi o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ je na voljo na www.hyundai.si. Podatki so v skladu z EN15913 (CO₂) in EN15913 (CO₂) in emisijami avtomobilov Hyundai podrobne informacije najdete na www.hyundai.si in na spletni strani www.okcitra.gov.si.

Avtoplus TPS d.o.o., PE SEŽANA
Partizanska c. 75d, 6210 Sežana
sezana-servis@avtoplus-tps.si,
sezana-prodaja@avtoplus-tps.si

AVTOPLUSTPS

prodaja 0820/55416
prodaja GSM 031/717 243

servis **0820/55415**
servis GSM **031/374 866**

SPLOŠNI SERVIS | AVTOOPTIKA | VULKANIZERSTVO | AVTOPRALNICA | PRODAJA E-KOLES

racijskemu povezovanju. Spoznali smo, da miselna vpetost ne utruja ter da je prepoznavanje lastnih čustev in izražanje le-teh še kako pomembno. Naj prav vse udeležene pohvalimo za aktivno sodelovanje pri izvedbi in evalvaciji aktivnosti, za trud, odgovornost in iskrenost.

Menimo, da so take dejavnosti velik prispevek k izgradnji zdrave, mlade, vedoželjne osebnosti. Trudili se bomo, da bomo v naslednjem šolskem letu obdržali tako obliko dela z uspešnimi učenci in učenci s posebnimi interesi ter jo dopolnili in obogatili z novimi vsebinami v sodelovanju z učitelji različnih predmetov ter šolsko svetovalno službo.

Besedilo in sliki: Katja Trampuž, Katja Kovač in Vesna Perhavec

Knjižni zaznamki kot promocijsko orodje dijakov Šolskega centra Srečka Kosovela Sežana

V letošnjem šolskem letu smo se dijaki 2. letnika gimnazije, ki obiskujemo interdisciplinarni sklop jezikoslovje in kreativno podjetništvo, odločili, da kot promocijsko orodje izdelamo knjižne zaznamke za naše bodoče dijake, ki nas

bodo obiskali na dnevu odprtih vrat in informativnem dnevu v šolskem letu 2022/23. Pri interdisciplinarnem sklopu jezikoslovje smo pripravili zaznamke za knjige v programu za oblikovanje Canva. Ker je Sežana posebej znana po Sreč-

ku Kosovelu, smo se odločili, da bomo v ta namen izbrali nekaj njegovih verzov ter jih zapisali v slovenščini in angleščini. Vsak si je moral izbrati lepo ozadje, primerno pisavo ter oblikovati svoj izdelek. Po končanem delu smo oblikovali anketo, s katero so dijaki naše šole glasovali za pet najboljših zaznamkov. Dijaki, ki obiskujemo interdisciplinarni sklop kreativno podjetništvo, smo nato napisali prošnje za sponzorska sredstva in jih poslali lokalnim podjetjem.

Pregledali smo tudi ponudbe različnih tiskarn. Preverjali smo cene, ponudbe in izbrali najugodnejšega ponudnika. Potrebna sponzorska sredstva smo dobili z donacijami treh podjetij, in sicer: Interland Maa špedicija storitve, d. o. o., Pah – proizvodnja hidravličnih komponent, d. o. o., Kamen Ražem, d. o. o.

Vsem se iskreno zahvaljujemo.

Besedilo in slika: dijaki 2. letnika jezikoslovja in podjetniški modul

Lego lučke

Leta 2036 bi lahko roboti skrbeli za logistiko v Sežani.

Sežana postaja pomembna geografska točka. Kar zadeva prevoz tovora, je to vedno bila, vendar se na tem področju dogajajo velike spremembe. Otroci v ekipi Lego Lučke se s svojimi inovativnimi idejami pripravljajo na to, da robotizacija prevoza postane resničnost

in zagotovo bo nekdo izmed njih glavni inženir pri snovanju le-te.

Skrbno načrtujejo pot robotov, ki prenašajo različen tovor z ene točke na drugo in pri tem srečujejo ovire. Gre za tekmovalce naloge, da v dveh minutah in pol opravijo, kar se da največ nalog. Pred tem je potrebno izdelati robote in

pripomočke ter pripraviti ustrezen program, ki opravi poti tako, da sledi črti na polju, zaznava barve ter z drugo senzoriko uspešno in učinkovito premesti tovor na zeleni cilj. V skupini FLL lahko sodelujejo otroci med devetim in štirinajstim letom starosti. Ekipa Lego Lučke je najmlajša ekipa v tej skupini, saj otroci obiskujejo šele četrti razred osnovne

šole. Sodelovanje v FLL ni samo tekma robotov. Pravzaprav gre za ekipno delo, spoštovanje vrednot, inženirski pristop in, nenazadnje, zabavo. Ekipo sestavljajo Ula Guštin, Erik Jakofčič, Lana Črnigoj, Bor Gorup in Karolina Bahor pod mentorstvom Črta Gorupa in Boštjana Guština.

Mladi inženirji so izdelali tudi projekt, ki je del tekmovanja – izdelali so delujočo maketo pametnega nabiralnika, ki sprejema tudi pakete, opremljene z barkodo. Zagotovo se je vsak izmed nas že srečal s težavo, da je moral po paket na pošto ali paketomat. Pametni nabiralnik rešuje to težavo. Paket se opremi z barkodo ali navadno številčno šifro in tako se vrata nabiralnika avtomatsko odprejo samo enkrat in to dostavljalcu z določenim paketom. Paket je tako na varnem in suhem, vam pa ni treba po paket na

drugo lokacijo ali celo drug kraj. Poštariju ni potrebno voziti paketa nazaj. Ekipo je projekt in svojega robota predstavila v začetku aprila na regijskem tekmovanju v Celju in za las zgrešila finale.

Nakup robotkov in ostale opreme je kar precejšen finančni zalogaj. Lokalna podjetja niso kazala velikega zanimanja za podporo takim ekipam. Menimo, da je potrebno na zelo mladih ustvariti zanimanje oziroma jim ponuditi možnost, da lahko razvijejo svojo zmožnost na

področjih, ki so gospodarsko lokalno prisotna. Pri zbiranju sredstev smo se obrnili na Pipistrel, ki je omogočil nakup opreme, Winsystems je odstopil prostore ter Wilsonicdesign, ki je poskrbel za grafično podobo ekipe, ostala sredstva krijejo starši sami. Mentorstvo je 'pro bono' in poudariti je potrebno, da se tega tekmovanja Sežana doslej še ni udeležila.

Mlada ekipa oziroma pionirji robotike kažejo veliko zmožnost na področju robotike, tehnike, programiranja in, ne pozabimo, na področju vrednot in timskega dela so vrhunski. Zagotovo bomo še slišali za njih, če ne prej pa leta 2036.

Besedilo in slike: Boštjan Guštin
in Črt Gorup

Obljube in zaključek skavtskega leta v Srečkovem stegu

Res prijeten in sproščen praznik so bile letošnje obljube sežanskih skavtov iz Srečkovega stega, ki so potekale 21. maja 2022 na Okroglici. Najprej smo se zbrali v Merčah in se peš odpravili na kraj dogodka. K sreči nam je bilo vreme naklonjeno. Zaradi sence dreves nam, kljub vročini, ni bilo prevroče.

Zvabili smo še zadnje besede, ki so jih ob obljubi izrekli novinci in ponovili skavtske zakone. Sledil je obred obljub s sveto mašo. Po maši so sledile športne igre in tombola. Pomerili smo se v roverčku, skupinski igri, ki je po pravilih podobna mešanici nogometa, košar-

ke in rokometu. Cilj igre je, da roverček (to je obroč, spleten iz vrvi) čim večkrat vržeš na palico. Ko smo bili že malo utrujeni od tekanja, smo se šli še tombolo. Zmagovalci so dobili nagrade. Nekatere so bile praktične, nekatere smešne, nekatere pa sladke in nam bodo prišle prav na taboru. Dogodek smo seveda zaključili s piknikom in tako se je končalo še eno skavtsko leto. Vendar za naše člane to ni konec.

Najboljše (poletni tabor) šele pride. Prav tako se s skavtsko obljubo, nič ne konča, ampak je obljuba šele začetek dolge skavtske poti. »Skavtstvo je način

življenja,« je nekoč rekel naš ustanovitelj Robert Baden-Powell. Pod ta rek se z veseljem podpiše prav vsak skavt. Vsi vemo, da večernega druženja ob ognju, nepozabnih poletnih in zimskih taborov, mesečnih in tedenskih srečanj, na katerih se naučiš veliko novega, super voditeljev, še boljših udeležencev, dogodkov, ki nas povezujejo tudi s skavti iz drugih krajev po Sloveniji, prijateljev, ki ostanejo, proge preživetja, kjer ti je vseeno, da si blaten od glave do pet, skavtskih maš, ki so zaradi narave, v kateri se dogajajo, res nekaj posebnega, ne more nadomestiti noben računalnik,

mobilni telefon ali kakšna druga elektronska naprava.

Zato te vabimo, da se preizkusiš v skavtskem načinu življenja tudi ti. Novo skavtsko leto začnemo oktobra. Vabljeni k vpisu vsi mladi od tretjega razreda osnovne šole dalje. Spremljaj nas na naših spletnih straneh: <https://www.facebook.com/sreckovsteg>, https://www.instagram.com/skavti_sezana1/, <https://sezana1.skavt.net/> ali pa nam piši na elektronski naslov: stegsezana1@gmail.com.

Besedilo: Miroljubna bouha
Slika: Marko Pleterski

Mnogoboj in prestop sežanskih tabornikov

Področno tekmovanje Mnogoboj je letošnje leto potekalo v Ilirski Bistrici v njihovem krajevnem parku in na športnem igrišču v bližini parka. Tekmovanje v različnih taborniških panogah, kot so hitrostno postavljanje šotora, signalizacija Morsejeve in pa Winklerjeve abecede, postavljanje ognja, orientacija itd., je potekalo v soboto, 14. maja 2022. Tekmovanja sta se udeležili dve ekipi v kategoriji Gozdovniki in gozdovnice – mlajši. Ekipa iz Sežane je dosegla šesto mesto, ekipa iz Čete ognjenega ruja Komen pa je dosegla čudovito tretje mesto. Samega tekmovanja ne bi mogli izpeljati brez sodnikov, ki so sodili na panogah, zato smo zagotovili tudi tri

starejše člane, ki so pomagali soditi na tekmovanju.

V petek, 22. aprila 2022, pa smo v veliki predavalnici v prostorih Šolskega centra Srečka Kosovel v Sežani izvedli vsakoletno akcijo – Prestop. Akcije se je udeležilo 'prijetno' število članov in nekaterih njihovih staršev, saj gre za pomemben korak v taborniškem življenju. Na prestopu namreč podeljujemo rutice tako novim članom kot tistim, ki prestopajo v višjo starostno kategorijo in si s tem prislužijo novo rutico, ki jo potem lahko ponosno nosijo naslednjih nekaj let, do ponovnega prestopa. Na letošnjem prestopu smo podelili skoraj 30 novih rutic. Vsem, ki se akcije niso mogli ude-

ležiti, pa bomo nove rutice podelili na letošnjem taborjenju.

Letos se bo taborjenje odvijalo od 13. do 20. julija in bo potekalo malo drugače kot v preteklih letih. Taborili bomo skupaj z Rodom II. grupe odredov iz Celja (RDGO), taborjenje pa se bo odvijalo na njihovem tabornem prostoru na Kokarski jasi v Kokarjah pri Celju. Naš cilj je, da se naši člani povežejo z njihovimi in spoznajo še malenkost drugačno taborniško kulturo. Mi se skupnega taborjenja že zelo veselimo!

Rod kraških j'rt

Dogajanje na mladinskem oddelku Kosovelove knjižnice Sežana

Pomlad je prinesla novo življenje tudi v knjižnico. Končno smo lahko začeli vabiti goste na prireditve. Mladinske knjižničarke smo z veseljem sprejemale trume otrok in staršev, ki so se odzvali vabilom na ure pravljic. Kosovelova knjižnica Sežana jih že dolga leta organizira ob četrtnih popoldne, epidemija pa je ostro posegla tudi v to tradicijo. A smo vam jih pripravljali tudi v tem nenavadnem obdobju. Še vedno so dostopne na profilu Facebook mladinskega oddelka, spletni strani Kosovelove knjižnice in našem kanalu Youtube, tako da vam lahko popestrijo dolge poletne dni.

Toplo nam je ob srcu, ko vidimo, da ste nas pogrešali in da knjižnico prepoznate kot prostor prijetnega preživljanja prostega časa, kot prostor burjenja do-

mišljije, širjenja znanja in kulture. Zaradi res velikega obiska smo ure pravljic preselili z barvitnega otroškega oddelka na mladinski strokovni oddelok, kjer smo se lahko bolj udobno namestili. S pravljičami pa nismo zaključili v maju, pač pa jih boste lahko obiskovali do začetka počitnic. Pravljičice vam pripovedujemo tri knjižničarke, v okviru mladinskega literarnega festivala Bralnice pod slamnikom, ki ga organizira založba Miš, pa smo imeli tudi poseben obisk. Priložnost smo namreč imeli spoznati tiste, ki knjigo ustvarijo! Pokukali smo v zanimivo slikanico Ne pozabi na naslov!

Predstavili so nam jo pisateljica Gaja Kos, ilustrator Jaka Vukotič in urednica Tina Bilban.

Na mladinskem oddelku z veseljem sprejemamo obiske vrtčevskih skupin, vsak mesec nas obiskujejo prvošolci OŠ Srečka Kosovele Sežana, četrtošolci so se spoznali s pisateljem Andrejem E. Skubicem v okviru projekta Povabimo besedo, sedmošolci in dijaki prvih letnikov prihajajo v okviru projekta Rastem s knjigo, pripravljamo tudi kulturni dan o Srečku Kosovelu. Želeli bi si obiskov še ostalih razredov, saj je knjižnica odprta vsem, radi pa bi, da bi jo mladi sprejeli kot prostor druženja in širjenja obzorij.

V poletnih mesecih osnovnošolce ponovno vabimo k že tradicionalni počitniški bralni akciji Knjiga zažiga! Tisti, ki ste že sodelovali, veste, da se imamo na zaključnem srečanju septembra lepo in da ste za branje tudi nagrajeni. In to ne le enkrat: nagrada je že užitek ob branju, spoznavanju novih svetov, dobite pa tudi nagrado za opravljen bralni izziv! Kako se vam zdi?

Dragi mladi, pristočno vabljeni v knjižnico!

Besedilo: Marja Filipčič Mulič

Slike: arhiv Kosovelove knjižnice Sežana

Posvet za pripravo strategije za mlade v občini Sežana

Druga delavnica v okviru priprave strategije za mlade v občini Sežana je v sodelovanju z Mladinskim svetom Slovenije, Občino Sežana in MC Pod-

laga potekala v začetku aprila. Na njej so sodelovali lokalni predstavniki na področju mladinskega dela, lokalni odločevalci ter, seveda, mladi. Skupaj smo

konkretizirali osnutke ukrepov, ki so nastali na prvi delavnici, jih predstavili odločevalcem ter odprli razpravo o potrebah in željah mladih.

Željam in predlogom mladih je prisluhnil tudi župan Občine Sežana David Škabar.

Sporočilo je bilo jasno in glasno: Nič za mlade brez mladih!

Predloge mladih bo preučila Komisija za mladinska vprašanja Občine Sežana, jih predstavila odločevalcem Občine Sežana in postali bodo del Strategije za mlade. Med ključna področja strategije bodo uvrščeni: bivanjska situacija mladih, mobilnost in prosti čas mladih ter odločanje in organiziranje mladih v lokalni skupnosti.

Besedilo: MC Podlaga

Slika: Mladinski svet Slovenije

I FEEL
SLOVENIA

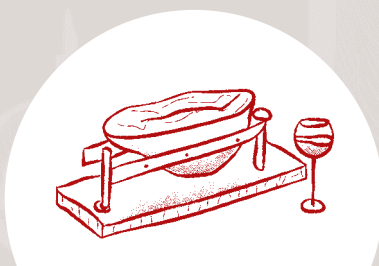
CARSO KRAS

KRASPASS

- GOURMET -

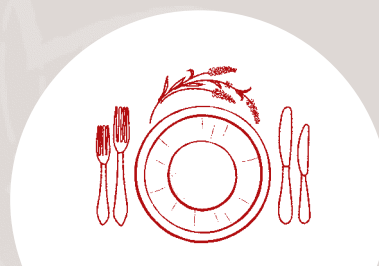
20. junij – 18. september 2022

POLETJE DEGUSTACIJ, DOŽIVETIJ
IN VRHUNSKE KULINARIKE

DEGUSTACIJE
IN DOŽIVETJA

VSAK DAN
11.00 / 15.00 / 18.00
ENOTNA CENA
12 € / 18 € / 24 €

VEČERI VRHUNSKE
KULINARIKE

VSAK DAN
19.00
5 HODOV
50 €

Obvezna je predhodna najava pri ponudnikih vsaj 24 ur vnaprej.

NAČRTUJTE OBISK KRASA IN BRKINOV

www.visitkras.info/kraspass

Inkubator Sežana izvedel Kreativni start-up program za osebe z izgubo sluha

Inkubator Sežana je v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije, Šolskim centrom Srečka Kosovela Sežana – Višjo strokovno šolo in Območno razvojno agencijo Krasa in Brkinov organiziral Kreativni start-up program za osebe z izgubo sluha. Pilotni program, ki se ga je udeležilo 14 oseb z izgubo sluha in predstavnikov Zveze, je potekal aprila in maja 2022 v sežanskem Inkubatorju ter v Vaškem domu Rodik.

Kljub relativno dobri organiziranosti oseb z izgubo sluha v Sloveniji se predstavniki te ranljive skupine še vedno soočajo s slabšimi možnostmi za zaposlitev in osebni razvoj nasploh. To je poleg splošne ekonomske situacije posledica njihove nepotrebne stigmatizacije. Osebe z izgubo sluha so zaradi komunikacijskih ovir, ki so posledica okvare ali popolne izgube sluha, pogosto deležne socialne izključenosti, kar predstavlja oviro za vstop na trg dela kot tudi za samostojno podjetniško pot.

S tem namenom si je Inkubator Sežana zadal nalogo, da bo skozi Kreativni start-up program povečal socialno vključenost oseb z izgubo sluha ter jim odprl vrata v svet podjetništva. Kreativni start-up program naslavlja osebe z izgubo sluha, ki izkazujejo podjetniško ambicijo in imajo interes po izpopolnjeva-

nju na tem področju, tovrstna znanja pa jim zaradi primanjkljaja ponudbe doslej niso bila dostopna.

Pilotni program Kreativnega start-upa je Inkubator Sežana zasnoval na podlagi opravljenih intervjujev z osebami z izgubo sluha in predstavniki Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Pri tem je uporabil informacije in znanja glede inkluzivnega podjetništva, ki jih je pridobil v okviru izobraževanj projekta LIAISE – Better Incubation, ki jih je organizirala mreža evropskih poslovnih in inovacijskih centrov EBN, katerega član je tudi Inkubator Sežana.

Prvi, kreativni del, je potekal 23. aprila 2022 v sodelovanju s Šolskim centrom Srečka Kosovela Sežana, Višjo strokovno šolo. Udeležence je skozi kreativni proces razvoja od ideje do produkta vodila ravnateljica Jelena Uršič. S pomočjo oblikovanja prototipa iz gline so udeleženci razmišljali o podjetniški ideji in jo vizualizirali.

Drugi, podjetniški del, je potekal 14. in 15. maja 2022 v Rodiku. Uvodoma je Dolores Kovšca iz Območne razvojne agencije Krasa in Brkinov predstavila informacije o registraciji podjetja ter ugodnosti za osebe z izgubo sluha. V nadaljevanju so prisluhnili Živi Cotič Bizjak in zgodbi o začetkih sežanskega podjetja KingsBox, ki je udeležence spodbudila

k razmisleku o samostojni podjetniški poti. Glavnina podjetniškega programa pa je bila namenjena pridobivanju podjetniških znanj na področju poslovnega modeliranja in iskanja poti do kupcev. Slednje so spoznavali s pomočjo ekipe Inkubatorja Sežana – direktorja Dorijana Maršiča, Maje Cergol Lipnik, Lare Pirc in Tomaža Vadjunca.

Za dodatno popestritev programa je skupina obiskala Mitski park pod vodstvom Valerije Pučko iz Območne razvojne agencije Krasa in Brkinov, ki jih je popeljala v mitsko krajino Rodika.

Kreativni start-up program sofinancirata SPIRIT Slovenija, javna agencija in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj ter je organizirana v okviru operacije SIO 2020–2022. S slednjo namerava Inkubator Sežana oblikovati uravnoteženo programsko podporo za zagon, rast in razvoj podjetij v Obalno-kraški regiji ter s tem prispevati k povečevanju števila novoustanovljenih podjetij, povečevanju stopnje preživetja novoustanovljenih podjetij ter premagovanju ovir hitro rastočih podjetij.

Besedilo: Maja Cergol Lipnik

Slika: Sara Dakaj

Obnovljeni kamniti in keramični elementi po desetletjih ponovno krasijo Botanični vrt Sežana ob vili Mirasasso

KSP, d. d., Sežana je kot upravljavec Botaničnega vrta Sežana ob vili Mirasasso, ob soglasju lastnice vrta Občine Sežana, v začetku leta 2021 prijavilo projekt celovite obnove kamnitih in keramičnih elementov vrta na razpis Ministrstva za kulturo. V letošnjem aprilu pa so bili ti elementi s pomočjo odobrenega projekta povsem obnovljeni.

Šestnajst kamnitih in glinenih kipov, vaz in podstavkov, ki so bili zaradi nedanjšega vandalizma in negativnih naravnih dejavnikov skoraj povsem uničeni, je tako znova našlo mesto v prekrasnem ambientu vrta. Poleg tega, da so ti elementi z obnovo ponovno pridobili izvirno podobo, so s postavitvijo v vrtu okre-

pili njegovo estetsko veljavo, predvsem pa pomembno prispevali k pričevalni funkciji vrta kot kulturnega spomenika in enega pomembnejših objektov vrtno-arhitekturne (nepremične kulturne) tvornosti na območju Slovenije.

Večina obnovljenih elementov izhaja namreč iz sredine 19. stoletja, torej iz časa družine Scaramangà, ki je te elemente v vrt vnašala z veliko mero ljubezni in spoštovanja do kulture in umetnosti. Tovrstni elementi, strokovno poimenovani 'vrtna plastika', so namreč izrazito značilni za italijanske meščanske vrtove, po vzoru katerih je sežanski vrt pravzaprav grajen. Zato bi bilo pregrešno nekoč uničene predmete nadalje

pustiti v kotu vrta, od koder so bili pred nekaj leti tudi v sodelovanju z Višjo strokovno šolo ŠC Srečka Kosovele Sežana, smer oblikovanje kamna, preneseni na varno in primerno razvrščeni, s ciljem, da se jih ob prvi primerni priložnosti celostno obnovi.

Strokovno konservatorsko-restavratorsko obnovo, ki je potekala od začetka jeseni 2021 do sredine aprila 2022, je opravil izbrani zunanji izvajalec – Ohranjanje kulturne dediščine, Tomaž Bizjak, s. p., in sicer v tesnem sodelovanju z ZVKDS, OE Nova Gorica ter KSP, d. d., Sežana, upravljavcem vrta. V ta namen so vse poškodovane dele elementov prepeljali v prostore izvajalca, kjer so jih temeljito preučili, zbrana je bila tudi vsa razpoložljiva domača in tuja fotografska ter pisna dokumentacija kot podlaga za čim bolj verodostojno obnovo. Po izvedbi pa so v vrtu s pomočjo ZVKDS določili mesta postavitve, na katerih so bili posamezni elementi nato tudi dejansko postavljeni.

Vrednost izvedenega projekta je znašala 18.019,40 EUR z DDV, pri čemer je Ministrstvo za kulturo sofinanciralo 79,50 % vrednosti, KSP, d. d., Sežana, upravljavec vrta pa preostalih 20,50 %. Omenjen delež je KSP, d. d., Sežana sofinanciralo iz sredstev tržno-komercialne dejavnosti vrta, kar ponovno dokazuje, da je celostno upravljanje vrta edina primerna oblika trajnostnega gospodarjenja s tovrstnim prostorom, saj se vsa tako pridobljena sredstva premišljeno vračajo v nadgradnjo in promocijo vrta, kar pomembno prispeva k njegovemu učinkovitemu trajnostnemu razvoju.

K trajnostnemu razvoju, ki poleg infrastrukturnega in vsebinskega napredka vrta vključuje predvsem ohranjanje in varovanje dediščine, pa vsekakor lahko največ prispevamo prav obiskovalci vrta z zavedanjem o neprecenljivi vrednosti, ki jo dediščina premore. Spoštovanje vrtnih pravil in s tem spoštljiv odnos do naravnih in kulturnih elementov je torej osnova ob vsakokratnem obisku vrta, saj bomo le na ta način ta mali kraški biser zmogli ohraniti tudi za tiste, ki prihajajo za nami.

Besedilo: Marjetka Kljun Terčon, vodja Botaničnega vrta Sežana pri KSP, d. d., Sežana
Slika: arhiv KSP, d. d., Sežana

Kamnita deklica s kitami pred obnovo.

Kamnita deklica s kitami po obnovi.

Keramični ribič pred obnovo.

Keramični ribič po obnovi.

Na Krasu so prvič potekali Dnevi vrtov Krasa

Med petkom, 3. junija, in nedeljo, 5. junija 2022, so se na Krasu prvič odvijali Dnevi vrtov Krasa, ki so v pomladno cvetočih vrtovih postregli z izobraževalnimi, ozaveščevalnimi in ustvarjalnimi vsebinami s ciljem ohranjanja narave in krepitve zavesti o njenem pomenu. Dogodki so bili organizirani in uspešno izvedeni v okviru projekta Vrtovi Krasa, sofinanciranega iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, v katerem sodelujemo KSP, d. d., Sežana kot vodilni partner projekta in upravljavec Botaničnega vrta Sežana ob vili Mirasasso, Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov, d. o. o., kot upravljavka Pepinega kraškega vrta na Bunčetovi domačiji v Dutovljah, Občina Sežana kot lastnica omenjenih dveh vrtov, Občina Komen kot lastnica Ferrarijevega vrta v Štanjelu, Zavod za ohranitev in razvoj kulturne in naravne dediščine domačije Fabiani v Kobilju kot upravljavec posestva z vrtom Ville Fabiani, Poslovni in organizacijski center Krasna, Andrejka Cerkenik, s. p., kot upravljavec Zeliščnega vrta Domačije Belajevi v Kačičah ter Mladinski dom, Jana Jurič, s. p., kot prevzemnik primerov dobre prakse urejanja kraških vrtov.

V medpartnersko mrežo povezani partnerji smo k omenjenemu projektu pristopili z željo in ciljem, da širšo javnost ozaveštimo o izjemnem naravnem, kulturnem in zgodovinskem pomenu kraških vrtov, predvsem pa pomenu, ki ga le-ti imajo v odnosu do ohranjanja narave in spodbujanja zavesti o potrebi po njenem ohranjanju. V ta namen so bili v okviru prve faze projekta, ki je potekala v drugi polovici leta 2021, nekateri vrtovi vsebinsko nadgrajeni, in sicer z uporabo inovativnih pristopov,

Botanični vrt Sežana ob vili Mirasasso (Slika: Jošt Gantar).

Ferrarijev vrt (Slika: Jošt Gantar).

v drugi fazi pa nadaljujemo z delom na področju razvoja skupnega produkta, izdelave informativno-ozaveščevalnega materiala ter z organizacijo dogodkov. Večina le-teh je bila tako izvedena v okviru Dnevov vrtov Krasa, in sicer:

- v Mladinskem domu Ociski raj v Ocizli: izobraževalni dogodek z naslovom Kraški vrt, v okviru katerega je Borut Benedejčič, dobitnik zlate medalje za Pepin kraški vrt na Hampton Court Flower Showu leta 2009 ter dvakratni dobitnik pozlačene medalje na Chelsea Flower Showu leta 2012 in 2015, spregovoril o pomenu in uporabni vrednosti kraškega rastlinstva pri oblikovanju domačih kraških vrtov s ciljem ohranjanja krajine, spodbujanja sporočilne vrednosti avtohtonega rastlinstva, omejevanja vnosa tujerodnih rastlinskih vrst ter lažjega vzdrževanja vrtov;

- v Botaničnem vrtu Sežana ob vili Mirasasso: ustvarjalno-izobraževalna delavnica z naslovom Kras v steklenički parfuma, v okviru katere so pod vodstvom botanične parfumerke in aromaterapevke Martine Vatovec udeleženci izdelali svoje lastne botanične parfume iz esenc kraškega rastlinstva ter na ta način kraške naravne danosti spoznali na nekoliko drugačen način;

Pepin kraški vrt (Slika: Jošt Gantar).

- na Pepinem kraškem vrtu na Bunčevi domačiji v Dutovljah: ustvarjalno-izobraževalni dogodek, vključno z novim doživetjem, ki je vključeval sprehod po travniku s spoznavanjem in nabiranjem zelišč, delavnico pletenja venčkov s travniškimi rastlinami ter pripovedovanjem zgodb s travnika, izkustvo novega doživetja S Pepo po Krasu, predavanje o divjih orhidejah na kraških travnikih ter delavnico priprave domačih čajnih mešanic;

- na posestvu Ville Fabiani v Kobdilu: demonstracijsko-poučni dogodek Rožni vrtovi za lepše življenje, v okviru katerega je predsednica Društva ljubiteljev vrtnic Slovenije Breda Bradavž Čopi predavala o rožnih vrtovih ter vlogi, ki ga ti premorejo pri ustvarjanju simbioze med človekom in naravo, v drugem delu dogodka pa udeležence povedla po posestvu Ville Fabiani;

- v Štanjelu: tematski voden ogled z

Rožni vrt Ville Fabiani (Slika: Ana Rojc, arhiv Ville Fabiani).

naslovom Fabijanijev Štanjel, ki je udeležencem predstavil Maksa Fabianija kot enega najpomembnejših urbani-

stov avstrijske monarhije ter inovatorja v arhitekturi na prehodu iz 19. v 20. stoletje, ki je v Štanjelu, v času dvajsetletnega županovanja, s svojimi stvaritvami pustil velik pečat, med drugim tudi s terasasto osnovanim Ferrarijevim vrtom, ki se danes uvršča med pomembnejše pričevalce vrtno-arhitekturne dediščine v Sloveniji.

Tako organizirani in uspešno izvedeni dogodki so torej pomembno prispevali k zasledovanju projektnega cilja po varovanju in ohranjanju narave ter okolja, zaradi česar bo celotno partnerstvo projekta tudi po njegovem zaključku stremelo k cilju, da Dnevi vrtov Krasa z vsakoletno izvedbo postanejo tradicionalni in vsebinsko čedalje bogatejši.

Partnerstvo projekta Vrtovi Krasa

Zeliščni vrt Domačije Belajevi (Slika: arhiv Domačije Belajevi).

Nova blagovna znamka Villa Fabiani

Predstavitev projekta Razvojno partnerstvo Villa Fabiani za večjo prepoznavnost lokalnih ponudnikov

V Villi Fabiani so v torek, 31. maja 2022, na novinarski konferenci predstavili LAS-ov projekt Razvojno partnerstvo Villa Fabiani, ki je nastal na pobudo vodilnega partnerja Zavoda za ohranitev in razvoj kulturne in naravne dediščine Domačije Fabiani v Kobdilu. V projektu je poleg vodilnega vključenih še pet partnerjev: Inkubator, d. o. o., Sežana, EKO kmetija Brinjevka, Društvo turistič-

nih vodnikov Krasa in Brkinov, Vinska klet Pri Starčih – Tavčar, Zeliščno-etnološka domačija Belajevi ter številni drugi deležniki s kraško-brkinskega območja. Z Razvojnim partnerstvom želijo vzpostaviti podporno okolje za nastanek nove blagovne znamke, ki bo združevala lokalne pridelovalce in druge akterje Krasa in Brkinov ter pospešila prodor butične ponudbe njihovih izdelkov z višjo dodano vrednostjo na trg.

Po novinarski konferenci so si navzoči v okviru Dnevov odprtih vrat Ville Fabiani oziroma prireditve Rendez-vous: Ro-

žni vrtovi Vile Fabiani ogledali še posestvo, kjer je odraščal znameniti arhitekt in urbanist Maks Fabiani. Spomeniško zaščiteno posestvo, stavbe in parkovne površine, ki je od leta 2010 v lasti zakoncev Blanke in Andreja Malgaja, postopoma obnavljajo, hkrati pa oživljajo tudi raznovrstne dejavnosti, ki že odmevajo v slovenskem in širšem prostoru. Novinarsko konferenco oziroma obisk Ville Fabiani so zaključili na degustacijski delavnici, ki jo je v organizaciji EKO kmetije Brinjevka pripravil kuharski mojster Peter Patajac, lastnik okrepčevalnice Ruj

iz Dola pri Vogljah in dobitnik Micheli-novega priznanja Bib Gourmand. Med drugim so okušali tudi butične produkte za nove blagovno znamko.

Sodobni trženjski prijemi za najkakovostnejše produkte

Vodja projekta Razvojnega partnerstva Villa Fabiani Polona Abram je predstavila partnerje v projektu ter korake za vzpostavitev nove blagovne znamke pod imenom Villa Fabiani, ki bo imela enotno celostno podobo za izbrane produkte in jo bodo aktivno tržili pri zahtevnejših kupcih.

Kot je povedala Blanka Malgaj, solastnica Ville Fabiani in direktorica Zavoda Fabiani, poslovne dejavnosti vile slonijo na štirih stebrih – pridelavi vrhunskega vina, revitalizaciji kulturnega spomenika in s tem tudi javnih ogledov, butični turistični nastanitvi, živahnem družabnem stičišču, kjer se odvijajo razni kulturni in izobraževalni dogodki, poslovna in strokovna srečanja ter poročne slovesnosti.

V okviru blagovne znamke Villa Fabiani bodo razvili najmanj pet novih butičnih produktov in vzpostavili novo prodajno verigo, ustvarili pa so tudi novo zaposlitev. Skupaj s projektnimi partnerji bodo ponudili najmanj osem novih turističnih paketov, ki bodo obiskovalce Krasa tudi s pomočjo lokalnih turističnih vodnikov povezali neposredno s pridelovalci s kraško-brkinskega območja.

Butičnost, ki se napaja iz zgodb Maska Fabianija

Villa Fabiani poleg Razvojnega partnerstva sodeluje še v raznih drugih skupnih projektih z različnimi deležniki Krasa in Brkinov, kot so Vrtovi Krasa – ohranjanje narave in krepitev zavesti o njenem pomenu ter vodena outdoor doživetja v sklopu prireditev Pomladne barve Krasa in Brkinov, ki jih organizira Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov. Idilično vinogradniško posestvo pa je tudi primerno prizorišče za dogodke, ki jih skupaj pripravljata Združenje slovenskega reda viteзов vina – omizje za Slovensko Istro in Kras ter Villa Fabiani.

O partnerstvu Inkubatorja, d. o. o., Sežana v projektu je spregovoril njegov direktor Dorijan Maršič.

Aleš Vodičar, direktor Območne razvojne agencije Krasa in Brkinov, d. o. o., – ORA je predstavil Razvojno partnerstvo s stališča skupnega razvojnega programa pri pospeševanju podjetništva in turizma ter izvajanju aktivne politike zaposlovanja na omenjenem območju.

Oživljanje večstoletne dediščine družine Fabiani

Villa Fabiani se uvršča med najpomembnejše kulturne spomenike Osrednje Primorske. Poleg Tavčarjevega dvorca v Poljanski dolini je edini primer ohranjenega kmečkega dvorca v Slove-

niji. Več kot 600 let staro vinogradniško posestvo je zasnovano kot tipična italijanska villa rustica, z osrednjo zgradbo in odprtim južnim dvoriščem. Pomožni objekti, faladur, oranžerija, kašče, konjušnica in šola, so vsaka za sebe posebnost s svojimi lastnimi zgodbami in izjemnim turističnim potencialom. Obiskovalce posebej spomladi očarajo nasadi več sto cvetočih vrtnic, ki so nastali v sodelovanju z Bredo Bavdaž Čopi, predsednico Društva ljubiteljev vrtnic Slovenije in podpredsednico Svetovne federacije vrtničarskih društev za Evropo, ter z Arboretumom Volčji potok. Blanka Malgaj je predstavila še niz dogodkov Rendez-vous: Rožni vrtovi Ville Fabiani, ki od 30. maja do 5. junija spremlja Teden odprtih vrat posestva za širšo javnost oziroma vodene ogleds. Pridružili so se prireditvi Dobimo se na vrtovih (Rendez-vous aux jardins) francoskega ministrstva za kulturo, ki si že nekaj let prizadeva širom Evrope ozaveščati kulturni pomen historičnih vrtov in parkov nasploh. Na dogodke se je širša javnost odzvala z velikim zanimanjem.

Urban Grmek Masič, koordinator projekta Razvojno partnerstvo Villa Fabiani

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje
Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in RS v okviru Programa razvoja podeželja 2014-2020.

Jama Vilenica pripravljena na novo turistično sezono

V nedeljo, 10. aprila 2022, smo jamarji sežanskega jamarskega društva poprijeli za škarje, žage, grablje, 'kalavnike', 'karjole' in drugo orodje ter uredili okolico jame Vilenice. Po uspešni delovni akciji smo si privoščili odlično joto s klobaso iz gostilne Muha iz Lokve in uživali v druženju na pomladanskem soncu. Jama in okolica sta tako pripravljena na novo turistično sezono! Vodeni ogledi jame potekajo od aprila do konca oktobra vsako nedeljo in praznik ob 15. uri oziroma za skupine tudi ostale dni po predhodnem dogovoru. Vabljeni!

Več informacij dobite na naši spletni strani: www.vilenica.com ali na telefonski številki: 051 648 711.

Besedilo in slika: Špela Prunk

Urejanje vhodnega dela v jamo.

Društvo kmetič sežanske regije na Belajtni 2022

V nedeljo, 29. maja 2022, se je na Dan Regijskega parka Škocjanske jame – Belajtna, kot že vrsto let, tudi letos predstavilo Društvo kmetič sežanske regije, ki združuje članice iz celotnega območja UE Sežana. Javni zavod Park Škocjanske jame je v sodelovanju s Turističnim društvom Škocjan po dveh letih premora, zadnjo nedeljo v maju spet odprlo jamo za obiskovalce.

Najrazličnejši ponudniki so se na stojnicah predstavili s svojimi pridelki in izdelki. Franc Jelušič, predsednik Društva proizvajalcev Kraškega brinjevca in proizvajalcev Brkinskega slivovca, je na stojnici gostom ponudil geografsko zaščitena žganja Kraški brinjevec in Brkinski slivovec, poleg pa še druga žganja.

Za popestritev praznika so tudi tokrat poskrbele najbolj aktivne članice društva kmetič, ki so za obiskovalce kuhale vampe, po domače tripe, in polento. Poleg pa so ponudile še domače pecivo in kruh. Poskrbele so tudi za pi-

jačo, od različnih likerjev do sirupov in vina. Ker so članice društva tudi s Krasa, so obiskovalcem ponudile poznani vini tega območja, teran PTP in vitovsko grganjo.

Kmetice upajo, da na ta način obiskovalcem približajo oz. jih spomnijo na

stare, že pozabljene običaje in jedi ter obljublajo, da bodo naslednje leto spet prišle, zato na svidenje čez eno leto na Belajtni!

Besedilo: Milena Štolfa
Slika: Flora Pečar

Poletna osvežitev v Lipici – narava, šport in umetnost

Kobilarno in njenih 300 belih lipicancev si lahko poleti ogledate vsak dan od 9. do 18. ure, konec tedna pa do 19. ure. Lipiška klasična šola jahanja vabi na ogled uradnega treninga v sredo, četrtek in soboto ob 11. uri, gala predstavo pa vam bo priredila vsak torek, petek in nedeljo ob 15. uri. Če si želite konje spoznati поблиže, se od torka do nedelje priključite delavnici Stik s konjem ali Poni delavnici za otroke.

Umetnost

Si želite videti Kobilarno v barvah večera? Ne zamudite Poletne muzejske

noči v soboto, 18. junija, ko bo lipiško posestvo odprto vse do 22. ure. Ob 18. uri si oglejte prihod kobil z žrebički s paše, nadaljujte pa z ogledom Kobilarne in njenih kulturnih spomenikov ob sončnem zahodu. Obiščite Interaktivni Muzej Lipikum ali muzej starodavnih kočij in si v galeriji Avgusta Černigoja oglejte dela najvidnejšega predstavnika slovenske likovne avantgarde.

Za Družinski dan 25. junija bo Kobilarna poskrbela za sprostitev odraslih in zabavo otrok. Na sporedu bodo ustvarjalne delavnice, gledališke predstave in druženje s poniji. Ekipa animatorjev bo

kot vedno poskrbela za zabavno, varno in poučno izkušnjo.

Glasba in kulinarika

Glasbeni sladokusci boste na svoj račun prišli s Poletnimi glasbenimi večeri na idilični terasi prenovljenega Hotela Maestoso 4*superior. Priznani glasbeniki bodo na oder stopili vsak petek julija in avgusta. Ljubitelji pristnih okusov pa si rezervirajte mizo v novi à la carte Restavraciji Gratia – navdušila vas bo s svojo ustvarjalno kraško kulinariko, ambientom in postrežbo.

Šport in rekreacija v Lipici

Lipica ponuja številne možnosti za osvežitev poletnega vsakdana z novimi dogodivščinami. Sprejmite izziv in se prijavite na prvo učno uro jahanja, vožnjo s kočijo ali tečaj golfa. Golf Center Lipica je poskrbel tudi za otroke, zato vabi k vpisu na Poletni golf kamp, ki ga bo med 27. junijem in 1. julijem vodil priznani učitelj Marino Belac (golf@lipica.org). Za bolj sproščene popoldneve v družbi je tu minigolf in nova igra disk golf.

Ljubitelji konjenišstva in akcije se morate oglasiti med 26. in 28. avgustom, ko bo v Lipici potekalo tekmovanje v preskakovanju ovir CSI. Šport, v kate-

Rojstni dan med konji

Doživetja so edina darila, ki so večna. Podarite nepozabno rojstnodnevno zabavo med belimi lipicanci, poskočnimi žrebički in navihanimi poniji, ki bodo vašim otrokom pričarali nasmeh in se za vedno vtisnili v spomin. Organizacijo zabave in animacijo prepustite ekipi animatorjev in se zabavajte še sami (gust.experience@lipica.org).

Julija v Kobilarni Lipica pripravljajo veliko presenečenje, zato ne pozabite spremljati spletne strani www.Lipica.org in njihovih družbenih omrežij.

Besedilo: Valentina Serdinšek

Slike: Kobilarna Lipica

rem zasije vsa spretnost jahačev in moč vrhunskih tekmovalnih konj, ni še nikogar pustil ravnodušnega.

Dan Kobilarne Lipica z državnimi častmi

Če imate za obisk Lipice le en dan v letu, potem jo obiščite na Dan Kobilarne Lipica v nedeljo, 11. septembra. Na slovesnosti ob 442. jubileju Kobilarne Lipica se bo zgodovini in pomenu tega našega državnega simbola poklonil sam vrh države in številni gostje. Konjeniški spektakel vas bo presenetil z lepoto in prefinjenostjo lipicancev, njihovimi piruetami in dirkami kočij.

POLETNA VINSKA DOŽIVETJA

Na kraškem dvorišču VINAKRAS
vsak petek od JUNIJA do AVGUSTA

VINAKRAS

WINE BAR

VLADO KRESLIN - 24. Junij

Otvoritev poletnih vinskih doživetij

MOYA & YAN BARAY - 1. in 29. julij

BOŠTJAN PERTINAČ - 8. julij, 5. avgust

AKUSTIK TIASHA & MATEJ - 15. julij, 12. avgust

AMIR ACOUSTIC UNPLUGGED LIVE - 22. julij, 19. avgust

12. avgust Kulinarično doživetje krasa v novi podobi
cooking show z glasbeno spremljavo

26. avgust Zaključek poletnih vinskih doživetij

Več info: turizem@vinakras.si, +386 51 267 800

Uvod v 20. Mali kraški maraton z legendarnim Božom Draganom

Občinstvo v Kosovelovem domu v Sežani je bilo priča fantastičnemu dogodku, organiziranemu ob jubileju Malega kraškega maratona. Ta je 5. junija 2022 zabeležil že svojo 20. izvedbo.

Dogodku so bili priča številni sodelavci Malega kraškega maratona, ki so skozi leta pripravljali tradicionalno in pri tekačih lepo sprejeto prireditev. Zahvale za prispevek pri organizaciji in pomoč pri izvedbi so prejeli Žiga Černe, Niko Dolgan, Klemen Dolenc in Carlo Irace, ki maraton soustvarjajo že dve desetletji. Vsekakor je zbrane najbolj navdušil idejni oče Malega kraškega maratona Božo Dragan.

Ekskluzivno je bil predstavljen tudi ambasador Krasa in Malega kraškega maratona. Ta čast je letos pripadla domačinu, sicer znanemu stand-up komi-

ku Žanu Papiču, ki je v preteklosti pogosto sodeloval kot reditelj prireditve in

prireditve pozna do potankosti. Skratka, filmska zgodba! In, ko smo že pri filmu, v prijetnem vzdušju je bil premierno predvajan dokumentarni film Zgodba Malega kraškega maratona.

V Kosovelovem domu je v teh dneh na ogled tudi posebna in domišljena razstava z naslovom 20 zgodb Malega kraškega maratona, ki si jo lahko ogledate od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure, uro pred začetkom filmov in ostalih prireditev ter med drugimi prireditvami. Razstava bo na ogled do 19. junija 2022.

Besedilo in slike:
Organizacijski odbor MKM

trgovine KEA

Kea temelji na kakovosti, zanesljivosti in odgovornosti do kupcev in svojih zaposlenih.

Ponujamo dinamično delo na delovnem mestu
PRODAJALEC na prodajnem mestu (M/Ž)
na naših lokacijah **Podgrad in Dutovlje**

Z dobrimi sodelavci in podporo velike ekipe se lahko z voljo hitro naučiš svojega dela. Seveda bo k temu pripomogel tudi naš program uvajanja.

Kaj ponujamo

- stabilno zaposlitev;
- priložnost za rast, smo dovolj veliki, da ustvarjamo priložnosti a še zmeraj dovolj mali, da se lahko prilagodimo
- nadpovprečen regres 1.600EUR letos

Odgovornost in zadolžitve

- izvajanje vseh postopkov v trgovini z živili v skladu z navodili;
- odgovornost in urejenost prodajnega mesta
- reševanje reklamacij

Zahtevane veščine in znanja

- smisel za delo s strankami
- pozitivna naravnost do dela
- komunikativnost, samoiniciativnost
- sposobnost samostojnega in skupinskega dela
- smisel za red in čistočo
- urejen videz

POVABI SE NA RAZGOVOR :

kadrovska@kea.si ali 03 746 22 73

Kristijan Ravbar uresničuje svoje sanje

Kristijan Ravbar prihaja iz Dutovelj in je, kot se za pravega Kraševca spodobi, od začetka svoje kratke dirkaške kariere član ekipe ŠD Gas Kras. Tudi v letošnjem letu bo ostal zvest svojemu preizkušenemu dirkalniku, v katerem mu bo zapiske še naprej bral njegov sokrajan Aljaž Gec. Posadka letos ne načrtuje nastopov na vseh rallyjih v koledarju državnega prvenstva Slovenije, saj bosta izbrala le določene dirke, ki so jima še posebej pri srcu. Tudi njune tekmovalne ambicije ne sodijo v sam vrh razvrstitve, ker dirkata predvsem za lastno zadovoljstvo.

To pa seveda ne pomeni, da se načrtovanja novih podvigov na hitrostnih preizkušnjah ne lotevata resno in z vso predanostjo. Kristijan je povedal, da so v ekipi z avtomobilom zadovoljni, čeprav je Citroen C2R2 max že malo v letih in v primerjavi z novjšimi dirkalniki razreda Rally4 nekonkurenčen. Z opravljenimi testiranj, med katerimi je bil tudi športni dan v vasi Sela na Krasu, so zadovoljni, čež zimo so v ekipi opravili tudi revizijo vseh pomembnih sestavnih sklopov. Na dirkalniku vse deluje, kot mora, je razlagal z nasmehom na ustih 42-letni voznik, ki se je s sovoznikom udeležil Rallyja Vipavska dolina 8. in 9. aprila 2022. Ostala tekmovanja so odvisna od finančnih sredstev in časa, ki ga bosta lahko posvetila pripravam in samemu dirkanju. Poponoma razumljivo je, da tudi pri njiju, kot pri vseh zanesenjakih, ki se ukvarjajo s tem lepim, a zahtevnim športom, želja nikoli ni bila in ni vprašljiva. V tem trenutku je zanesljivo v načrtu še nastop na gorski dirki za Evropsko prvenstvo v Ilirski Bistrici in pa na mednarodnem

rallyju za Evropski rally pokal v Novi Gorici. V ekipi se zavedajo, da njihov dirkalnik ni več konkurenčen v neposrednem boju za visoke uvrstitve, a ne mečejo puške v koruzo pred začetkom. Ker gre za nepredvidljiv šport, v katerem okvare in vozniške napake pogosto krojijo vrh, čakata na svojo priložnost tudi Kristijan in Aljaž. Če se bo pojavila, je ne bosta kar tako izpustila iz rok, sta razpoložena za boj povedala po zadnjem testiranju.

Sicer je oba ta šport privlačil že od nekdaj. Kristijan je želel sesti za volan dirkalnika že takrat, ko je rallyje spoznaval kot navdušen mladenič. A pravih pogojev za tako zahteven podvig ni bilo dolgo. Zato se je moral zadovoljiti z vlogo gledalca. Ker pa je bil vztrajen, si je uspel zagotoviti vsaj osnovne pogoje in letos tako pričinja svojo drugo tekmovalno sezono. Polno podporo ima že v družini, saj je njegov brat mehanik v ekipi. Prepričan je, da ni nikoli prepozno za uresničitev mladostnih sanj. Ker nima visokih tekmovalnih ambicij, saj ne pričakuje zmaga, pač pa le uživanje v dirkanju, mu je to, kar ima v tem trenutku, dovolj. Mi dirkamo za lastno zadovoljstvo, je poudaril s širokim nasmehom na obrazu. Sovoznik Aljaž Gec, ki je v lanske sezoni gostoval tudi pri tujih voznikih in zapiske v dirkalnikih bral v treh različnih jezikih, ob tem ni dodal ničesar, a je bil lesk v njunih očeh zelo zgovoren.

Besedilo: Vlado Krivec
Sliki: Vlado Krivec in Bogdan Čok

trgovine KEA

Kea temelji na kakovosti, zanesljivosti in odgovornosti do kupcev in svojih zaposlenih.

Ponujamo **počitniško delo dijakom in študentom (M/Ž)**
na naših lokacijah
Prestranek, Senožče, Dutovlje in Podgrad

Izberite delo v lokalnem okolju.
Izkoristite priložnost za učenje in pridobivanje novih znanj.

Oglasite se nam na naslov
kadrovska@kea.si ali 03 746 22 73

20. Mali kraški maraton je končno dočakal svoj trenutek

Čeprav na neznačilen dan (praviloma je tek na prvo spomladansko nedeljo), je v izredno soparnem vremenu svoj tek odteklo približno 1.300 tekačev, ki so tekli na treh različnih razdaljah, in sicer na 21, 10 in na 5 kilometrov, kar je letos novost.

Kljub temu, da smo bili organizatorji (Zavod za šport, turizem in prosti čas Sežana) polmaraton prisiljeni dvakrat prenesti, smo znova dokazali, da je to (kot se je izrazil že idejni oče kraškega maratona Božo Dragan) »tek z najbolj prisrčnim vzdušjem«. Za to gre zahvala predvsem številnim prostovoljcem, ki so se odzvali na povabilo organizatorja.

Tekači so tokrat tekli po nekoliko spremenjeni trasi, ki je potekala tudi skozi posestvo Lipica in je med konji na paši nudila še poseben užitek. Poleg tega smo letošnjo traso speljali po več makadamskih cestah in manj po asfaltu skozi Živi muzej Krasa.

Najhitrejši tekač polmaratona je bil Simon Navodnik s časom 1:14:52, v ženski kategoriji pa je ta naslov pripadel Saši Torkar s časom 1:37:37.

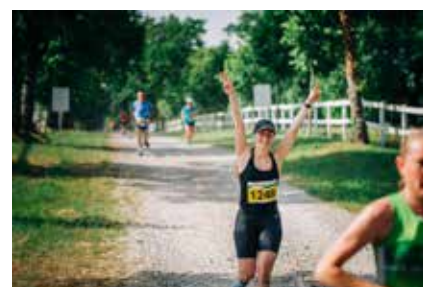
Kljub poletnim temperaturam nismo pozabili na tradicionalno joto, ki so je bili deležni tekači po teku. Vsem, ki so svojo prijavo ohranjali od leta 2020, pa

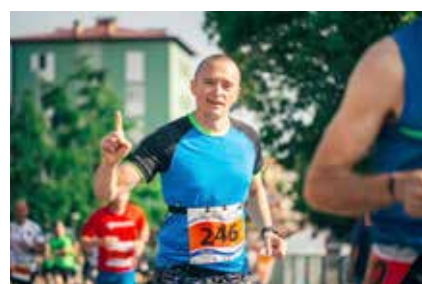
smo se oddolžili s steklenico kraškega terana ter manjšim narezkom.

Drugi, zelo prisrčen vrh pa so bili otroški Lipiški teki. Zbrana množica je lahko opazovala kar 600 otrok, ki so (nekateri tudi v spremstvu staršev) odtekli svoj 'maraton'. Bilo je razigrano in veselo.

Najavljamo, da se bo Mali Kraški maraton naslednje leto vrnil v svoj prvotni termin, torej na prvo spomladansko nedeljo. Vse informacije bodo na voljo na strani www.kraskimaraton.si.

Besedilo: Aleks Štolfa
Slike: arhiv zavoda ŠTIP

Vrača se Poskokčev dan

Zunaj postaja vse topleje. Sončni, poletni dnevi so že zelo blizu, z njimi pa tudi zaključek Poskokčeve sezone. Otroci se za čas poletnih počitnic poslovijo od gibalnega programa, ki so ga obiskovali, in svojih Poskokčevih vaditeljev. Za zaključek uspešne sezone pa Poskokec po nekajletnem premoru ponovno prireja super zabavo – Poskokčev dan.

Letos nam je s svojo veliko Poskokčevo družino pripravil Poskokčev dan kar na treh lokacijah: v Sežani, Komnu in Divači. Poskokec prihaja v Sežano v soboto, 18. junija, in nas že nestrpno pričakuje v Parku pri Starem gradu od 9.30 dalje. Razveselil nas bo s pestrim programom. Vsekakor pa ne bo manjkal Poskokčev mini poligon, na katerem se bomo lahko preizkusili veliki in majhni. Zabavali se bomo prav vsi, najmlajši ter nekoliko starejši, starši in stari starši. Poskokčevi vaditelji pa nam pripravljajo še druge pestre aktivnosti in delavnice. Seveda pa nas bo obiskal tudi modri Poskokec. Res smo veseli, če se Poskokčevega dneva udeležijo prav vsi, ki so že imeli kakšno Poskokčevo izkušnjo, in tudi tisti, ki še niso del naše družine, pa bi to radi postali.

Pridi in se zabavaj s Poskokcem tudi ti!

Besedilo: Anna Jedrejčič
Sliki: arhiv ŠD Poskokec

Solidarnost učencev OŠ Srečka Kosovela Sežana

Vojna, v kateri so se znašli Ukrajinci, je sprožila velik val ubežnikov, predvsem mater in otrok, ki so v naglici zapustili svoje domove in postali odvisni od po-

moči ljudi v sosednjih evropskih državah.

Od 16. marca do 25. marca 2022 smo na OŠ Srečka Kosovela Sežana z učenci prostovoljci organizirali akcijo zbiranja

humanitarne in materialne pomoči za ukrajinske begunce. Skupaj z Civilno zaščito, MDPM Sežana in Rdečim križem smo se tudi učenci ID Prostovoljec sem odločili, da po svojih močeh pomagamo Ukrajini in njenim ljudem.

Na šoli smo zbirali higienske pripomočke, zdravila, medicinsko pomoč in hrano, ki jo potrebujejo begunci, nastanjeni v begunskih centrih v Sloveniji in drugih evropskih državah. Pri zbiranju so se učenci naše šole odzvali s sočutjem do ljudi v stiski in pokazali veliko mero solidarnosti do tistih, ki pomoč potrebujejo. Zbrali smo veliko materiala in napolnili okoli 100 škatel, ki so jih predstavniki Civilne zaščite odpeljali v regijski center Civilne zaščite v Postojni, od tu naprej pa v begunska zavetišča.

Ker so prav otroci najbolj tragične in nesmiselne žrtve vsake vojne, je solidarnost otrok in učiteljev v tej humanitarni akciji velikega pomena. Vzganjanje

učencev za sočutje je pomembna tudi zaradi izzivov sodobnega časa. Če si želimo varnejši in prijaznejši svet, moramo otroke opremiti s strpnostjo, sposobnostjo razumevanja, sprejemanja in življenja v čustva drugega. Empatija zagotovo zmanjšuje verjetnost nasilja in je pomembna popotnica, ki bo otroke spremljala v odraslost.

Vsem, ki ste dobrosrčno sodelovali v akciji, pomagali z donacijo materiala ali z opremljanjem in pakiranjem škatel, se iskreno zahvaljujemo.

Mateja Melan, mentorica
ID Prostovoljec sem

Izdelki uporabnic Regijske varne hiše Kras na razstavi v Suhorju in Cerknici

V Regijski varni hiši Kras, programu Centra za socialno delo Južna Primorska, Enota Sežana, dobijo pomoč ženske in otroci, žrtve nasilja v družini. Pomembna tedenska aktivnost, kjer se ženske in otroci sprostijo, razvedrijo ter razvijajo svojo ustvarjalnost, je tedenska kreativna delavnica, ki jo že vrsto let vodi prostovoljka Olga Grgorovič. Pod njenim vod-

stvom uporabniki in zaposleni ustvarjamo številne izdelke, ki popestrijo varno hišo in nove domove, kamor odidejo ženske po zaključku programa.

Izdelke smo marca razstavili v okviru praznovanja jožefovega 2022 na Suhorju, ki ga tradicionalno pripravlja zelo aktivno Vaško društvo Suhorje. Glede na to, da je bil celotni praznik velikonočno

obarvan, smo tudi mi večinoma razstavljali pirhe, kokoške, zajčke pa tudi druge izdelke.

Navdušeni smo bili nad prikazom izdelave prekrasnih pirhov domačinke pa tudi nad domačimi pekarskimi izdelki, prtički, čaji in drugimi dobrotami. Ogleдали smo si spominsko sobo narodno zavednega pesnika Jožeta Volka Suhorskega. Zlasti otroci pa so bili navdušeni, ker so lahko obiskali živali na kmetiji.

Topel sprejem ter vse zanimivosti majhne vasi Suhorje so nam pričarali prav poseben dan, ki nam bo še dolgo ostal v spominu.

Zelo pa nas je razveselilo vabilo, da se tudi naši izdelki v aprilu lahko pridružijo razstavi prelepih brkinskih velikonočnih pirhov v Knjižnici Jožeta Udoviča v Cerknici. Tako smo po desetih letih delovanja Regijske varne hiše Kras izdelke prvič predstavili kar na dveh razstavah.

Besedilo: Nataša Prelesnik Korošic
Slika: arhiv Regijske varne hiše Kras

Zopet smo se zbrali na cvetno nedeljo

Po dveh 'kovidnih' letih je letos v Sežani na cvetno nedeljo spet potekalo žeganje oljčnih vejic in cvetja oz. zelenja, in sicer na sejmišču.

Tako smo se farani pa tudi ljudje iz drugih krajev zbrali vsak s svojim šopkom – butaro, da ga je župnik blagoslovil. Spregovoril je tudi o Jezusovem trpljenju, potem pa smo vsi skupaj šli v procesiji v cerkev k maši.

Besedilo in slika: Ivica Korenčan

Spet so se srečali

Po dveletnem premoru zaradi koronkega virusa je skupina za samopomoč Svobodne duše iz Doma na Krasu iz Duetovelj pripravila literarni nastop v VDC Koper, enoti v Sežani. Člani skupine so se jim predstavili s prispevki na teme Spoznaj, Varuj, Ohrani in pa Dober tek, ki so jih pisali zadnji dve leti. Navzoči so jim z zanimanjem prisluhnili in jih nagradili z aplavzom.

Sledilo je družabno srečanje s pogostitvijo, ki so jo pripravili v VDC z željo vseh, da bi s takimi srečanji nadaljevali.

Besedilo in slika: Ludvika Foški

Zmagovalni Goriška in Piran

Sežansko Medobčinsko društvo invalidov, ki združuje 371 članov ter 60 podpornih članov Krasa in Brkinov ter ga že deset let vodi prizadevna predsednica Jelica Grmek, v letošnjem letu obeležuje 35-letnico delovanja. Prav zaradi jubilejnega leta jim je Zveza društev in-

validov Slovenije podelila organizacijo območnega balinarskega tekmovanja, ki se je odvijalo zadnje aprilsko soboto, 30. aprila 2022 v balinarski dvorani Danka Guština v Sežani.

Ob pozdravnem nagovoru Grmekove je pred pričetkom tekmovanja zbrane

športnike šestih moških ter prav toliko ženskih ekip s Primorske in Slovenske Istre nagovoril sežanski župan David Škabar, ki je poudaril, da sežanska občina pomaga financirati društva, da izpeljejo svoje programe. Po predtekmovanju vseh ekip, ki ga je vodil državni sodnik Edo Guštin, sta sledili še polfinalni tekmi, ki sta odločali za najvišje stopničke. Tako je v moški konkurenci slavila ekipa Goriške pred MDI Ajdovščina – Vipava, ekipo Tolmina, Ilirske Bistrice, Izole in Sežane. V ženski konkurenci pa je prvo mesto osvojila ekipa MDI Piran pred Ilirsko Bistrico, Izolo, Sežano, Ajdovščino – Vipavo in Tolminom. Tekmovanja so se udeležile tudi štiri osebe z okvaro sluha (dve iz MDI Sežana, dva iz MDI Izola), ki jih je spremljala tolmačka za znakovni jezik Vlasta Vrtačič iz Nove Gorice.

Sežansko MDI pa bo ob sežanskem občinskem prazniku, ki ga praznujejo 28. avgusta, že v juniju izvedlo balinarski turnir, da bodo imeli dovolj časa za priprave na jesensko praznovanje 35-letnice obstoja društva, ki je zelo aktivno na raznih področjih. Tako ob športnikih dobro deluje delavnica za ročna dela, v maju gredo njihovi člani na 7-dnevno letovanje v Šmarješke Toplice, prirejajo razne izlete, predavanja s področja zdravstva, kopalne dneve, pohode, usposabljanja ipd. Vključujejo pa se tudi v posebne socialne programe za invalide.

Osrednje praznovanje treh desetletij in pol delovanja sežanskih invalidov pa bo v septembru.

Besedilo in sliki: Olga Knez

Po dolgem času znova aktivna pomlad Društva Sožitje

Društvu Sožitje Sežana je spomladi po daljšem premoru uspelo izvesti vikend seminar v Laškem. Vikend seminarja se je udeležilo lepo število članov društva

Sožitje v spremstvu njihovih družin. Poleg namakanja v bazenih in sprehodov po slikovitih poteh so se člani aktivno izraževali, in sicer na dveh predavanjih.

Prvo je vodila pravnica Meta Močnik, ki je govorila o zakonodaji, ki zadeva osebe z motnjo v duševnem razvoju in njihove družine. Drugo predavanje je bilo namenjeno pogovoru o zdravi prehrani, vodila pa ga je Doroteja Kavčič. Poleg vseh dejavnosti so si vsi skupaj popestrili vikend z ogledom poznoromanske cerkve kartuzije Jurklošter. Po vikend seminarju je društvo organiziralo občni zbor, na katerem je bilo med drugim govora o letošnji 40-letnici društva, ki jo bodo obeležili jeseni. Kot vsako leto tudi letos člani društva neučakano pričakujejo poletje, saj se jih veliko udeleži poletnih taborov na raznih lokacijah. Nekateri gredo v hribe, drugi na morje, tretji pa v toplice. Na vseh taborih pa je poudarek na vseživljenskem učenju in razvijanju samostojnosti.

Besedilo: Zala Mlač

Slika: Darja Verbič

Sopotniki ob Dnevu za spremembe soustvarjali skupnost

Zavod Sopotniki smo prostovoljska organizacija, ki v svojo storitev brezplačnih prevozov starejšim vključuje preko 200 posameznikov, ki so se odločili svoj prosti čas nameniti prostovoljstvu. Od ustanovitve zavoda 2014. leta do danes, prostovoljske ure štejemo v tisočih, vsaka od njih pa je pomemben delček v mozaiku ustvarjanja prijazne in vključujoče skupnosti. Dobra dela naših volonterov – družabnikov beležimo v vse bolj mobilnih starejših, ki lahko brezskrbno organizirajo svoje obveznosti in se jih tudi samostojno udeležijo.

Dan za spremembe, vsakoletna vseslovenska akcija v organizaciji Slovenske filantropije, je nastala, da bi spodbujali državljane k aktivnemu odzivu na potrebe svoje skupnosti in k prostovoljstvu. Letos je potekala že trinajsto leto zapored, in sicer v 86 krajih, sodelovalo pa je kar 500 organizacij. Tokrat smo se ji pod sloganom Soustvarjamo skupnost z velikim veseljem pridružili tudi z akcijami v naših enotah po Sloveniji.

Osrednjo nit našega dela, medgeneracijsko solidarnost, smo pletli združeni z učenci osnovnih šol in v duhu našega poslanstva izvedli medgeneracijsko aktivnost, ki smo jo poimenovali Za družbo po knjigo. Namen je bil vzbuditi zavedanje o prostovoljstvu v mlajši genera-

ciji in z njeno pomočjo, vsaj za trenutek, zavestno prekiniti osamljenost mnogih starejših. V naši akciji je sodelovalo več kot 200 otrok. Vključevala je miselno igro o prostovoljskem delu in delu Zavoda Sopotniki ter izdelavo knjižnih kazalk. Bralna kultura starejših je še vedno zelo živa. S knjigo si popestrijo dneve, kar pripovedujejo našim prostovoljcem med vožnjo ali ob čakanju na opravke. Povedo nam tudi, da bi še več brali, če bi le videli bolje. S pomočjo darežljivih donatorjev smo zbrali več kot 200 knjig, v katere smo vstavili ročno izdelane in Sopotnikom posvečene knjižne kazalke

ter jih skupaj z našimi koordinatorji in prostovoljci predali starejšim.

Obdarovanje je zagotovo lep in prijazen način povezovanja, saj ustvarimo okoliščine, v katerih se počutimo sprejeti in varni. Knjižne kazalke, ki so jih izdelovali učenci, so postale podlaga za lepa sporočila, ki so jih namenili starejšim, za boljše počutje, zburjanje veselja ob ogledu pisanih kazalk ter tudi za spodbujanje zaupanja starejših v skupnost, katere del so.

Kaj je prostovoljstvo, zakaj je pomembno in kaj počnemo Sopotniki, so raziskovali, odkrivali učenci 4. a ra-

zreda OŠ Srečka Kosovela Sežana, ki so z velikim navdušenjem pripravili kar 25 knjižnih kazalk. Prav tako so se spraševali, zakaj starejši potrebujejo prevoz in zakaj ga nimajo, ter iskali možnosti, ki jih lahko tudi sami ponudijo. Pripovedovali so nam o nonotih in nonah in se skušali postaviti v njihove čevlje, saj, kot je dejala ena od učiteljic: »Nekega dne bomo tudi mi ostareli in bomo še kako potrebovali sočutje in razumevanje.« Z novimi vidiki smo mlajšim pokazali,

da so dobra dela del našega vsakdana, recimo, ko spontano naredijo nekaj za starejše. Da je to lahko tudi organizirano prostovoljstvo, pa je bila za marsikatero učenca, velika pozitivna ugotovitev.

Hvaležni smo, da lahko izobražujemo mlajše generacije o solidarnosti in pomenu kompaktne, enotne skupnosti. Tudi z usmerjanjem pozornosti na del družbe, ki je za kakovostno preživljanje tretjega življenjskega obdobja, ki neizpodbitno čaka vsakega izmed nas, ve-

likokrat zelo so-odvisna prav od mlajše generacije.

Veseli nas, da smo z akcijo spodbudili več zanimanja za prostovoljstvo in želje po ponovnem sodelovanju. Optimistično, vztrajno in z več moči, tako nadaljujemo s širjenjem vrednote zavedanja, kaj pomeni v naši družbi biti Človek Človeku Sopotnik.

Besedilo in slika: Zavod Sopotniki

Klopi na pohodu

Dnevi so vse toplejši, narava se prebujala in prav tako tudi mi. Z daljšanjem dni so vse bolj pogosti sprehodi in obisk narave, z vsakodnevnim gibanjem poskrbimo za svoje zdravje. Pomembno pa je, da se tudi ustrezno zaščitimo pred majhnimi bitji, ki lahko povzročijo veliko zdravstveno težavo.

Klopni meningoencefalitis (KME) je virusna bolezen osrednjega živčevja, ki je v Sloveniji endemična. Bolezen ogroža predvsem ljudi, ki se v obdobju aktivnosti klopov zadržujejo v naravnih žariščih bolezni.

V Evropi so, poleg Slovenije, države z naravnimi žarišči KME še Avstrija, Švica, Nemčija, Madžarska, Poljska, Češka, Slovaška, Rusija, pribaltske in nekatere skandinavske države, pojavljajo pa se tudi nova žarišča. Obolevnost za KME je v posameznih žariščih Evrope in tudi po državah zelo različna, Slovenija spada med države z najvišjo obolevnostjo za KME v Evropi.

Klopni meningoencefalitis se prenaša z vbodom okuženega klopa. Prvi znaki klopne meningoencefalitisa se pojavijo v povprečju od sedem do štirinajst dni po vbodu okuženega klopa oziroma le tri ali štiri dni po zaužitju okuženega nepasteriziranega mleka ali mlečnih izdelkov.

Simptomi in znaki

Bolezen se prične po inkubaciji, ki traja najpogosteje 7–14 dni po vbodu klopa. Tretjina bolnikov vboda klopa ne opazi. Značilna bolezen poteka dvofazno; prvo obdobje bolezni se kaže kot kratka neznčilna vročinska bolezen, ki traja po navadi od dva do štiri dni z mišičnimi bolečinami, utrujenostjo, glavobolom. Sledi obdobje brez simptomov, ki traja od nekaj dni do tri tedne. Drugo obdobje bolezni se izraža z znaki prizadetosti osrednjega živčevja, ki se kažejo

kot visoka vročina s hudim glavobolom, včasih s slabostjo in bruhanjem, lahko se pojavi celo nezavest in smrt. Pri otrocih in mladostnikih ima bolezen običajno lažji potek kot pri odraslih. Kljub temu je opisanih več primerov resnega poteka bolezni tudi pri otrocih. Pri starejših bolnikih (posebej starejših od 60 let) se pogosteje pojavlja resen potek bolezni, ki lahko vodi v paralizo in večkrat pušča trajne posledice (slabši spomin, motnje ravnotežja, glavobol, motnje govora, slabši sluh, pareze). Smrtnost pri bolnikih s KME je od 0,5 % do 2 %.

Zdravljenje

Na voljo je le podporno zdravljenje, ki vključuje nesteroidna protivnetna zdravila, pri resnih okvarah osrednjega živčevja pa je včasih potrebna intubacija in ventilacija. Pri pojavu parez ali ohromitev je pomembna rehabilitacija s pomočjo ustrezne fizioterapije.

Cepljenje

KME najučinkoviteje preprečujemo s cepljenjem. V Evropi sta registrirani dve inaktivirani cepivi proti KME, obe sta varni in zelo učinkoviti. Shema cepljenja so podobne pri obeh cepivih: priporočljivo je, da se cepljenje s prvima dvema odmerkoma opravi v zimskih mesecih z enomesečnim presledkom, da se vzpostavi zaščita pred boleznijo še pred aktivnostjo klopov. Tretji odmerek sledi čez devet ali dvanajst mesecev. Zaradi postopnega upadanja zaščite po osnovnem cepljenju so pri obeh cepivih potrebni požitvenni odmerki, prvi po treh letih, naslednji pa na pet let. Zaradi slabšega imunskega odziva so pri starejših osebah priporočljivi požitvenni odmerki na tri leta.

V Sloveniji cepljenje priporočamo vsem osebam od enega leta starosti naprej, ki se gibljejo ali živijo v območju,

kjer se pojavlja klopni meningoencefalitis. Cepljenje poteka v ambulantah za cepljenje na vseh območnih enotah NIJZ in pri izbranih zdravnikih.

Drugi ukrepi za preprečevanje KME

Poleg cepljenja so pomembni tudi drugi zaščitni ukrepi. Če je mogoče, se izogibamo endemičnim območjem, sicer pa je pred vbodom klopa najpomembnejša ustrezna zaščita. Tako se zaščitimo tudi pred drugimi povzročitelji, ki jih prenašajo klopi. Na sprehodih in izletih v naravo se zaščitimo s primernimi oblačili, ki pokrijejo čim več kože (dolge hlače, dolgi rokavi, stisnjeni na zapestjih in gležnjih), in zaprtimi čevlji. Oblačila naj bodo svetla, da klope lažje opazimo in odstranimo. Na izpostavljenost kožo nanese repelent, ki z vonjem odganja klope, na oblačila pa permetrin. Po izpostavitvi oz. vrnitvi iz endemičnega področja natančno pregledamo vso kožo, predvsem mehke predele, tudi lasišče in morebitne prisane klope čim prej odstranimo. Klopa primemo s koničasto pinceto čim bližje koži in ga z enakomernim gibom izvlečemo. Če deli klopa ostanejo v koži, tudi te čim prej odstranimo. Za odstranjevanje klopov s kože ne uporabljamo olja, krem, petroleja ali drugih mazil. Pomembno je tudi preprečevanje alimentarne okužbe z uživanjem toplotno pravilno obdelanega mleka in mlečnih izdelkov.

Vir: www.nijz.si, www.sos-klop.si

Kim Trobec, vodja Zdravstvenovzgojnega centra Zdravstvenega doma Sežana

Multipla skleroza, zahrbtna bolezen

Multipla skleroza je zahrbtna bolezen, ki je zelo nepredvidljiva. Nekateri jo imenujejo kar »bolezen tisočerih obrazov«.

Multipla skleroza (MS) je neozdravljiva avtoimunska bolezen in je drugi najpogostejši vzrok invalidnosti pri mladih. Običajno zbole vajo odrasle osebe, stare med 20 in 40 let. Pri MS gre za vnetno stanje, ki uniči mielino in tako upočasni ali povsem zavre prevajanje živčnih impulzov. Mielin se vnema in odstopi od živčnih vlaken, sčasoma pa se spremeni v otrdele skupke brazgotinastega tkiva (skleroza), ki se začne tvoriti ob vlaknih. Te tvorbe se pojavijo na različnih predelih možganov in hrbtenjače. Zaradi uničenja mielina se lahko pojavijo motnje prevajanja živčnih impulzov, kar izzove številne simptome MS.

Vzroka za MS ne poznamo. Mogoči dejavniki, ki vplivajo na obolenje z multiplo sklerozo, so genetika, virusne infekcije in avtoimunska obolenje. Pomembno vlogo ima tudi okolje, saj lahko toplota, hlad, obremenitev, vnetja, cepljenje in poškodbe poslabšajo klinične simptome in znake.

Oboleli za to boleznijo se združujemo v Združenju multiple skleroze Slovenije, ki je bilo ustanovljeno leta 1973 z namenom, da pomaga in združuje vse osebe z multiplo sklerozo.

Goriška podružnica MS je ena izmed 16 podružnic združenja. Vanjo je včlanjenih 131 oseb, ki imajo potrjeno bolezen in živijo na območju Sežane, Goriške in Bovca. Kot podružnica nismo samostojna pravna oseba, nimamo svojega transakcijskega računa in ne profesionalnega kadra. Podružnico vodimo prostovoljci z multiplo sklerozo.

Prihodnje leto bomo praznovali 50 let od ustanovitve društva. V tem času smo postali reprezentativna nacionalna invalidska organizacija, ki je zaradi širine delovanja prejela priznanje in status društva v javnem interesu na področju socialnega varstva.

Društvo s svojimi številnimi programi skrbi za svoje člane, tudi tiste, ki so težko pokretni, da bi ostali čim dlje samostojni in neodvisni, kakovost njihovega življenja pa bi ostala na čim dlje na najvišji ravni.

Ti programi so: rehabilitacija, izobraževanja za mlade, novodiagnosticirane, usposabljanje svojcev obolelih z multiplo sklerozo, zmanjševanje socialne stigme, premagovanje ovir invalidnosti, prilagojeni prevozi invalidov, šport in rekreacija in osebna asistenca.

Voden ogled Nove Gorice.

Zadnji dve leti je bilo delovanje društva nekoliko okrnjeno zaradi vsem dobro poznane situacije. Kljub temu smo v prejšnjem letu obiskali slikarsko razstavo našega člana Aleksandra Pece, ob strokovnem vodenju smo si ogledali Novo Gorico in občinsko palačo, pod budnim očesom terapevtke smo telovadili, se srečevali v skupini za samopomoč ter se udeleževali spletnih predavanj s priznanimi strokovnjaki s področja zdravstva in osebne asistence.

Poleg osnovnih programov v letošnjem letu načrtujemo še izlet v Belo krajino, ogled gledališke predstave in druženja v okviru skupine za samopomoč. S predstavitevno stojnico smo sodelovali na Festivalu zdravja, samostojno pa smo jo postavili tudi ob svetovnem dnevu multiple skleroze.

Člani se družimo, delimo svoje izkušnje, skrbi, žalost in veselje.

Kljub bolezni, ki nas spremlja v življenju, je vsak dan lahko nekaj posebnega. Le zavedati se moramo tega!

Vsi, ki bi nam želeli finančno pomagati, lahko svojo donacijo nakažete na transakcijski račun: SI56 0232 0001 4255 028 s pripisom za Goriško podružnico.

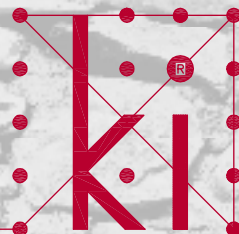
Besedilo in slika: Estera Vodopivec,
predsednica Goriške podružnice MS

KRASINVEST d.o.o. SEŽANA

Partizanska cesta 30, 6210 Sežana

info@krasinvest.si, www.krasinvest.si

tel. 386 (0)5 7313 180, fax. 386 (0)5 7313 181

- projektiranje
- inženiring
- nadzori
- geodetske storitve
- ocenjevanje vrednosti nepremičnin

Kam na počitnice? POLETJE 2022 LETOVANJA ZA OTROKE

FIESA

17. 7.–24. 7. 2022

za male šolarje in osnovnošolce do 5. razreda

<https://www.csod.si/dom/brezenka>

PACUG

23. 7.–30. 7. 2022

za osnovnošolce in mladostnike

<http://www.zpmvic.si/otrosko-letovisce-pacug/>

PACUG

20. 8.–27. 8. 2022

za male šolarje in osnovnošolce od 1. do 5. razreda

<http://www.zpmvic.si/otrosko-letovisce-pacug/>

KRANJSKA GORA

28. 8.–31. 8. 2022

za osnovnošolce do 5. razreda

vilasumica.si

DO ZDRAVSTVENEGA REGRESA ZA LETOVANJE NA MORJU SO UPRAVIČENI OTROCI IN MLADOSTNIKI DO 18. LETA STAROSTI NA OSNOVI PRILOŽENEGA POTRDILA ZDRAVNIKA, ki imajo v medicinski dokumentaciji zapis, da so bili dvakrat ali večkrat bolni ali hospitalizirani v času od 30. 1. 2021 do 11. 3. 2022 in imajo stalno bivališče na področju izpostave ZZZS – Območne enote Koper.

Kritje prispevka v več obrokih ali uveljavljanje cenejšega letovanja za otroke družin v socialni tiski je mogoče na osnovi pisnih prošelj.

POČITNIŠKO VARSTVO

POČITNIŠKO VARSTVO SEŽANA

Varstvo bo organizirano od 6.45 do 15.30 na sedežu Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana, Bazoviška cesta 11 in na Ljudski univerzi Sežana, Bazoviška cesta 9.

1. TEDEN: 27. 6.–1. 7. 2022

2. TEDEN: 4. 7.–8. 7. 2022

3. TEDEN: 11. 7.–15. 7. 2022

POČITNIŠKO VARSTVO HRPELJE

Varstvo bo organizirano od 6.45 do 15.30 v prostorih Vaškega doma Hrpelje.

1. TEDEN: 4. 7.–8. 7. 2022

2. TEDEN: 11. 7.–15. 7. 2022

POČITNIŠKO VARSTVO DIVAČA

Varstvo bo organizirano od 6.45 do 15.30 v prostorih Glasbenega doma Divača (stara šola).

1. TEDEN: 1. 8.–5. 8. 2022

2. TEDEN: 8. 8.–12. 8. 2022

POČITNIŠKO VARSTVO KOMEN

Varstvo bo organizirano od 6.45 do 15.30 v prostorih Krajevne dvorane Komen.

1. TEDEN: 8. 8.–12. 8. 2022

2. TEDEN: 6. 8.–19. 8. 2022

Starši lahko otroke vpišete tudi v druge občine našega delovanja in v vse termine.

Prijavnice in informacije za vse programe dobite na spletni strani, na elektronskem naslovu, po pošti ali na sedežu društva:

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana, Bazoviška cesta 11, 6210 Sežana

tel: 05 734 14 86; www.mdpm.si

e-pošta: drustvo.prijateljev@siol.net

Ana Pangos,
za Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana

Matjaž bo kolesaril za obolele za ALS

Amiotrofična lateralna skleroza (ALS) je hitro napredujoče nevrolško obolenje, ki prizadene motorične nevronske centralnega živčnega sistema, zato mišice v človeškem telesu postopno začnejo slabeti in posameznik vse težje govori, se prehranjuje in premika, pogoste so tudi težave pri dihanju. Zaradi pešanja mišične moči oboleni postaja pri vseh življenjskih opravilih vse bolj odvisen od fizične pomoči drugega človeka. Obolenje za ALS zaenkrat še ni ozdravljivo, zdravilo riluzol (Rilutek) podaljša preživetje za nekaj mesecev. Potek bolezni se pri vsakem odraža drugače in ga je težko natančno napovedati. Statistični podatki v literaturi navajajo še od tri do pet let življenja od postavitve diagnoze. Zaradi izboljšanja zdravstvene oskrbe obolenih in boljše oskrbe z medicinsko-tehničnimi pripomočki (dihalni aparat je sedaj pravica iz zdravstvenega zavarovanja), se doba preživetja od postavitve diagnoze podaljšuje. Po dostopnih podatkih je v Sloveniji 150 obolenih, najdlje voden je oboleni s postavljeno diagnozo v letu 2006, najmlajši oboleni je star 29 let, najstarejši 89 let.

Zdravstveno podporo obolenemu in svojcem v okviru zdravstvenega sistema nudi Tim za ALS v okviru Kliničnega inštituta za klinično nevrofiziologijo na UKC Ljubljana, izven zdravstvenega sistema pa se oboleni včlanjujejo v Društvo distrofikov Slovenije oziroma v Odbor za ALS, ki deluje v okviru društva. Društvo distrofikov Slovenije je sodobna reprezentativna invalidska organizacija, ki združuje mišično in živčno-mišično

Matjaž Hribljan s kolesarsko traso.

obolele (krajše distrofike). S posebnimi socialnimi programi društvo zagotavlja podporo distrofikom na različnih področjih življenja. Odbor za ALS je nastal leta 2002 na pobudo Vinka Rozmana in Andreja Čampe, ki sta želela spoznati druge obolele, se z njimi o obolenju pogovarjati in deliti izkušnje, gnala pa ju je tudi iskrena želja narediti nekaj dobrega za širšo skupnost, saj zdravilo riluzol (Rilutek) v Sloveniji takrat še ni bilo dostopno. Tako Odbor za ALS v letošnjem letu praznuje 20. obletnico ustanovitve, kar bomo obeležili na Svetovni dan ALS 21. junija 2022 s slavnostnim dogodkom v hotelu Mons v Ljubljani.

Okroglo obletnico delovanja Odobra za ALS bomo obeležili tudi s sodelovanjem v dobrodelnem kolesarskem projektu 212 občin. Matjaž Hribljan, mlad

cestni kolesar iz Ivanjega Sela, član KK Jan Sport iz Vrhnike, bo v 13 dneh, med 19. in 31. julijem 2022, prekolesaril vseh 212 slovenskih občin in ozaveščal o obolenju za ALS. Akcija bo namenjena tudi zbiranju sredstev za obolele za ALS in bodo namenjena sofinanciranju fizične pomoči na domu, nakupu električne postelje in stropnega dvigala. Vabimo vas, da dobrodelno akcijo podprete tudi tako, da skupaj z Matjažem prekolesarite del poti ali pa ga pozdravite v vaši občini, 30. julija 2022. Več o akciji poiščite na društveni spletni strani www.drustvo-distrofikov.si in FB strani 212 občin.

Besedilo in slika:
Društvo distrofikov Slovenije

37. vilenica

mednarodni literarni festival
international literary festival

Kako daleč je dom?

How far away is home?

6. - 11. 9. 2022

www.vilenica.si

Vstopi v svet kulturne dediščine – s platformo DURi

V petek, 20. maja 2022, je v prostorih mariborskega KID KIBLA potekala tiskovna konferenca, na kateri smo partnerji projekta Digitalni dediščinski inkubator (DDI) širši javnosti premierno predstavili novo dediščinsko spletno platformo DURi.

Projekt Digitalni dediščinski inkubator (DDI) povezuje tri partnerje z različnih koncev Slovenije: društvo Ildrija 2020 iz Idrije, Zavod Dobra pot iz Brkinov in KID KIBLA iz Maribora. Po pristopih se med seboj sicer razlikujemo, a vsi delujemo na področju kulturne dediščine, imamo s tega področja znanje in izkušnje ter smo močno vpeti v lokalna okolja. S projektom želimo zblížiti sektor kulturne dediščine in izpostaviti pomen digitalizacije in digitalne družbe. Razvili smo celovit program, ki na izzive dediščine odgovarja z nizom zanimivih dogodkov in izobraževanj, vse skupaj pa nadgrajuje z vzpostavitvijo spletne platforme Duri.

Partnerji projekta smo prepričani, da je kulturna dediščina izjemen, a še ne dovolj prepoznan razvojni kapital družbe, ki nudi priložnosti na najrazličnejših področjih – od grajenja skupnosti do podjetništva, digitalizacije in kreativnih industrij. Ta potencial pa je mogoče uresničiti le z inovativnim in v prihodnost usmerjenim pristopom. »Menimo, da imamo v tem pristopu ključno vlogo nevladni in zasebni akterji, torej nevladne organizacije, skupine prostovoljcev, lokalno prebivalstvo, neformalne skupine, različna društva, kreativci in podjetniki, ki lahko s sicer laičnim, a pogosto zanesenjaškim pristopom k

dediščini dopolnimo delo muzejev in drugih ustanov. Le v povezanem delovanju bo namreč kulturna dediščina za ljudi postala vir navdiha in smerokaz za ustvarjanje sedanjosti in prihodnosti.«

Na omenjeni platformi DURi bodo gostovale izobraževalne vsebine o dediščini, prek nje pa se bodo lahko obiskovalci povezovali z drugimi uporabniki in soustvarjali spletno dediščinsko skupnost. Ker želimo s projektom zagotavljati kakovostne izobraževalne vsebine, bomo na spletni platformi ponudili zanimive bloge, podkaste, spletne tečaje in članke o dediščini, poleg tega pa bo dostopen tudi zemljevid dediščinskih društev in organizacij ter številne prostovoljske priložnosti na področju dediščine.

Uporabniki se bodo lahko preizkusili v popisovanju elementov kulturne dediščine v svojem lokalnem okolju, izvedeli, kaj narediti ob odkritju arheološke najdbe, kako zaščititi dediščinske predmete pred uničenjem in kakšno vlogo ima nesnovna dediščina. Spoznali bodo, na kaj je treba paziti pri obnavljanju stare hiše, kako digitalno dokumentirati dediščino in slišali navdihujoče zgodbe o razvoju dediščine skozi podjetništvo. Za najbolj zavzete bodo na voljo tudi individualna podpora, svetovanje in mentorstvo pri spoznavanju naprednih tehnologij za interpretacijo dediščine. V sklopu projekta se nadgrajuje in razširja tudi naša aplikacija za beleženje ustnega izročila starejših Zapis spomina.

V okviru projekta pripravljamo niz javnih dogodkov, na katerih bomo spletno platformo, ki je namenjena različnim ciljnim skupinam, predstavljali javnosti.

Od konca maja pa vse do jeseni bomo z delavnicami, predavanji in predstavitevni stojnicami sodelovali na številnih festivalih in drugih dogodkih, na katerih bomo udeležence naučili uporabe nove spletne platforme DURi in nadgrajene aplikacije Zapisi spomina. Na ta način želimo širšo javnost spodbuditi k aktivnemu prispevku na področju dediščine. V šolskem letu 2022/23 načrtujemo tudi dediščinske delavnice, ki bodo potekale na srednjih šolah in bodo tako posebej prilagojene za srednješolce. V jesenskih mesecih pripravljajo še 100-urni specialistični program na temo digitalizacije kulturne dediščine, ki bo nadaljeval spletni izobraževalni sklop. Program bo namenjen skupinam, društvom in organizacijam, ki se že ukvarjajo z ohranjanjem kulturne dediščine in želijo nadgraditi svoja znanja na področju digitalizacije kulturne dediščine.

Verjamemo, da je naš program za digitalno preobrazbo kulturne dediščine zaradi skupnostnega pristopa edinstven ne samo v slovenskem, temveč tudi v širšem evropskem prostoru. V prihajajočem letu bo tako projekt DDI postal eden vidnejših projektov, ki bo utrjeval zavest o pomembnosti ohranjanja in razvoja slovenske kulturne dediščine.

Besedilo: Zavod Dobra pot
Slika: spletna platforma DURi

MUZEJ
SLOVENSKIH
FILMSKIH
IGRALCEV

Občina Divača
Slovenska kinoteka – filmski muzej
Muzej slovenskih filmskih igralcev

POKLON

Marijani Brecelj

1. julij 2022 – Divača

BORJAČ MUZEJA SLOVENSKIH
FILMSKIH IGRALCEV

petek, 1. julija 2022

20.30 **Marijana Brecelj** – pogovor z igralko

21.30 projekcija filma **Pod njenim oknom**

23.00 glasbeni nastop **trio Fake Orchestra**

Organiziran brezplačni avtobusni prevoz iz Ljubljane in nazaj.
V primeru dežja bo prireditev v dvorani Rudnik-Vreme v Famljah.

kinoteka
slovenska kinoteka
filmski muzej

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBČINA
DIVAČA

MUSEUM
SLOVENSKIH
FILMSKIH
IGRALCEV

MUSEUM
SLOVENSKIH
FILMSKIH
IGRALCEV

www.kinoteka.si / Fotografija: Liza Vipotnik

Poletni kino na Krasu 2022

Sežana

KOSOVELOV DOM SEŽANA

PLOŠČAD PRED VHODOM

od 17. do 24. julija

www.kosovelovdom.si

Divača

MUZEJ SLOVENSKIH FILMSKIH

IGRALCEV LETNI KINO

od 5. do 26. avgusta

www.kinoteka.si/msfi

Produkcija: Slovenska kinoteka, Kosovelov dom Sežana

praznik terana in pršuta
dutovlje

PRAZNUJEMO ZLATIH 50!

8. julij–31. avgust

S premiero dokumentarnega filma *En Kras en Praznik* se 8. julija začneja jubilejni 50. Praznik terana in pršuta! 50 dogodkov ob 50. izvedbi najstarejšega praznika na Krasu se bo razvrstilo v dveh mesecih, vse do konec avgusta. Vrh bo praznik doživel med 12. in 14. avgustom s kronanjem nove kraljice terana, predstavitevijo najboljših teranov v spremljavi odličnih pršutov, Rockom na Krasu in tradicionalno nedeljsko povorko s ciljem na prireditvenem prostoru v Dutovljah.

8. julij – PREMIERA FILMA – Kosovelov dom Sežana

Premiera filma *En Kras en Praznik* o dobrega pol stoletja trajajoči tradiciji Praznika terana in pršuta.

8. julij–31. avgust

KULINARIČNA DOŽIVETJA PRI PONUDNIKIH KRASS PASS GOURMET

7.–11. avgust – V PRIČAKOVANJU ZLATIH 50! – različna prizorišča

Praznik prijateljstva (Pliskovica)

Otroci kuhajo – Mali šefi Krasa (Bunčetova domačija Dutovlje)

Mala šola vina (Bunčetova domačija Dutovlje)

Penine Krasa (Bunčetova domačija Dutovlje)

12.–14. avgust – PRAZNIK TERANA IN PRŠUTA – Dutovlje

PETKOV ROCK NA KRASU

Jubilejna izvedba dogodka za rokerske duše: MRFY, Zmelkoow in nekaj presenečenj.

SOBOTNO DOGAJANJE

Z dopoldansko pohodniško degustacijsko turo, tekom, športnimi igrami (za otroke, mlade in mlade po srcu), stojnicami lokalnih vinarjev, pršutarjev in drugih ponudnikov ter večerom ob glasbi:

Tulio Furlanič & Kamnolomi in De Peachkiss, Kingston ter legende Praznika terana in pršuta.

DRUŽINSKA NEDELJA

S kolesarjenjem, športnimi igrami (za otroke, mlade in mlade po srcu), stojnicami lokalnih vinarjev, pršutarjev in drugih ponudnikov, s tradicionalno povorko ter koncertoma skupin Dejan Dogaja in Čuki.

Organizatorja: ORA Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov in Občina Sežana, v sodelovanju z Vinakras, pršutarno KRAS, Pršutarno Lokev na Krasu in številnimi lokalnimi ponudniki.

teraninprsut.si

www.teraninprsut.si

praznikteranainprsuta